

De faciei, oris, & tonsillarum affectionibus: Cui annexum est, De destillatione, & tussi, asperæ arteriæ, pulmonis, ac thoracis affectionibus.

AD SVPERCILIORVM ORNAMENTVM. CAPVT I.

Vanquam quod ad hanc rem attinet, iam ante à nobis dictum sit, ubi de destillatio capillorum capitis, Sermone sexto, mentionem fecimus, dicemus tamen & hic non importune, sed ut habet, pauca. Illitio augens superciliarum capillos, atque etiam aliarum corporis partium, eadem etiam eosdem nigros reddit. Nuccum ponticarum in vase figulino torrefacta contere, & pinguedinem capræ sylvestris excipe, atque cum hoc ipso partes inungi præcipe. Aliud. Adianti unciam unam, ladani sextantem, passii cretici heminam unam, contunde ac subige cum passo: deinde torre, ut dictum est, ac rursus cum pingui capræ sylvestris, aut ursi contere, & utere. Potes & huc accommodare ea, quorum meminimus Sermone sexto. Item ex armeniaco lapide de quo Sermone secundo capite duodecimo diximus, sicco trito supercilia insperge.

De hypopiis, hoc est, his quæ sub oculis sunt suggillationibus. Cap. II.

Quod hypopia sub oculis fiant, ipsum nomen indicat: siquidem hypopium Græcis hypophthalmium significat, quod Latinis, sub oculis sonat. Sunt autem hypopia ex genere suffusionum sanguinis in locum contusum: fiuntque ex plaga, quum tenuibus sub cute uenulis contusis, sanguis per fissuras sub ipsam cutem,

S E R M O

cutem, affatim effunditur, neque id uno loco. In grumos enim coit statim, & liuet locus, progressuq; temporis nigrescit. Quare medela occurrendum est, antequam nigrescat, cura potissimum ad hoc adhibita, ut concretus sanguis discutiatur. Quod si tunica quoque rumpatur uenularum, ex quibus effunditur sanguis, miserandum est his quae discutiendi uim obtinent, parum quiddam ex constringentibus. Nam si in principio sola discutiētia exhibeantur, non tantum id quod effusum est discutiētia, sed per ipsas uenarum contusarum fissuras amplius quiddam elicient ex sanguine in ipsis uenis contento. Quum uero in naturam suam redierint uenulae, etiam citra admixtionem constringentium, ad discussoria transeundum. Atque ego sane in principio utor Nili ex rosis collyrio, ex eo in aqua dissoluto, locum sugillatum illinens. Utor autem pro fomento, decocto meliloti & foenigræci. Deinde collyrium quoque in eodem decocto dissoluo, aut etiam in solo foenigræci decocto. Quod si reliquiae quaedam resisterint ipsius adfectionis, dissolutis ex myrrha collyriis in foenigræci decocto, illico bis in die, prius tamen cum spogia in decocto manus defacta loco fero. Idem praestat in principio, non praesente ex rosis collyrio, glaucium illium, & fex olei coquando condensata. Inueteratum autem iam malum ex fance collyria tollunt, & quaecunque praclare omnino discutiunt, qualia Dioscorides inter facile parabilia enumerauit. Ea enim quae sub oculis sunt sugillata, inquit, & liuores iam inueteratos tollunt, raphani cortex cum melle illitus, bryoniae radix uino aut cerato excepta, bulbus cum uitello oui impositus, aqua marina calida pro fomēto, aut muria uel falsugo, caseus antiquus cum decocto hyssopi impositus. statim autem tollit sepiam testa cum aceto illita, sinapi cerato exceptum, cucumeris syluestris radix contrita cum melle, lini semen contritum cum lacte. Critonis compositio. Ad liuores alte infixos

infixos, & ea quę sub oculis fiunt fugillata, seminis uiri-
cis albi drachmas tres, radicis herbae lanariae siue radi-
culae drachmas tres, nitri rubri, corticis raphani, hyssopi,
pi, farine fabarum, uniuscuiusque drachmas tres, myro-
balani drachmas .xl. cineris pulmonis agni exusti 3 .xl.
bulborum rubrorum drach. xl. radicis thapsiae aut succi
drachmas quadraginta, corticis thuris drachma una:
excipe cerato ex oleo rosaceo apparato, ac linteolo
infartum impone. Oportet autem assidue amouere,
cum cautione, ne locus exulceretur. Ego autem exper-
tus sum, nucem pinguem, uetustate rancidam, certissim-
um ad liuores remedium. Porro reclinato ac supino
remedia adhibere conuenit, ut adhaereant spatio hora-
rum trium quam optime contrita.

Circumlitiones praeseruantes faciem, ne à sole
aut uento exuratur.

Cap. III.

Circumlitio faciei, quae aurea appellatur: Lupinorum
siccorum sextarios. iiii. aquae pluuiialis sextarios. xiiii.
iniice in uas aereum stanno obductum, sinasque mades-
fieri per triduum: quarta autem die decoque ad prus-
nas usquequo dissoluantur lupini: deinde per colum-
exprime liquorem, ac eum seorsim decoque, atque ubi
condensatus fuerit, in uas uitreum repone. Vbi uero
uti uelis, quantum satis uidebitur accipe, & cum eo in
modica aqua dissoluto faciem illine. Alia ualde lauda-
ta. Similaginem lotam & per pannum percolatam si-
nas desiderare, aquamque abice, fecem autem cum albu-
mine oui permisce, donec mellis crassitie accipiat, &
cum hoc faciem obline uersaturus in sole: quum uero
à sole recesseris, frigida multa ablue. Alia. Boni colo-
ris faciem haec reddit, atque ite uniuersum corpus. Ma-
stichem cum oleo omphacino dissoluatam circum-
line: aliquando autem & olei loco medullam ceruicis
nae, aut uitulinam accipimus: aliquando ceratum liqui-
dum. Alia. Cupressi ac illicis scobem in oleo decoctam

A E T.

ddd oblini.

S E R M O

oblino. Alia. Solani succum cum oleo illine. Alia. Nucis pineas cum modico aceto contere, adiecto melle sufficiēti ac oui crudi uitellis, atq; hoc ipso faciem oblini: neq; refert etiam si citra acetum eo utaris. Alia. Hæc in æstate conuenit, faciem præseruans: tragacanthi, ammoniaci thymiamatis, costi contusi, cuiusq; sextantem, aluminis liquidi drachmas quatuor, thuris sextantem, amyli sexuncem, oua cruda recentia. xiii. mellis libras tres, mulsi sextarios tres. Tragacanthum, ammoniacū, & thus in mulso madefieri per noctem unā, in uasē uitreo finito: oua autem integra in acetum uertus & acre proiecta, per tridū macerato: alumen uero optime lauato: deinde omnia simul in mortarium fistile coniecta ac diligenter commixta, melle costo excipito, atq; utere, faciem ex eis oblinēdo. Ante ingressum uero balnei, medicamentum hoc tollatur, atq; id particulatim auellere conuenit leni tractu ex facie induratum, deinde aqua tepida abluere, & spongia abstergere, quod ubi factum est, manna thuris in albumine oui dissoluta, faciem illinito.

Vt ne rugosa fiat facies. Cap. IIII.

Facie corrugatā extendit medicamentum hoc: cornu cerui non antiquū in aqua decoque, donec succulētū quid remittat: percola deinde ipsam aquā, & cū ea farinā fabaceam subige, ac pastillos informa, eosq; in umbra exicca. Vbi autē usus postulauerit, quātū opus fuerit in aqua dulci dissolue, ut cerati liquidi crassitiē accipiat, & cū eo faciē oblinere iube, atq; quū adglutinatū fuerit, faciem aqua tepida abluere præcipe.

Ad faciei nigredines. Cap. V.

Ad faciei nigredines his utendum est, iridis contritæ, farinæ ptisanæ, farinæ fabaceæ, cuiusq; sextarium unum & dimidiū, salis ammoniaci, cornu ceruini uisti, ammoniaci, thymiamatis, cuiusq; sextantem, in aqua dissolue, & pastillos informa, quos in umbra exiccatos

tos adserua, atq; usus tempore, in aqua resolutos ante
 balneum faciei illini. Aliud. Farinæ ptiffanæ, thuris, iri
 dis, farinæ fabarum, farinæ erui, spumæ nitri, costi, cuius
 iusq; chœnicis partem quartam, amygdalas amaras.
 xx. informa cum candido ouorum & lacte asinino,
 exicca in umbra, ac utere ut dictum est.

Smegmata & medicamenta faciem nitidam reddentia. Cap. VI.

Quandoquidē post unguentorū ablationē pleriq;
 faciē extergere conantur, utendū ad hanc rē cōpositio
 nibus infra scriptis. Smegma illustriore reddens faciē.
 Amygdalas decorticatas. xl. thuris, spumæ nitri, gūmī
 cuiusq; drachmā unā, farinæ fabacæ z. xii. excipe oui
 candido, & in pastillos digere, quibus cum aqua solutis,
 passim tum in balneo, tum citra balineum utaris.
 Aliud. Smegma faciei celebre & admirandum, quod
 & faciem illustriorem reddit, & rugas expolit, asperitates
 pellit, incipientem elephantiasin arcet, siquidem
 cū aliis remediis adhibeatur: usus eius etiā reliquo cor
 pori conueniens est. Mastiches, thuris, ammoniaci thymiamatis,
 iridis, cuiusq; unciam unam, tragacanthi selis
 quiunciam, succi uuæ acerbæ immaturæ dodrantem,
 seminis peponis una cum concluso in ipso humore
 dextantem, candidum ouorum. xxi. similaginis sextarios
 quinque: contunde omnia ac cum candido ouorum,
 & humore peponis, succoq; uuæ acerbæ commis
 scæ, & in pastillos redige, ac exicca, post uero cōtusos
 ac attritos, in uase uitreo ad usum adserua. Smegma fa
 ciei, quod simul & ipsam rubicundam reddit. Farinæ
 erui, fabarum, lupini, ptiffanæ, ciceris, bulborum narcis
 si, cuiusq; sextarii Italici dimidium, similaginis sextariū
 unū, contūde ac cribro tenuissimo excute: deinde oui
 candido commixta, in pastillos digere, & in umbra de
 sicca. Vsu uero expetente, quantum libet accipe, & in
 aqua dissolue, atque à balneo utere. Aliud, faciem illu
 strans,

ddd 2 lustrans,

S E R M O

Iustrans & uniuersum corpus, dissipat autem & rugas,
 & cutem depurgat. Vitis albæ radicem delibra, ac in
 sole æstiuo exicca, deinde contusæ ac cribratæ Italicæ
 chœnicis dimidium accipe, iridis contusæ tantundem,
 myrobalani siccæ decorticatæ tantundem, farinæ faba
 cæ chœnicem unū: hæc in uino ueteri odorato sub
 acta, in pastillos digere, quos in umbra exiccatos ad
 serua: & usu expetente, contusis & cribratis cum aqua
 utere. Aliud Cleopatraræ reginæ, odoratum & præcio
 sum. Costi, myrrhæ troglodyticæ, iridis, spicæ nardi,
 amomi, folii malabathri, casia, floris iunci odorati,
 cuiusque unciam .i. Myrobalani libras quatuor, spumæ
 nitri libram unam, contundito, cribrato, utitor. confert
 uniuerso corpori. Aliud efficax & odoriferum. Floris
 iunci odorati, iridis, cuiusque drachmas duas, masti
 ches drachmam unam. contere, & cum succo ptisanæ
 crassissimo pastillos forma, & in umbra desicca. Vbi
 uero usus expetit, in aqua dissolutos illinito, & post
 horæ spatium frigida abluito. Aliud, splendidam, &
 erugatam reddens faciem, ac totum corpus: Farinæ fa
 baceæ Italicum modium unum, similaginis Italicos
 sextarios quatuor, trifolii contusi sextarios quatuor,
 myrobalani tantundem, iridis contusæ tantundem, am
 montiaci thymiamatis libram unam, costi tantundem,
 candidum ouorum recentium crudorum sexaginta,
 feminis peponis unā cum humore chœnicæ unā, succi
 uuxæ acerbæ tantundem, subige & informa pastillos,
 quos sufficienter in umbra exiccatos à balneo illine.
 Præclare facit, & ad eas quæ in collo sunt, & reliquo
 item corpore nigredines. Aliud ad faciei nigredines,
 multo usu exploratū. Thuris sesquiunciā, cerusæ pro
 be lotæ, spumæ argenti in decocto cicerū alborū, ad so
 le frequenter abluta, amyli recentis, scobis marmoris
 albissimi, mastiches puræ, spumæ nitri albensis, testarū
 sepia, singulorum ʒ. i. saponis Gallici unc. xii. candidū
 ouorum

ouorum decem appara, & utere, ut dictum est. Aliud mirabile faciem depurgans & illustrans. Farinæ cœniæ græci trientē, terræ Samiæ quæ Aster appellatur, quadrantem, amyli trientem, mastiches sexuncem, medullæ ceruinæ recentis sexuncem, tragacanthi trientem. Tragacanthū in lacte muliebri, aut afinino macerato, ac eū eo dissoluto, reliqua tenuissime trita in pastillos digerito: quibus in umbra desiccatis, ut prædictū est, utitur. Aliud smegma. Ricini seminis interioris ʒ. viii. bulborum narcissi siccorum ac decorticatorum ʒ. viii. silybilaginis drac. iiii. thuris ʒ. ii. candidum ouorum. viii. appara ut dictum est, & utere. Sapo quo usa est Pelagia patritia, ad faciem illustrandam. Saponis Gallici sexuncem, cerusæ sextantē, mastiches uncia dimidiū, medullæ cerui ʒ. i. spumæ nitri albæ trientem, ceræ albæ quadrantem. Præmacera saponem in aqua in uitreo uase ad dies. v. aqua pluuiali quotidie permutata, & sapone excolato. Postea in ollam nouam immite saponem, & sexta die rursus affusa pluuiali aqua, ad lentas prunas decoque, donec sapo dissoluatur. Deinde ceram & medullam adde, & ad dissoluta mastichen & spumam nitri insperge, olla amota, & assidue per spatulum commota. deinde etiā cerusam modica aqua tritam adde, & medicamentum in testam missum continente manu subige, & reposito in uitreo uase utere uelut dictum est. Smegma ex Rufi libris, ad totius corporis erugationem. Ficus pinguisimas, uitis albæ radicem siccam delibratam, sepia testam uitam, farinam erui: unumquodq; seorsim contunde: deinde etiam silybul, & modico adstillato melle, utere. Aliud smegma quod uniuersum corpus odore imbuit. Terræ cimolliæ bessem, iridis tenuissime tritæ drac. xxiiii. nardi celticæ dra. xxiiii. cyperi, cardamomi, styracis flauī & pinguis, cuiusque drach. xii. styracem in uino ueteri odorato dissolue, & in prōptu habe: terrā uero cimolliam

S E R M O

in fictile uas coniectam carbonibus impone, atq; ubi satis canduerit ab igne, eam ad dissolutū styracē iniice, deinde reliqua sicca tenuissime trita insperge, ac simul sufficienter unita in pastillos digere, quibus in umbra exiccatis, post uero tritis & cribratis utere.

Cataplasmata æstiuā, odorum corpus redolentia. Ex Critone. Cap. VII.

Quam sudores corpus uexant, magna oboritur ex eis molestia, præsertim in æstate. Nā & sordes multas inuehunt, & tetrum odorem de se præbent. Quare subscriptis remediis uti conuenit, non ad mulieres tātum, sed ad ipsos etiam uiros. Non importunū enim esse puto & in hoc smegmatū tractatu harum rerū mentionē facere. Cataplasma, hoc est, inspersio totius corporis odorem bonū efficiens, æstiuum. Rosarum siccarū quadrantem, cassiæ quadrantem, amomi, costi, spicæ nardi, cuiusque ʒ. ii. aluminis liquidi sextantem, dissolue in uino ueteri odorato, & in pastillos digere, quos in umbra exiccatos usu expetente contundito, ac cribrato, atq; in balneo inspergendos exhibeto, ita ut diligenter perficient, & cum frigida aqua abluāt. Aliud. Spumæ argenti in decocto cicerū ad solem inalbatæ, amomi, cassiæ, folii malabathri, costi, spicæ nardi, aluminis liquidi, iridis, omniū par pondus, appara, & utere ut dictum est. Potes autē præscriptis cataplasmatibus uti quocunque tempore uelis. Aliud odorum & lenæ. Rosarum uiridium & tamen siccarum dra. xl. myrrhæ trogloditicæ drachmas octo, iridis illyricæ, spicæ nardi, cassiæ cuiusque drach. viii. uino odorato subige, & pastillos informa, quibus ubi uti uelis contritis & cribratis corpus insperge, maxime à balneo. Aliud. Amomi, cassiæ, spicæ nardi, costi, folii, myrrhæ, singulorum æquales portiones. Vini quod satis est, para ac utere uelut dictum est. Aliud. Cassiæ, iridis, myrrhæ, aluminis optimi, pares portiones uino subige, & pa

& pastillos forma ac utere. Aliud. Iridis, spicæ nardi, floris iunci odorati, cuiuscq; ʒ.iiii. amomi ʒ.ii. myrrhæ ʒ.ii. meliloti drachmas quinq; , appara & utere similiter. Archigenes autem inquit: Ad omnes corporis tetros odores, atq; eos qui grassionæ à Græcis appellantur, ante omnia conducunt exercitia, inunctiones, sicca fricationes, alui frequens subductio. Sunt etiam cibi ad destruendum hoc malum commodi, iteraq; illitiones. Conueniunt itaq; oleum rosaceum, melinum, myrteū, iris sicca per se in puluerem redacta & intrita. Aut, alumen liquidum in aqua uel uino dilue, & myrrham tenuissime tritam admisce, ac ad mellis crassitudinē redige, & ex eo collum, locos sub alis, inguina, & reliquos exudantes locos inunge. Aliud. Aluminis liquidi ʒ.iiii. myrrhæ ʒ.iiii. spumæ argenti lotæ ʒ.ii. calsiæ drac. i. contere, & cum eis sub alis locos, intermedia coxarū & inguina confrica, tollit enim euestigio eorum fetorem. Aliud. Calsiæ ʒ.iiii. aluminis scisilis ʒ.ii. utere cū uino per se. Aliud. Mastiches quadrantem, aluminis scisilis ʒ. i. utere cum uino. Aliud. Myrrhæ troglodytica, iridis illyricæ, florum rosarum siccarū, æquales partes cōtūde, & cribra, ac forma pastillos cū uino, eosq; in umbra sicca, ubi uentus non spirat. Deinde contusos ac cribratos in pyxide reponere coopertos, ut ne transpirent, & utere à balneo inspergens ac defricans locos leniter, atq; ita imbibi sine, & postea frigida ablue, & manet odor, de quo merito mireris. Probe facit & alumen cum uino, & crocomagma cum myrrha. Et cupressi ramenta ac alumen cum uino.

Potiones ad eos, qui tetrum habent corporis odorem. Cap. VIII.

His uero qui foetētē habēt corporis odorē, eiusmodi potiones exhibere cōuenit. Cardui radicē in uisno albo decoctā propina, & efficiēt urinā crassam & foetētē. Aliud. Resinā terebinthinā oliuæ magnitudi-

ddd 4 dine

S E R M O

dine cū pari melle decoque, & quotidie deglutendam exhibe, & uinū insuper absorbendū. Aliud. Myrrham & serpyllum paribus partibus terito, & in pilulas formato, quarū duas deuorandas dato, & uinū insuper absorbendum. Hæc etiā ad oris graueolentiam faciunt.

Ad menti scabricem, ex Galeno. Cap. IX.

Fiunt & in mento aspredines ut plurimum seroso humore à capite destillante, & precedentibus surfuraceis in collo ac uicinis partibus squamis, aliquando autem usq; ad auditorios pertingit ac perrepat meatus. Estq; omnino hæc affectio dolorosa, pruritus inferens, ac distendens corpus: quare subscriptis remediis est subueniendum. Critonis. Amurcam ex oliua prius quàm exprimatur destillantē, decoque quousq; cogatur, eaq; assidue locos inunge. Aliud. Myrrhæ unciam unam, ouorum crudorum uitellos quinque, myrrham cum lacte dilue, deinde adijce ei oua, eaq; simul passo excipe, ac assidue illini, & miraberis effectum. Aliud pharmacum efficax, quo multos hac affectione detentos liberauimus. Glauicii drachm. xvi. gummi drachmas quatuor, lachrymæ oleæ tantundem, dissolue, & ad strigmentitiam crassitudinem cum passo redige, atque assidue illine. Exulcerata autem cute & circudolente, sequentibus utendum. Pinguis compositio ad faciei manantes & squamosas affectiones, ac asperitates, utilis etiam existit sedi, conuenitq; ambustis ab igne. Spumæ argenti unciam unam, ceræ tyrrenicæ trientem, ouorum assatorum uitellos tres, adipis anserini bene subacti trientem: spumam argenti in farinam redige, ac adijce ei oua, deinde his simul unitis infunde quantum sufficit lactis, ut ad strigmentitiam crassitiem redigantur, postea ceram liquefactam una cum pingui, refrigeratāq; ac erasam, conijce, ac simul commisce, atq; in pyxide reconde. Vsu uero eximente, de eo quantum satis esse uidebitur accipe, ac cū rosaceo

rosaceo dilutum impone. Potes autem & sedis reme-
diis, & quæ ad ambustos ab igne descripta sunt, consi-
militer in hac affectione uti.

Ad faciei lentigines remedia, quibus etiam ad
maculas à sole prouocatas, & ad uaros
uti licet. Cap. X.

Vitis albæ itemq; nigræ radices cū oleo decoque,
donec succulentę reddantur. Tollit etiã tum lentigines
tū uaros, oleum amygdalarum cum cæra, radix lilii cū
melle. Maxime omnium autem lentigines delet gūmi
& nitrū æquali pondere, melle permixta. Aliud. Bras-
sicæ semen aqua contritum illini, absterfo tamen & cō-
fricato prius loco. Vbi uero exaruerit atq; cutis attol-
latur, prolue aqua multa frigida, & illinito pingui ans-
ferino, aut medulla cerui, aut etiã cerato ex aliquo hu-
iusmodi apparato. Cauendum autē est, ne quis post ex-
coriationē incidat in ea quæ faciē offendere possunt,
qualis est aer frigidus, aut uentus, aut prolutio faciei.
Aliud. Sandaracham attere cū melle ad strigmēti deno-
sitate, & per dies sex illinito: arefacta autem cute atq;
eleuata, utere galbano cum modico nitro & aceto dis-
soluto. Aliud, ad uibices ac lentigines: Columbæ ster-
cus cum acri aceto tere ac utere, & miraberis. Ad diu-
turnas autem lentigines his utere. Radicis cucumeris
syluestris sextantem, cimolię unc. i. in puluerem redige
ac repone. Vtu uero expetente, quantum suffecerit in
aqua dilutum illini. Aliud. Bulborum depuratorum
ʒ. i. thuris ʒ. i. contere, adiecto cochlearū terrestriū ma-
gnarum cruore. Oportet autem ipsas adhuc uiuas sti-
lo pungere, atq; id quod effluit mucosum, pharmaco
iniicere: quod ubi usus tēpore dissolueris, melle exce-
ptum inunge. Eundem effectum præstat ari radix, sicca
cū melle, & umbilici ueneris radix, cerato liquido exce-
pta ac illita. Smegmata ad lentigines in calli modū ob-
duratas. Quandoquidem contingit aliquando sublatis
ddd 5 lentigi

S E R M O

lentiginibus callosam reddi cutem, ac uix curabile fieri affectionem: utendum est post lentiginum excoriationē huiusmodi smegmatis. Farina erui chœnicis Italicæ dimidium, farinae hordaceæ tantundē, scilla affata sextatē, omnia in puluere redacta, cācido oui excipe, & in pastillos redige, quos in umbra desiccatos adserua: ulu uero expetente cum aqua dissolutos illinito, & post modicā temporis intercapedinē frigida abluere iubeto: aut cremore in quo fursur maceratus est, maxime si adest inflāmatio. Aliud. Spumæ nitri ʒ. viii. alcyoni ʒ. viii. galbani ʒ. viii. amygdalarum amararum delibratarum drach. iii. melle excipe, ac illitum finas areferi. Deinde iube faba dentibus contrita extergi, ac abluī aqua moderatæ frigida: cautosq; esse præcipe, ne aut à uento, aut à sole lædantur.

De maculis à sole prouocatis, quas Græci

ἑφελιδας uocant, ex Critone. Cap. XI.

Fiunt etiam in facie maculæ, quas Græci ἑφελιδας uocant eo quod à sole prouocentur, maxime circa malas & nasum: & apparent sanè non in alto fixæ, sed instar flosculorum productæ, quare leniter eas confrictas attollere oportet, ac sinere areferi commonereq; ut uno aliquo ex smegmatum genere extergantur. Discutiuntur enim ab illis, aut certe ita abscedunt, ut digitis auelli queant. Verum non uiolenter id facere cōuenit, sed leniter & paulatim. Quod si adhuc inhaereant, nihilo leuiores redditæ, subscriptis utēdum est. Brassica contrita, & illita, ad maculas à sole productas & lentigines, atq; omnia alia quæ mediocri extersione ac repurgatione indigent, utilis est. Similiter autem & sepia testæ ustæ, aut testæ purpurarum, ac buccinorum cum melle illitæ. Oportet autem has testas in crudam ollam coniectas in fornacem immittere ac affare. Oribasii ad maculas à sole prouocatas, uarosq; & uitiligines. Farinae erui libras duas, seminis erucæ libram

libram unam, amygdalarū amararū, cucumeris sylue-
 stris radicis, cuiusq; libram unam, in uino mulso disso-
 luta & contrita illini, ac post horæ spatium spongia ab-
 sterge. Aliud ualde admirabile. Ceræ tyrrhenicæ drac.
 xv. olei rosacei drachmas septem & dimidiam, pin-
 guis anserini unciam unam, spumæ argenti lotæ &
 dealbatæ unciam unam, cerussæ ꝑ. i. gummi drachmas
 quatuor, mellis Attici ꝑ. i. dissolutis illini faciē: & post
 spatium horarum sex spongia deterge, ac laua cum sa-
 pone. Aliud Oribasii. Lupinos in lixiuio per triduum
 maceratos contere, & cum eis lentigines illini, donec
 auelli possint. Aliud. Saponem Gallicum aqua tritum
 modico adiecto melle inunge, & per horas tres inhæ-
 rere sine, aut sterqus columbinum linteolo exceptum
 ac in puluerem exustum, cum oleo contere, ac illine
 confidenter. Idem probe efficit myrobalanos contrita
 illita: itemq; bulbus crudus per se uel cum oui luteo
 & aceto aut melle. Exusti autem bulbi una cū alcyo-
 nio illiti depurgant lentigines: quod facit elaterium
 quoque illitum, & cassia cum melle, brassicæ semen
 cum aceto, hædereꝝ folia uino decocta, radix umbilici
 ueneris cum cerato liquido illita, aut cucumeris sylue-
 stris radix: aut fici uirgulta in aceto decoque, ac contu-
 sis utere, quod idē & utiligines sanat. Aut rubiā oleo
 cōtritā, aut costū aqua cōtufum, aut niri spumā cerato
 liquidiore exceptā, aut lupinos crudos cū lixiuio coar-
 stiliariorū decoctos & cōtufos, cū melle illini. Aliud.
 Radices narcissi delibratas in aceto decoque, ac tere,
 iniecta farina erui sufficiēte, & pastillos informa: quos
 in umbra exiccatos, in usum adserua. Qui ubi postula-
 uerit contritos cū melle, ad uesperā illine, mane autem
 rursus ablui præcipe. Aliud. Lili bulbos qnq; cōtere,
 & cōiice spumę niri lib. i. deinde melle quātū suffices
 sit cōmistū illini, usquequo integre curētur, ut iā antea
 dictum est. Aliud. Amygdalarum amararum partes. ii.
 melanthū

S E R M O

melanthii torrefacti partem. i. unumquodque seorsim
 contere, & cum melle commisce: illinito autem ad ue
 speram, maneq; abluito cum aqua dulci. Vtere autem
 uno aliquo ex sinegmatibus superius ad faciei nigredin
 es prescriptis, iteq; his que sunt illis uicina, ac similia.
 Vtile autem est & hoc, presertim si fuerint diuturnæ,
 buccina exure, ac cum melle contere, & ad uesperam il
 line: mane autem ablui cum aqua dulci præcipe. Aliud
 ad solares maculas, ualde pulchrum. Oua integra in
 aceto macerato, donec testa quam tenerissima fiat, dein
 de superius perforato, ac extrahe ab eis candidum: post
 uero iridis Illyricæ tulsæ ac cribratæ, & melanthii in te
 nuisimum puluerem redacti, & thuris æquas partes
 cum eis conterito, adiectoq; melle sufficienti, ut dictum
 est, utitor. Quod si adhuc perseverauerit affectio, huius
 modi excoriatoriis utendum erit. Excoriatorium ma
 cularum à sole prouocatarum & lentiginum. Melanthii qua
 drantem, seminis ocymi quadrantem, radices ari qua
 drantem, aqua subigito & imponito, ac finito adgluti
 nari: post aliquantum uero interstitium detrahito, atq;
 aqua calida quam plurima proluito. Aliud. Quod ad
 callosam faciem conducit, siue per ætatem, siue per cō
 tinuam pharmacorum acriorum excoriationem calli sint
 contracti, seminis eruce sexuncem, ammii, cardamomi
 radices ari, costi, cuiusq; quadrantem, contundito, cri
 brato, ac reponito. Vbi uero necessitas exigit, quantum
 satis uidebitur accipito, acetoq; subactum, imponito sa
 tis condensatum: quum uero adglutinatum fuerit, ace
 tum aut aquam per spongiam instillato. Facta autem
 excoriatione, multam aquam calidam adfundito: à
 prolutione uero subiectam mixturam paniculo laneo
 exceptam imponito. Cerussæ ʒ. viii. spumæ argenti
 lotæ drach. iiii. adipis anserini sexuncem, medullæ cer
 uini sexuncem, celypi medicamenti quadrantem, ad
 pis suilli recentis quadrantem, olei sesamini quantum
 sufficit.

sufficit. Oportet autem fomētum adhibere bis in die: eleuata autem cute, sequens ceratum est imponendū. Adipis caprini à fibris depurati & loti lib.ii. olei susini sexuncem, olei rosacei, & amygdalini, ceræ, mastiches, cornu ceruini usti, salis ammoniaci, cuiuscq; ʒ. i. terræ ci molix trientem. Ea quæ eliquari possunt liquefacito & percolato: deinde rursus ad carbones lente decoquo, & ad ea quæ sicca sunt in mortarium adfundito, ac probe unitis utitor. De exulcerata menti scabrie. Utendum est ad eam his, quæ paulo post in capite uidelicet decimoquinto descripta sunt, ad manantes menti papularum eruptiones.

De Stigmatis siue notis à uerbere illatis. Cap. XII.

Stigmata appellant, quæ in facie, aut alia quapiâ corporis parte insiguntur, notas, quales uidemus in manibus eorū qui militiam exercent. Atramento autē utuntur illi tali: lignorū spinæ Ægyptiæ & maxime corticis librā unā, æris usti sextantē, gallarū sextantem, atramenti sutorii unc. i. contundito ac cribrato, primumq; æs ustum cum aceto terito, deinde & reliqua contrita conuicito, affusisq; aquæ quidem partibus duabus, succi uero porri parte una, & probe unitis utitor. Oportet autē locis prius cū acubus punctis sanguinē extrahere, & primū porri succo illinere, postea uero ipsum adhibere pharmacū. Porrò quibus eiusmodi stigmata extirpare penitus uolumus, illis subscriptas mixturas adhibebimus. Calcis partem. i. nitri asfati partem. i. cū lixiuio coactiliariorum terito, & nitro asperso locum prius præparato & extergito: deinde illinito continenter. Idem quoq; ad uerrucas myrmecias distas, efficax existit. Aliud, quod stigmata tollit. Piperis ʒ. ii. rutæ ʒ. iii. auripigmenti drach. iiii. contere, & adiecto melle, in pyxide sigulina repone. Vbi uero usus expetit, supra stigmata prius nitro confricta, resinam terebinthinam impone, uinculo adhibito in dies. v. postera autē die

S E R M O

die sexta solue, atq; acu stigmata penetra, & cum spongia sanguinem exterge, salemq; tenuissimum in ipsas puncturas insperge: quem tamdiu inhærere sinas, donec stadia decem quis cursu confecerit, deinde prædictum pharmacum linteò exceptum impone, neq; soluas per dies quinque: sequenti uero sexta solue, & stigmata scalpendo expoli, atq; ubi quod nigrum fuerit detraxeris, rursus pharmacum ipsum illinito cum penna. Eruit enim in uiginti diebus citra magnam exulcerationem, non relicto etiam uestigio cicatricis. Idem efficiunt mordendo erodentia medicamina in uulnere tractatu descripta.

De uaris faciei, quæ tum Ionthi, tum Achnæ Græcis uocantur. Cap. XIII.

Solet circa faciei cuticulâ tuberculū oboriri, paruū quidem, sed durū, quod uari nomine appellatur. Id sanè à crasso humore producitur. Quare cura eius per ea quæ duriciem emolliunt, & tumorē discutiunt, medicamina perficitur: quorum sylvā eiusmodi tibi paras bis. Liliæ radicem tritā cū melle illinito, aut cyclamini radicē cū melle, aut narcissi radicē cū melle, aut casia cū myrrha & melle, aut plumbaginem cum aceto, aut pulegium tenuissime tritum, ac cerato exceptū impone. Aliud. Mellis & aceti acerrimi, cuiusq; æquales partes simul permixtas illini, ac digito circumtere. Aliud. Sepiæ testē uisæ sextantem, costi sextantem, myrobalani unciam unam, contere cum aqua & illini, arefactum uero rursus humecta. Aliud. Costum contunde, & cribratum in tenuissimum puluisculum redige, deinde cum felle caprino commixtum in cerati modū effunde, & cum eo uaros ad uesperam illini: mane uero à somno, lacte, qualecunque adfuerit, faciem abluere iube. Aliud. Alumen scissile quàm tenuissime contere, & resina terebinthina exceptum impone. Quum autem diu persistierint uari, his utendum erit, Saponis Galli

Gallici ꝑ.iii. ammoniaci thymiamatis ꝑ.i. thuris ꝑ.i. dissoluito in aqua, & ad cerati densitatē reducito, sicq; illinito, ac post horæ spatium ablui cum calida præcipitato. Aliud: Rhois culinarii, hisfopi, pulegii, salis fossilis, feminis ocymi, cuiusq; æquales partes, cerato rosaceo excipe, ac utere. Aliud, quod ad eminētiores faciei affectiones, itemq; pruritus efficax est, necnon ad principium elephantiasis. Gummi albi & nitri æquas portiones, acri aceto dilue & illini. Vbi uero exaruerint, subscripta mixtura depurga. Saponis Gallici lib.i. ammoniaci, spumæ nitri, thuris, mastiches, cuiusq; quadrantē, saponem, & ammoniacū in uase fictili cū aquæ chœnice una decoquito. Vbi uero dissoluta fuerint, sicca contrita ac angustissimo cribro excussa, iniucito: deinde transfer in pilam, probeq; contusum uitreo uase recondito. Necesse uero expetente faciē illinito, & post paruū interstitium multa aqua abluito: prius leuiter facie confricta. Hoc pharmaco semper ad uaros utere. Aliud ad uaros, celebre. Nitri rubri sextantem, cimoliz ꝑ.i. thuris ꝑ.iii. farinę erui ꝑ.i. Vtere autē hoc modo: Accipe halyconium, ac per se optime contere, deinde iniecto oleo simul tere, & ex eo faciem ad uesperam illini. Mane uero à somno præscripta compositione exterge. Aliud smegma, quo per omnem curā uarorum uti conuenit. Farinæ fabarum, farinæ sesami, medullæ peponis siccæ, cuiusq; ꝑ. iii. contere, & cum his exterge. Aliud. Nitrum cum myrrha tritum aqua permixtum exhibe, eoq; extergatur.

De ficosis faciei tumoribus. Ex Galeno. Cap. XIII.

Est & hæc aliqua ex menti affectionibus, in hoc differens à uaris, quod non solum crassus existit humor à quo producitur, sed serosa etiam tenuitate participat, ob quā & citius exulceratur, si quidem non ut cōuenit cures, & siccioribus etiamnū indiget remediis, quàm ea sunt quæ uaris adhibentur. Oribasius ad

Eustathium,

S E R M O

Eustathium, Ficos appellat germina ulcerosa, rotunda, subdura, rubicunda, quæ consequitur etiam dolor. Nascuntur autem ut plurimum in capite, atq; etiam reliquo corpore, de quibus Crito sic scripsit. Ad ficosas menti eminentias, Critonis. Spumę argenti ʒ.iiii. thuris ʒ.ii. falis fossilis ʒ.ii. sandarachę ʒ.i. contrita simul impone. Aliud ualde præclarum. Elaterii ʒ.ii. falis fossilis tantundem, chalcanti ʒ.ii. sandarachę drachmam unam, misce: & cum specilli instrumenti, quod melam Græci appellant, extremo admota impone, præhume facto prius loco quo pharmacū melius infideat: post impositionem uero cataplasmate seminis lini aqua dissoluti superne contege. Aliud, Archigenis ad capitis & menti ficos. Chalcathi assati, aluminis scissilis, glutinis, cuiusque æquales partes, squamę æris duplum: glutinum in aceto maceratum dilue, & cum eo reliqua trita committe. Vbi uero uti uelis, in aceto rursus dilue, ac ex eo ficosas eminentias inunge, & rasura tenuis linteoli contege. Inhæret autem pertinaciter, atq; citra cicatricem ficos depurgat. Vtor autem & hoc ipso pharmaco ad callos fistularum leniendos in collyria informato. Quod si humidi sint tumores, nimirum aqua effluente ex eis, uelut à fonte, pura, subscriptis remedijs utendū erit. Pastillus ad ficosas menti eminentias. Reprimit autem omnes tumores qui accidunt illis, qui male cicatricem obdixerunt: quemadmodum uidemus in his, quibus palpebrę aut labia sunt confusata: Squamę æris sextantem, misyos assati sextantem, auripigmenti sextantem, diphrygis drachmas tres, chalcitidis ustę drachmas quatuor, æri usti drachmas quatuor, glutinis fabrilis drachmas quatuor: compone & utere ut dictum est in priore. Nam & ob eius usum, magni nomen adeptus sum.

Ad manantes menti papularum eruptiones, ex Critone.

Cap. XV.

Conferunt

Conferunt quidem & his plurima eorum quæ ante ad capitis ulcera manantia prescripta sunt. Proprie autem profunt hæc: Spumæ argenti, chalcanti, malicorii, baccharum myrti, singulorum æquales partes cum uino & oleo myrteo tritas illinito. Aliud. Præclarum & hoc est: Verbenacæ supinæ drachmas octo, acaciæ drachmas octo, myrrhæ drachmas duas: cum uino tritis utere. Aliud. Myrrhæ unciam unam, thuris sextantem, acaciæ trientem, utere cum uino. Aliud. Spumæ argenti, ladani, baccharum myrti nigrarum, seminis hyoscyami, malicorii, æqualibus partibus cum uino & oleo myrteo, aut rosaceo permixtis utere. Aliud, quod & ad ea quæ instar faui melle manant ulcera, melicerides Græcis appellata, conducit: siue ea in mento, seu in capite existant: quæ à Syris appellantur Sanalia. Spumæ argenti & baccharum lauri, æquales partes cum aceto ac oleo myrteo illinito. Experimentum enim bonum de se præbuit sæpe.

De impetiginosis tum meti, tum reliqui corporis tumoribus ex Galeno. Cap. XVI.

Præterea & hæc affectio ex mixto quopiam generatur humore, nimirum serosis & tenuibus acribusque humoribus unà cum trasioribus permixtis: quapropter etiam facile in psoram & lepram transit. Indiget itaque hæc affectio pharmacis fortiter desiccantibus. Quod si uero in psoram aut lepram transferit, ad hoc quod desiccantia remedia adhibenda sunt, necesse erit & repurgantibus uti. Itaque Crito ita scripsit, ad eas quæ in mento prodeunt impetigines, lichenas appellatas: Affectio, inquit, est insuauissima, & pruritus inferens, & circumtensionem, & periculum non minus. Proserpit enim aliquando per uniuersam faciem, & oculos ipsos contingit. Quare diligentiori cura utendum erit, ubi ea quæ iam longo tempore perseuerant, ab his quæ recens prodierunt discreuerimus.

A E T.

e e e

Ad res

S E R M O

Ad recentes igitur impetigines conueniunt hæc: Per
 dicitur herbæ folia continenter in loco confrica, aut thus;
 aut aminoniacum cum aceto terito, aut etiam cū her
 dicitur succo, ac illinito. Aliud. Liquorem qui ex humi
 dis oleæ lignis dum comburuntur effluit, illini. Idem
 facit quod ex brassicæ caule dum aduritur, destillat, il
 litum. Aliud. Maluæ agrestis semen depuratum col
 lige, cõtere, ac expressum inde succum repone, eumq;
 alsidue illine. Aliud. Portulacæ succum continenter
 illinito. Aliud. Lachrymam syluestris oleæ cum aqua
 diluito, & adiecto modico styrace, unito ac imposito.
 Vbi uero iamdiu durauerint impetigines, uiticis folia
 cum aceto trita illini, aut hastulæ regiæ radicem in ace
 to decoctam & tritam adfrica. Aliud ad diuturnas im
 petigines. Chamæleonis nigri radicem in aceto deco
 que, contere, & illine. Verum quum ad diuturnas im
 petigines multa & uaria excogitata sint remedia, par
 ticulatim de singulis dicam, initium sumens à pastillis.
 Pastilli. Pastillus ad impetigines in quacunque corpo
 ris parte consistant: Aleyonii usti drach.ii. sulphuris ui
 ui, thuris, pyretri, spumæ nitri, cuiusq; drach.ii. chamæ
 leonis nigri radicis ʒ. iiii. hastulæ regiæ radicis ʒ. iiii.
 glutinis drach.iiii. Glutinum in aceto dilue, & cum eo
 reliqua excipe, desicca, & utere cum aceto. Pastillus
 ualde celebris. Foliorum fici siccorum drach. xii. chal
 citidis crudæ drachm. x. calcis uiuæ drach. viii. misyos
 crudi drachmas quatuor, thuris drachmas quatuor,
 sulphuris uiui drachmas octo, aceto subige, & cū ace
 to utere. Pastillus ad impetigines. Qui & callos extir
 pat, & cicatrices supra opinionem: Thuris, testarum
 buccinorum ustorum, fimi columbini, aleyonii, gum
 mi, singulorum æquales partes contere cum lacte, &
 informa pastillos. ac utere cum aceto. Pastillus alius.
 Lachrymæ oleæ syluestris drach.iiii. thuris drachmas
 quatuor, sulphuris uiui, aleyonii, spumæ nitri, halicæ
 confusæ

contusæ & cribro excussæ, cuiusq; drachmas octo, halicam in acetum multum atque acerrimum coniectam tandem decoque, donec viscosa reddatur: reliqua uero cum ea ipsa cõmissa in pastillos informa, ac cum aceto utere. Circumlitiones ad impetiginem. Ad impetiginis maxime feras: Nitri, chalcitidis assatæ, ammoniaci thymiamatis, succi serapiadis tres testiculos habêris, æquales partes cõtunde, & cum aceto illini: efficax est & ad humentes impetigines, atq; ego sane usus sum, & ex animi sententia successit. Aliud. Stercoris dorcadis unciam unam, thuris unciam unam, cõtulis utere cum aceto, ita ut cum nitri spuma impetiginem prius confrices, & miraberis. Aliud, quod & ad impetigines & uutiligines ac lepras ualde cõmodum existit. Stercoris muris, chalcanthi, sulphuris uiui, cuiusq; bessem, farinæ fabarum uncias. xiiii. acetis sextarios quatuor. Muſcerdam contunde, & cum aceto decoque: atq; ubi bis ut ter efferbuerit, sulphur insperge & chalcanthum, animaduersione habita, ne efferueant & effundantur: deinde ubi parũ saltem concocta fuerint, etiã farinam fabaceam iniice, & simul ad strigmenti crassitiẽ decocta redige, & ablatis ac recõditis utere. Ad lepras quidem linteolo exceptũ impone, ac post quintũ tandem diem abstrahere. Ad impetigines uero aceto dissolutum continenter inunge. Illitio cocta, ad diurnas impetigines, quæ citra exulcerationẽ eas summouet. Halicæ mola tritæ ac cribro quàm arctissimo extullæ unc. quatuordecim, chalcitidis, cimoliæ, sulphuris uiui, misyos, cuiusq; sextantẽ, spumæ nitri, aluminis scissilis, alcyonii, radicis hastulæ regiæ, thuris, lachrymæ oleæ, ammoniaci thymiamatis, myrrhæ, cuiusq; unciam unã, acetis chœnicas tres. Alcyonium, hastulam regiam cũ aceto decoquito: atq; ubi ad medietatẽ redactũ fuerit, percolato. In colameto uero ammoniacum, thas, & reliqua sicca dissoluito: halicam uero in aceto quod superest

eee 2 deco

S E R M O

decoquito : deinde reliquis adiiçito, ac simul cõmissis
 utitor. Aliud ualde præclarum. Aceti acerrimi sexta
 rios octo, farina hordeaceę unc. uigintiquatuor, man
 na thuris uncias quatuordecim, radices rumicis sylue
 stris drachmas octo, radices albuci drac. viii. ueratri al
 bi drach. x. alcyonii drachm. x. cardamomi drachmam
 unam, terræ cimoliæ drachmas octodecim, glutinis
 drach. xvi. spumæ nitri drachmas. xvi. uirgultorum ha
 licacabi uiridium fasciculum quantum manu compre
 hendere potes, appara & utere ut dictum est. Quod si
 hæc affectio diutius producatu extēdaturq; & in cal
 los transeat, nihilominus his quæ dicta iam sunt uten
 dum est : maxime uero congruum est quod sequitur.
 Misyos, myrrhæ, thuris, aluminis scissilis, cuiusq; drac.
 octo, aloes, sulphuris uiui, cuiusq; drachmas quatuor:
 hæc cum passo ad strigenti crassitudinem redige, &
 bis ac ter in die loco prius cõfricto, illine: foris autem
 conseruandî pharmaci gratia pelliculam uesticę, aut ex
 ouo suprapone. Oribasii lichenicum pharmacum, fa
 cit idem etiam ad pruritus. Chalcanti, sulphuris uiui,
 nitri, thuris, æqualibus portionibus utere: ad impetigi
 nes quidem, cum aceto : ad pruritus uero, cum uino.
 Aliud, quod impetigines in paucis arcet diebus, ualde
 cõmodum, quare præ exigendam suadeo mercedem.
 Sulphuris drachmas octo, calcis drachmas octo, chal
 citidis crudæ drachmas octo, thuris drachm. quatuor,
 misyos drachmas quatuor, foliorũ capparis uiridium
 depuratorum drachmas duodecim, cum aceto tere, ac
 informa pastillos, & utere. Emplastrum liquidum,
 multi ad impetigines experimenti, cuius rei nuper
 adeo periculum feci. Picis siccæ, ceræ, resinæ colopho
 niæ, ueratri triti, olei, gquales partes. Per experientiam
 cõmendatum hoc tibi habe, propterea & mercedem
 præexige. Quandoquidem uero plurimi sunt, qui ill
 litionum usum auerfantur, maluntq; adhibere empla
 stra

stra, utpote quæ neq; per sudores obortos defluant, neq; arefacta etiam cutem circumtendant, annectam & horum aliquot apparatus. Emplastrum ad impetiginos, quod citra exulcerationem eas submouet. Ceræ, picis liquidæ, thuris, resinæ terebinthinæ, sulphuris uiui, cuiusq; sexuncem. Quæ liquefieri possunt liquefacito, siccaq; cum eis committito. Aliud quod similiter citra exulcerationem opitulatur. Picis liquidæ libram unam, mannæ, sulphuris uiui, farinæ lupinorum, cuiusq; unciam unam, galbani sextantem. Picem calefacito, & galbanū præmollitū adiiçito: liquefactis uero, ac ab igne ablatis reliqua inspergito ac unito. Vtere autem hoc ut uehementer commodo. Aliud, quod citra exulcerationē auxiliatur. Chryfocollæ siccæ qua aurifabri utuntur, chalcitidis assatæ, misyos, assati, squamæ æris, diphrygis, salis ammoniaci, terræ cimoliæ, cuiusq; drachmas quatuor, æruginis drachmas duodecim, chalcæthi drachmas sex, lapidis asii, æris usti, utriusq; drachmas sex, foreos drachmas quinque, aluminis liquidi drachmas quatuor, contunde omnia diligenter, & adiecto aceto sedulo in sole sub feruentis caniculæ æstu contere, donec ipsum pharmacum æruginem contrahat. Apparetur autem in alio quopiã mortario, thuris sextans, myrrhæ sextans, aloes uncia una, ladani unc. una, opopanacis ʒ. una, hæc in aceto diluta & ad strigmentitiã crassitiem redacta, illis quæ antea in æruginem commutata sunt iniice, ac rursus contere, atque his omnibus aristolochiæ contusæ & cribratæ unciam unam adiiçe, & rursus tere. Quum uero omnia in formam emplastri redacta fuerint, liquefcibilia liquefacito ac affundito. Sunt autem liquefcibilia hæc, ceræ drach. centum, terebinthinæ drachmas. cc. galbani drach. ix. olei libram unam, emollita in usum adseruato simul omnia. Hoc ipsum pharmacū duplici aspectu se uidentibus offert. Aliud, quod similiter ad dis-

see 3 etas

S E R M O

ſas impetigines efficax eſt, ut etiã ea quæ intus relin-
 quantur reprimere poſſit. Picis, bituminis, reſinæ pi-
 nus, ceræ, ſulphuris uiui, manne, æquas portiones, olei
 cyprini quantũ ſat fuerit: Liqueſcibilia liquefacito, &
 inſpergito ſicca: in tenui autẽ pellicula excepra impo-
 nito. Emplaſtrũ aliud ad impetigines. Picis ſiccæ qua-
 drantem, picis liquidæ unciam unã, ſalis unciam unã,
 reſinæ colophonix, ceræ, ſulphuris uiui, cuiuſque un-
 ciam unam, nitri fului unciam unã, chalcitidis unciam
 unam, olei ſextantem: utere. Excoriatoria impetiginũ.
 Verum ubi iam affectio ſtabilis facta fuerit, & phar-
 macorum adhibitioni & molimini reſiſtit: utendũ erit
 excoriatoriis. Ea enim ex facili ſuperficiem auellunt.
 Excoriatorium impetiginum, quo Pamphilus uſus eſt
 Romæ, & plurimum ſanẽ profecit, quum in urbe men-
 tagra graſſaretur, quæ impetigo uera exiſtit. Squamæ
 æris drachmas octo, auripigmẽti drachmas quatuor,
 ſandarachæ drachmas quatuor, æris uſti, ueratri albi,
 cantharidum, reiectis aliis & pedibus, ſingulorũ drach-
 mam unam & dimidiam: unumquodq; per ſe contes-
 re: deinde ſimul contuſa cedria excipe, ac in denſita-
 tem ſtrigmentitiam redacta, in pyxidem æris Cyprii re-
 pone. Vbi uero neceſſitas exigat, nitro ac modico ace-
 to impetigine conſtricta, pharmacum hoc cum ſpecil-
 lo lato, ſpathomelam Græci uocant, illine: atq; ubi iam
 adfricueris, modicumq; temporis ſpatium interceſſe-
 rit, cum ſpecillo derade, ac ruruſus aliud illine: biſq; ac
 ter eodem repetito: locos illitos cum pellicula ueſicæ
 bouille, aut alterius cuiuſdam animantis contege: poſt
 pelliculæ uero impoſitionem ſaſciola leuiter colliga-
 to, ac ſinito pernoſcere, ſiquidem tandiu ſuſtineat: ſi
 uero non, ad horas aliquot, donec bullas exuſcitet ſa-
 nie craſſa & glutinoſa repletas: quibus productis laua-
 ri iubebimus, atque remorari aliquandiu in balineo: et
 enim hoc ipſum curam adiuuare ſolet. Sit autem cali-
 dius

dius ipsum balineum. Quod si prohibeat quid balineo
uti, fomenti utendum est calida aqua multa: quæ ubi iam
ad molestiam usq; affusa fuerit, extergere conuenit, ac
panem cum aqua mulsâ subactû imponere. At ubi for-
dibus ulcera scaturierint, emplastrum uiride spleniolo
exceptum adhibeto, modico itidem de excoriatorio
prescripto admixto. Exclusa autem sanie, & nullo am-
plius testorio ulceri incumbete, ex emplastro albo lin-
teolum paruum illitum imponimus: eoq; utimur do-
nec omnino ad cicatricem perducatur, quotidie fometo
adhibito, ac nouo spleniolo ex emplastro albo illito.
Porro ante admotionem excorioriorum, uicinas im-
petigini partes munire oportet pharmaco quopiam
ex his quæ ab inflammatione locos tuentur, atq; ita ex-
coriatorium ad impetiginem solam adhibere. Exco-
riatorium ad mentagras, ut citra cicatricis uestigium
ad sanitatem perducantur. Efficax est & ad alopecias
ad solem uel ad ignem illitum. Vbi uero bulla producta
fuerit, eam acu penetrare oportet, excluso autem humo-
re, ceratis curare: cicatrice enim inducâ, enascuntur pi-
li. Atque ita quidem ad alopecias adhibetur. Ad im-
petigines uero utendum est eo modo qui prædictus
est in excoriatorio primo. Pharmacum uero ipsum
huiusmodi est: Sandarachæ, auripigmētī, squamæ æris,
ueratri nigri, cuiusque ʒ.ii. elaterii ʒ.iiii. uentrium can-
tharidum drachmam. i. excipe cedria. Vfus autem iam
ante ostensus est. Emplastra uiridia post excoriatoria
adhibenda. Post ipsum excorioriorum usum, subiecta
uirida emplastra adhibenda sunt: nimirum ad ulcerum
ipsorum repurgationem. Viride emplastrum, quo Pam-
philus usus est ad mentagram, post eruptionem scilicet
bullarum. Cerae libram unam, resinæ pinus siccae
libras duas, æruginis quadrantem, olei ueteris bessel-
aceti acerrimi quantum suffecerit. Æruginem ad solem
cum aceto conterito: liquecibilia liquefacito, & fri-
gefacta,

S E R M O

gefacta, ac in mortarium coniecta simul unito. Aliud.
 Aruginis drachmas.ii. mannæ drachmas.iiii. galbani
 drachmas.iii. adipis uitulini drach. xii. ceræ drachmas
 octo, resinæ pinus drachmas octo, aceti quantum satis
 uidebitur, committe. Aliud, quod euchron, hoc est, bo
 ni coloris, appellatur. Aris usti quadrantem, aluminis
 rotundi, aruginis, salis ammoniaci, mannæ cuiusque
 sextantem, ceræ libras duas, resinæ pinus siccæ libras
 duas, olei dextantem, aceti quantum ad sicca conteren
 da suffecerit. Emplastra alba ad cicatricem perducen
 tia. Verum ubi iam per præscripta emplastra uiridia,
 ulcera ipsa repurgata uideris, utendum erit emplastris
 albis, quo absque cicatricis uestigio ad sanitatem per
 ducantur, quare neuiquam hæc reliquenda censeo, ut
 quæ ea multa ad tactum lenitate committunt. Empla
 strum album, quod aquosum appellatur. Hoc empla
 stro Magnus medicus usus est, post impetiginū excor
 riationem. Cerussæ, spumæ argenti, ceræ thyrrenicæ,
 aquæ puræ, singulorum libram unam, olei omphaci
 ni libras duas, spumam argenti, cerussam, & aquam so
 mul contere, atq; ubi tenuissima facta fuerint, oleum
 guttatim instillatum simul contere, donec sufficienter
 fuerint cœnita: deinde in fictili uase ad ignem adhibe,
 ac continenter agita: quâ uero aqua consumpta fuerit,
 iniice ceram: Atq; hoc modo in mortariū infusa emol
 lito, ac utere. Aliud. Cerussæ libras duas, misyos cru
 di sextantem, terebinthinæ unciam unam, ceræ sexun
 cem, olei libras tres, aquæ chœnicas duas: compone
 ut prædictum est, ac utere. Licebit etiam uti ceratis se
 dis, & quæ ad ambustos descripta sunt tenerioribus.

Ad molestum oris odorem. Cap. XVII.

Ad grauem oris odorem, qui citra exulcerationem
 accidit: Irin in uino ueteri odorato maceratâ, ad col
 luendum continue exhibe, atque etiam in ore retinen
 dam aliquâdiu: aut myrrham in uino meraco dilutam
 colluendam

colluendam præbe, aut acre acetum colluat quotidie,
 uespere dormitum iturus: mane uero spicæ nardi deo
 coctū ore colluat, aut ipsam sub dentibus conterat: aut
 potamogetonis folia quotidie dentibus contrita exo
 puat: aut rosarum floribus continue confricato: aut sic
 syluestris radicem urito, & cinerem eius cū melle illi
 nito: aut parū cyperi, aut floris iunci odorati cōtundit
 to, & gingiuas continue cōfricato: aut cimoliam cū sa
 le terito & affricato. Aut ordeum cum sale, melie sub
 actum & linteolo illigatum urito, & cōtritis utere: aut
 similaginé melle subactam ac exustam adhibe. Aliud.
 Salis albi, pumicis, origani, cuiuscq; unciam unā, iridis
 sextantem, floris iunci odorati sextantē: his simul cō
 tritis dentes fricato & uniuersum corpus. Bonū enim
 odorē facit, & dentes dealbat. Aliud, ad fœtorē oris.
 Chalcitidis crudæ ʒ. xii. ueratri albi drachmas octo, tri
 ta illine. Aliud. Chalcitidis drach. xii. cadmiæ drach
 mas octo, in aceto tere, & per aliquot dies ad solem
 æstiuum expone, desiccatoq; utere. Vtile est & ad san
 guinolentas gingiuas, itemq; putrescentes. Bibant au
 tem & ipsi ea quę præscripta sunt illis, à quibus per to
 tum corpus teter odor transpirat, in hoc ipso Sermo
 ne, capite octauo. Aliud, ad crassitiem labiorū. Promi
 net in plerisq; superius labrū, aliquando etiā inferius,
 ex defluxu uehementi à capite delato, ut præ densitate
 labrum intumescat, & ad sermonis prolationē præpe
 diatur: ultra hoc, quod alias indecentia quadā faciem
 dehonestet. Quare curabis hos aut incisa uena, aut pur
 gatos per consuetas excretiones. Post hæc autem ad
 hibebis illitiones ac pophlegmatismos, quibus deo
 fluxus pituitæ à capite tollitur ac sedatur. Deinde illi
 tionibus ad os descriptis illines palatum: quibus præ
 missis, porri succum cum oleo uetustissimo ad inter
 na labiorū illini, aut foliorum brassicæ succum unā cū
 oleo ad affectum labrum continue admoue: aut glauc

S E R M O

cium cum uino, aut cimoliam, aut Musæ pastillum, aut
pastillum ex halicacabis cum uino.

Ad labiorum fissuras. Cap. XVIII.

Oui internam pelliculam fissuris labiorum adgluti-
na, aut quod pelliculæ similitudine, circa palmarum os-
ficula adhæret, aut araneorū à trabibus dependentium
texturam maxime albam. Eas uero quæ in altū magis
se extendunt fissuras, cum adipe anserino, aut caprino
curabis, aut cū medulla bouilla, aut ceruina, ita ut cum
semper uiuo atq; terebinthina unita, illinas. Aut gallā
omphacinen tritam, terebinthina, aut œsypo liquido,
aut melle excipe, & impone. Aliud. Gallam & masti-
chen quàm tenuissime trita, œsypo, id est, lanæ succi-
dæ sordibus, in formam cerati redactis, excipe, ac ute-
re. Aliud. Gallarum unciam unam, cadmiæ unciam
unam, cerussæ quadrantem, contere cum rosaceo, & il-
line. Aliud. Cyperi sextantem, gallarum unciā unam,
aluminis scissilis drachmam unam, contere, ac siccum
insperge. Aliud. Mastichen cum uino tritam & dilu-
tam illine. Aliud. Fecem aceti ustam, myrteo aut ro-
saceo cerato exceptam, impone. Idem etiam ad ma-
gnas in extremis ac summis corporis partibus inflam-
mationes conducit. Aliud. Testarum ouorū ustrarum,
gallæ, myrthæ, aluminis scissilis, singulorum æquales
partes lanæ succidæ sordibus exceptas impone. Ad
omnia labiorum ulcera, & ad ea quoq; quæ cacoethe
appellant. Ostrea usta tenuissime trita insperge. Ego
autem & non usta contriui, eisq; usus sum, neq; male-
cessit. Aliud, ad fissuras labiorū. Musæ pastillum cum
sapa aut uino dilutum, satis crassum illinito. Optime
prodest & id quod ex amurca, ad ulcera oris quæ aph-
thas appellant, apparatus. Idemq; similia remedia effi-
ciunt, quæ ad fissuras sunt descripta, atq; etiam pastil-
lus ex halicacabis cum uino. Ad tubercula in labris.
Utendum est & ad hæc præscriptis ceratorum formis,
atq;

atq; etiã hoc ipso quod subieci: Radicis rumicis uisæ,
nitri uisæ, terebinthinæ uisæ, singulorum equas portio-
nes, contritas cerato excipe, & illine. Aliud. Adipem
anserinum, melle ac solani succo mixto adhibe. Con-
frictis autem prius ulceribus, cū penna sæpe illini. Res
purgat enim tubercula in internis labris oborta. Col-
luat autem ea & ante illinitionē & post eam, cū lacte.

De dentium affectionibus. Cap. XIX.

Pars quedam ex tertia coniugatione neruorū à ce-
rebro utrinque delatorum, distribuitur quidē in pellis
culam quæ ipsum os, & linguam, ac gingiuas cōple-
ctitur ac ambit, sensum eis suppeditans. Ingenerat au-
tem seipsam tum superiori, tum inferiori maxillæ in-
uoluens, ac omnibus dentibus ad eorum radices sub-
strata, ut ob hanc causam inter ossa soli dentes dolore
afficiantur. Illi ipsi sanē nerui delatū ad se nutrimentū
suscipientes: quod in ipso liquidius existit, sibi lucrifas-
ciunt: quod autē siccius quàm conueniat existit, tanquā
alienum à se abiciunt. Ea ipsa uero à neruis redundās
superfuitas in concauitatibus locellorū, in quibus ipsi
dentes sunt infixi, aggregatur, paulatimq; tenacior ac
densior seipsa facta, ob diurnam isthic conuersatio-
nem, in ossium formam transmutatur. Atque hoc mo-
do nutrimentū dentibus accedit. Itaq; dentes hac nu-
tricatione suscepta, usq; in senectutē aulescunt. Unde
sanē in senibus ob defectū connutrientis materiæ, atte-
nuantur dentes, mobilesq; fiunt, ac excidunt. Ceterum
quantū aulescunt ipsi dentes, tantū ex attritione cibo-
rum cōsumuntur. Impossibile est autē citra nutritio-
nem augeri. In uniuersum itaq; duabus affectionibus
dentes sunt obnoxii, & his quidē contrariis. Indigētia
uidelicet, & abundantie eius qd̄ defertur ad eos alimen-
ti. Indigētia ergo sicciore & alimentū non sentietes,
atq; ob id tenuiores eos efficit. Abundantia uero cōsu-
mitem in eis dispositionē facit, ei quæ cōtingit in car-
nosiss

S E R M O

noſtis partibus inſtāmationi . Huius igitur adfectionis cura iuxta eundem ſcopum fiet, quem propoſitum habent hi, qui inflammationibus medentur. Nimirum ut abundantia partim diſcutiendo, partim repellēdo euacuetur . Eius uero quæ indigentia alimenti contingit, tenuitatis dentium nullum remediū exiſtit. Neceſſarium eſt enim laxari ac commoueri dentes , ubi compages eorum flaccidiores reddantur, quum nō ſolum ipſi dentes , ſed & loculi eos cōtinentes graciles ſiant. Hęc igitur adfectio neceſſario accidit ſenibus, quibusdam citius, aliis ſerius. Auxilio autē eis erunt pharmaca adſtringentia, quæ gingiuas cōfirment, & ad arctius cōpleſtendū dentes adiuuēt. Qui uero facile exterrantur dentes, eos, ſiquidē id ex mollicie eorū contingat, duriores reddere cōuenit, & affectiōibus minus obnoxios, per auſtera uidelicet & acerba adhibita remedia.

Ad inſtāmatas gingiuas. Cap. X X.

Gingiuis autem ob inſtāmationem dolore affectis, optimum remediū exiſtit oleum lentiſcinum cōduplicato uaſculo calefactum, ac in ore retentum : Sit autem recens oleum. Nocium enim exiſtit inueteratum . Repellit autem oleum lentiſcinum citra aſperitatem, & diſcutit abſque mordacitate quibus maxime indigent inſtāmata. Atqui aſininum lac in ore retentum , ubi maxime inſtāuerint dolores, eos mitigat, ac ex tempore ſedat. Et hoc quod ex uino ad tertiam uſque menſuræ partem decoctō, apparatus, quod ſapam dicimus itemq; hepſema, & palmarum ſtillamentum ſimiliter ore retentum calidum uehementer lenit . Oportet autem aquam calidam ad palmarum ſtillamentum adfundere , quo craſſicies eius diluatur. Valet etiam ſemperuiui minoris decoctum per ſe, aut cum roſaceo melle: aut cum ſapa, aut palmarum ſtillamento in ore retentum. Conuenit etiam inſtāmatis gingiuis hyoſcyami ſuccus, aut decoctum per ſe calidum,

đum, aut cū sapa ore retentū . Supra opinionem autē lenit succus portulacæ. Infensissimum uero inflāmatū gingiuīs est acetum, omniāq; acerba, & acria, & falsa.

Ad cruentas gingiuas. Cap. XX I.

Cruentis uero ob bilis acridinem gingiuīs, præter opinionem utilis est foliorum hyoscyami succus, aut decoctum cum sapa, aut cum palmarum stillamento calidum ore retentum . Foliis autem ad manum non existentibus radicem eius decoque cum passo, & retinendum exhibe decoctum. Utile est & alumen scissile cum myrto, si quā tenuissime trita adhibeantur. Vbi uero adstrictas iam cognoueris gingiuas, colluendam sapatam calidam exhibeto . Aliud, Asclepiadæ ad cruentas gingiuas. Balauſtiorum, florum rosarum, ramorum myrti, singulorum æquales partes, cum posca dilutiore decoquito, & liquorem inde percolato, ac eum in ore retinendum exhibeto . Aliud. Ramorum lentisci, balauſtiorum, radiceis mali cotoneæ, singulorum æquale pondus in posca decoctum exhibeto. Epithema ad sanguinem ex gingiuīs erumpentem. Polentæ partem unam, uinaceorum uuæ tantundem, succi sanguinariæ quantum satis est, contere, & ad cœrati crassitiem redacta, impone ad sanguinolentum locum, aut simul cum succo tandiu tere donec areſiant, atque hoc modo trita insperge . Aliud. Spongiam nouam siccam in sanguine taurino madefactam in uase fictili exure, contere ac repone . Vbi uero uti uelis, cineris ipsius drachmas quatuor accipe, thuris drachmas duas, chalcitidis crudæ drachmas duas, & simul trita insperge . Aliud. Terebinthinæ aceto torrefactæ drachmas iiii. aris drachmas ii. tritis utere. Calidas uero in ore inflammationes & gingiuas corrosas, in quibus falsæ cuiusdam aut mordacis humiditatis sensus percipitur, magnopere iuuant dulcium aquarum balnea, quæ suo perſuuitatem quidem per sudores euacuant, sanguinis uero

uero

S E R M O

uero acredinem obtundunt. Quare si nihil prohibuerit, bis ac ter lauans, non lædes. Illinendum est autem caput oleo rosaceo cum aceto.

Ad excrescentes gingiuas, putrescentesq;
ac tumentes. Cap. XXI I.

Ad gingiuarum tumores, eademq; excrescentes & putrescentes, conueniunt tum colluta, tum ore retenta, oleum ex immaturis oliuis expressum, oliuarū colymbadum muria, cedria cū aceto, gallarum decoctū, pruni folia ex aceto decocta, cytinorū decoctum, corticis mori aut etiam foliorū eius decoctum. Arida uero & trita, gingiuis admoueri cōmode possunt hæc: radix aristolochiæ, plantaginis semen tritū, bitumen tritum, fœniculi radix usta, pulegium ustū, diphryges, rubigo ferri, chalcantum assatū, galle, cytini, malicoriū, balaustra. Optime aut prodest gingiuis à fluore affectis: aceti & mellis, cuiusq; libram unam, aluminis sextantem. Decoque ad cōsumptionē aceti, & utere. Aliud. Aluminis scisilis, myrrhæ & thuris, æquales partes cum melle illine, ac postea uino collue. Medetur aut ex eis gingiuis & humore pregnantibus, lac asininū calidum collutū: foliorum oliuæ decoctū, aspalathi decoctum. Platani folia in aceto aut uino decocta. Sicca aut adhiberi possunt, rubigo ferri, balaustra, & cytini. Aliud siccū: Quod ad putredines oris gingiuasq; depastas ac eruentatas efficax est: ad tonsillas etiā, ac glandulas & columnellā siccū admouetur: ad quassatos uero dentes, aceto dilutū detinetur in ore. Gallarū quæ omphacitides appellantur, aluminis scisilis, æquales partes accipe, ac ut ualde efficaci utere. Siccū floridum, quod Græci antheron appellant. Cyperi ʒ. viii. crocomagmatis, myrrhæ, aluminis scisilis, iridis, cuiusque ʒ. ii. croci ʒ. i. sandarachæ ʒ. iii. permixtis utere. Alius siccus puluis, floridus Oribasii. Cyperi, croci, utriusq; ʒ. ii. aluminis scisili, sandarachæ, iridis, gallæ, cytinorum, singulorum

rūm ʒ.iiii. floris rosarum, ʒ.vi. misce ac utere. Ad pu-
tredines in ore. Foliorum olea ustorum, radices lactu-
cæ, malicorii, singulorum drach. i. costi parum, utere.

Ad corrosas & ab ulcere serpente infesta-
tas gingiuas. Cap. XXXIII.

His qui corrosas gingiuas habent cum tumore atq;
etiā dolore, atq; etiā quibus à serpēte ulcere depascun-
tur, summe auxiliatur fomentū hoc. Specillo auricula-
rio lanā innecte, ac in feruens oleū intinge, eamq; do-
nec exæquentur gingiuis adhibe, & quousq; undiqua-
que appareant albæ. Ita. n. ulcus serpēs sistitur, atq; ex
sana carne id quod corrosum est cōnutritur. Post hæc
autē utere adfrictoriis ad gingiuas descriptis. Proprie
autē conuenit galla tenuissime trita, acetabuli mēsurā,
cū myrrha magnitudine fabæ, quibus tritis utere siccis.
Præter opinionem autem ad corrosas, & quæ serpēte
ulcere infestantur gingiuas prodest id quod ex chalcis
tide & cadmia cōstat siccum. Sint autē chalcitidis crudę
drachmæ duæ, cadmiæ ʒ. i. Cadmia in aceto ad solem
æstiuum aliquot diebus sufficienter cōteratur: deinde
adiiciatur quoq; chalcitis, & similiter cū ea cōteratur,
aduso sepe aceto: post uero ambobus exiccatis, tritis
& cribratis: utere siccis, sed cum cautione, ne quid ex
pharmaco hoc deglutiatur. Præclare facit etiā in ser-
pēte gingiuarū ulcere, id quod Heliocæs, hoc est, sole-
ustū appellatur siccū, cōstās ex calcis partibus duabus,
auripigmēti una & dimidia. Verū cōterere oportet &
hoc ipsum in aqua, sub exorientis caniculę ardoribus,
ita ut ter aqua diffundatur, & postea pharmacū defice-
retur. Cauendū etiam, ne ex hoc quicquā deglutiatur.
Admirandā etiā opē corrosis gingiuis affert, id quod
ex charta usta cōstat siccū, siue per se solū, siue cū melle
adhibeatur. Aliud, ad ulcera serpentia gingiuarū. Alu-
minis scissilis, florū rosarum, cuiusq; drach. ii. salis sol-
silis drach. iiii. croci ʒ. i. utere sicco, aut cū melle cōsto.

Flo ridum

S E R M O

Floridum ad gingiuarū, abscessus, ac ulcera oris profunda ac crustosa. Aluminis scissilis, cyperi, cuiusque drach.iii. myrrhæ drach.viii. sandarachæ drach.iiii. iris drach.iii. croci drach.i. Aliud. Cyperi drach.iii. sandarachæ drach.iii. myrrhæ, croci, aluminis scissilis, iris, cuiusq; drach.ii. utere sicco, & cum melle. Denudatas autem gingiuas carne implet pharmacum hoc. Seminis rosarum non antiqui partes duas, calami odorti indici partem unam, siccū tritum adhibe. Aliud. Florum rosarum drach.iiii. calami drach.iii. malicorii ʒ.ii. aluminis scissi drach.i. Optime autem carnem gignit & hoc quod ex eruo cōstat, siccum capitale. Relatum est autem in his quæ vulneribus adhibentur remediis.

Ad parulidas, hoc est, gingiuarum inflammationes. Cap. XXIII.

Parulis est inflammatio partis alicuius gingiuarum tumore, quæ ubi non dissoluitur, suppuratur. Quare in principio adiuuare oportet quo submittat, per dissoluentes uidelicet collutiones, quales sunt succus ptisanæ, decoctum seminis lini, aqua mulsa calida, aut mulsū. Deinde siccis deprimenda est eminentia carnis. Conuenit autem eis hoc: Sulphuris uisui, piperis, aluminis scissilis, partes æquales. Deprimit autem parulidas alumen omne ustum, aut etiam fori, si trita adhibeantur. Quod si suppuretur, ferro uenæ incisorio distractam & excisam linamento imposto disparato, aut cum linteoli rasura. Amant autem magis excisionem gingiuarū abscessus. Simpliciter enim incisi, in fistulam proficiunt. Post excisionem medicandum est ipsum huiusmodi per collutiones: & cauum quidem eius, eo quod ex eruo constat sicco capitali impleto: ubi uero ad æqualitatem peruenerit, eo quod floridum appellatur utitur.

De epulide, id est, excrecente gingiuarum carne. Cap. XXV.

Epulis

Epulis est excrescentia carnis ab inflammatione cōsequuta, iuxta internam dentem molarem, aliquando cum febre & uehementi dolore internarum mādibularum, ut neq; os aegro aperire liceat, contingens. Primum itaq; inflammationem soluere oportet per collutiones eam submittentes, qualis est aqua mulsa, succus ptisanæ, decoctum seminis lini. Proderit autē & totam maxillā cataplasmate ex semine lini & aqua mulsa integre. Vbi uero inflammatio soluta fuerit, & hiare iam poterit infirmus, medicari oportet epulidē sicco deprimente: maxime eo quod iam in parulide dictum est, atq; etiam eo quod ad serpentina gingiuarū ulcera descriptum est, ex chalcitide & cadmia. Imponenda est etiam rasura linteolorum. Vbi autem serius caro consumeretur, siccum quod carnē excedit apponatur: uelut est ærugo per se, aut cū æqualis ponderis galla, aut siccum quod appellatur flauū: deinde rursus rasurā linteae impone. Quod si adhuc moram traxerit epulis forcipe arrepta, excindatur cū tenui scalpello, aut si mauis ensiculo paruo. Sequentibus uero diebus curetur hulus per collutionē aque mulsæ, & per capitale siccū, rasura linteoli adimposita. Postremum florido sicco tota cura cōpleatur. Deprimit autē epulidas, galla per se, chalcitis cruda & usta, fori ustū, alumē omne ustum, balaustia, squama æris in aceto ad solem aliquot diebus exposita, contrita, & rursus exiccata. Probe facit & hoc: aluminis scissilis ʒ.ii. gallarum ʒ.iii. faalis torrefacti ʒ.i. Vtere sicco.

De gingiuarum fistulis. Cap. XXVI.

Gingiuarum fistulas dilsecare ac explanare conuenit, atq; post incisionem curare hulus eo modo quē paulo ante diximus. Vbi uero usque ad radices propinqui dentis fistula ipsa extenderetur, conandum est, ut quantum possibile sit, per fistularia collyria explanetur, & per siccum, quod flauum appellatur, melle

A E T.

fff exceptum

exceptum curetur, & consimili modo id quod constat ex eruo postea adhibeatur. Quod si confusio & perturbatio ægri non comitetur aut potius libenter hoc ferat, priuabis eum dente affecto. Hocq; modo eruetur & fistula, & confidet gingiua: atq; omnino facilis erit, ea quæ deinceps requiritur, cura.

Cura dentium à calido morbo doloroso affectorum, ex Adamanto sophista. Cap. XXVII.

Gingiuis dolore affectis propter inflammationem aut corrosionem, conuenientia ad hanc rem remedia locis affectis nudis adhibenda sunt, quæ sanè aut omnis mordacitatis expertia sint, aut mediocriter acerbæ, & terrei temperamèti. Vbi uero dentes solum patiuntur, aut cum eis simul concreti nerui & pelliculæ, tum ipsis curatiuis pharmacis, ea quæ tenuium partium in sua substantia existunt adiicimus, quo uis ipsorum in profundum perferatur. Et si quidem frigidus sit morbus, calida tenuium partium adnectimus. Si uero calidus, ea quæ refrigerare possunt, & simul tenuium partium existunt, cõmiscemus. Calida itaq; existente affectione, & uigente ætate, & temperamèto calido, & res parabimus, in aceto albo decoctam radicem halicacabi, semperuiuum minus, portulacam, perdicium, & glycyrrhizam. Quod si intolerabilis existat calor sensus, utendum est hyoscyami foliis, aut semine papaueris hortensis, & semine lactuce, decoctis in aceto albo. Si uero unà cum dentibus gingiua ipsa doluerint & inflàmata fuerint, acetum ut acutum & hostilem gladium deuita: suo enim acore gingiuas corrodit: maxime itaque consolatorium eis existit, lac asininum. Ego autè aliquando cuidam huiusmodi temperamenti extenti, & in hac affectionem delapso, oleum rosaceum & myrteum in ore detinendum exhibui, & sanè uri fibi uidebatur hic homo, tanquam à face accenderetur.

Niuem

Niuem itaq; cū melle rosaceo miscui, & moderate tepesci, quo frigoris uehemētia frangeretur, & ore detinēdam exhibui, & à dolore liberaui. Maximū etiam auxiliū affert, ea quæ ex papaueris capitibus apparatur antidotus soporifera, si tepida ore retineatur. Similiter & lac asininum assidue collutū: & sapa quoq; ore retenta. Optimū etiam remedium eis existit, pastillus qui ex seminibus constat soporifer, & consimiles, sapa subacti, & affecto loco obducti. Oportet autem & caput madefacere ex rosaceo cū modico aceto diluto: idemq; auribus instillare cū aceto. Aut terrenos uermes oleo decoctos in propinquam aurem instilla. Aut millepedes sub aquario uase stabulantes, quæ & aselli à Græcis appellantur, eodem modo. Similiter & araneos, & biattæ interanea oleo decocta in aurem infunde. Nutriantur autem ex ptisana, halica, ouis, lactucis, & cucurbita, & quęcunq; tandē his potestate sūnt propinqua. A uino autem abstineant. Ad cōmanducandū uero exhibe sub dolentē maxime dentem, herbæ perdicii radicem, aut hyoscyamum: præsertim in balneo, ita ut contineat in ore succum ex eo donec inde egrediatur. Suffire etiam conuenit egro hyoscyami semen, aut canis mortui dentem. Inde enim statim dolor sedatur. Eodem modo etiam terrenos uermes suffito.

Cura eorum quibus ex frigiditate dentes dolore afficiuntur. Cap. XXVIII.

Frigidus dentiū morbus cognoscitur ex figura tum capitis tū reliqui corporis, & ex ea quę præcelsit dięta, itemq; exercitio, ac reliqs quę ad hūc ordinē referuntur. Medeberis autē dięta omni ad caliditatē ordinata. Sint itaq; tibi, ptisana cū pulegio decocta aut cū ruta, aut cui post cocturam additum est piper. similiter & halica, olera, petroselinū, & similia. In potu exhibendū est uinū, modicū tamen, & mullum, atq; etiā quod appellant Conditū. Sero uero ubi dormire uoluerit, cō-

fff 2 fectionem

S E R M O

fectionem ex calamintha cito penetrantē, aut potu, aut
 linctu deuorandam exhibe. Ad oris collutionē, in ace-
 to decoquito origanum, calamintham, hyssopum, pu-
 legium, distamnum, satureia, tithymalli radicem, cha-
 mæleonis nigri radicem, uerbenacæ rectæ radicē, eryn-
 gii radicem, uerbasci radicem, ueratri nigri & capparis
 radicem. Vnumquodq; enim eorum aceto decoctum
 ac ore collutum dolores dentium sedat, qui à frigidita-
 te sunt oborti. Ad eos uero quorum sensus citius affici-
 tur, hæc cum posca decoquatur. Porro ex uino si des-
 coquas prædicta ac colluas ter aut quater in mense,
 præmuniunt ac conseruant eos qui frigidiore tempera-
 tura sunt, ne dolore dentium adficiantur. Obseruatū
 est & pinguium lignorū, ueluti tedarum ac picearum,
 decoctum ipsis prodesse: contunduntur autem hæc, ac
 cum caricis decoquantur ad uiso uino: collutum enim
 hoc ipsum dentium dolores mitigat. At uero & ipsas
 tedas contusas in oleo decoquere licebit, oleumq; cas-
 lidum in ore cōtinere. Quinetiam ipsas tedas cōquali-
 satas solas ore detinere commodum existit, circa affe-
 ctum maxime dentem. Succus etiam balsami in ore
 retentus, non paruam de se præbet commoditatem.
 Itemq; castoreum cum nardo auribus infusum. Quod
 si omnes ex æquo doleant dentes, in ingressu balnei
 cedriam in os coniectam usque quo egrediatur conti-
 neat, & dolore liber erit. Commodū etiā erit māducā-
 das & loco dolenti admoendas exhibere, radicē py-
 retri, radicem tithymalli, & ricini. Similiter autē & the-
 riacen, aut Eldræ antidotum, sapa dilutum ore detinen-
 dū exhibe. Præclare facit & Philonis antidotus illita,
 & quæ appellatur Sotira. Suffito autem canis mortui
 dētē, ita ut fumus inde progressus ore excipiat. Post
 uero ipsum dentē ustū, & modico aceto tritū, calidum
 ore retinendum præbe, & dolore liber erit. Poteris &
 alcyonium suffire. Capitis uero cura in primis hæc
 menda

benda est. Ad id ergo huiusmodi insperione utaris:
 helenii quadrantem, iridis sextantem, aristolochiæ lōz
 gæ ʒ.i. Quod si foriter infestauerint dolores, fomentū
 adhibe ex milio, aut eruo, aut tritico torrefacto cum
 baccis lauri, modico adiecto sale. Ut ne putrescant
 molares immobiles; conferuentur. Succi racemorū
 uitis albæ librā unam & dimidiā, corticis radicis mo
 ri sexuncē, decoque ad dimidiū, calidumq; ore retinē
 dū per septē cōtinuos dies exhibe. Qui enim hoc uti
 tur nunquam dentis dolore afficietur. Collutio, pro
 prie ad dentes ualens. Corticis radicis hyoscyami ʒ.
 viii. pyretri ʒ.iiii. spicæ nardi ʒ.i. mellis dodrantē, aceti
 libras tres: decoque cum aceto in fictili nouo, & per
 cola, deinde adiecto melle utere.

Cura dentium ab humiditate dolore affe
 ctorum & laxatorum. Cap. XXIX.

Assumamus autem mox alium ægrotum, qui uni
 uersam corporis mixturā: in primis uero capitis ha
 beat humidiores, uiuatq; delicatius, & domum ha
 beat in humiliore loco sitam: instet aut tempestas hu
 mida, & hora uerna, quum adficitur. Quisnam sanam
 mentē habens, his uisus, non dixerit à superabundante
 humore in hoc morbum esse productum: Etenim
 quum nerui qui se ad dentes inserunt, permadescunt,
 laxioresq; sunt unā cum circumadhærentibus cor
 poribus, necessario dentes mobiles fiunt: uerum mul
 tis hoc citra doloris sensum accidit. Sepæ enim iam
 diximus, humiditatem per se non solere dolores in
 ferre. Et dictum quoque antea est, ob ætatem senilem
 quibusdam dentes laxari, & quod pharmacis adstrin
 gentibus gingiuas, ac defantibus easdem, senes queat
 iuari. Porro percussis etiam dentes laxantur, his ma
 ximopere prodest alumen scissile, cum myrrha tro
 glodytica tritum, ac inspersum ad dolentem dentem,
 atq; id ubertim & continue facere oportet. Nam ip
 sum

S E R M O

sum confirmat. Eos uero quibus ab humiditate uacillat, curare conuenit per dietā ad siccitatem ordinatā, & cū diuturniore abstinentia ciborū. Cibi itaq; eis cōuenientes sunt forbiles, halica, panis ex iure madidus, aut oryza, aut polenta cū aqua mulsa. Neq; male conuenit eis milium & lenticula, pisces muria conditi, uolucres mōtanæ & sicciore. Ex oleribus, brasiica, & similia. In potu aqua exhibēda est, sed nō multa. Quod si concoctioni non officeret, aqua mulsa danda esset: itaq; si hanc ferre nequeunt, ad aquam modicum uini addatur. Tempore autem adstrictionis, fouere cōuenit locum cū milio & sale. Collutiones exhibēdæ adstringentes, & desiccantes, aut salæ, nisi gingiuæ simul sint affectæ. Quare gallas, quas omphacidas appellant, ex acri aceto decoctas, & alumē aceto permixtū exhibebimus: itemq; spinæ Ægyptiæ semen, malicorium, myrti baccas, cytinus, balauista, oliuæ folia, platani folia, cupressi pilulas, rumicis syluestris radicem, lappæ radicem, folia rubi, & quæcunq; alia acerbā in se qualitatem cōplectuntur: ita ut his cū aceto puro, aut etiā aqua mixto, aut uino decoctis, os colluere præcipiamus, & in eo detinere adhibitū liquorem, sensui uidelicet ægri maxime gratum & conuenientem. Iudicata etiā & perpenſa eorū que offerimus potentia, nimisrum plus ne an minus exhibere oporteat, iuxta exuperantis humoris multitudinem. Ego autem optimā ad collutionem oris expertus sum, oliuarū muria conditarum aquā, in quam uidelicet cōdiantur. Etenim omnem oris humiditatem muria ipsa extergit: corporū uero hiatum & laxitatē, oliuarum spissamentū coercens corroborat & firmat. Aliquando etiā oliuarum albarum cōtularum & expressarū accepimus succum, eorūq; cum rutæ succo & melle permixto, cōfricauimus dentes: postea uero inspersimus indicam nardū cum pari pondere aluminis rotundi, & salis duplo adiecto.

Optime

Optime quoq; faciunt ad hanc rem illitiones acerbæ:
 uelut est cōfectio de moris ori ualde conducens, maxi-
 me si alumen scifsile habeat adiectū, & ea quæ ex nu-
 cum succo apparatus eodē modo. Aut alumen scifsio-
 le, & misy pari pondere cedria excepta, in cerati liqui-
 di densitate redige, & cū eis dentes illine, ac pituitā
 defluere permittite: deinde lacte asinino calido morda-
 citatem eluant, aut uino dulci. Aut alumē, & myrrham
 troglodyticen inspergito, aut cū aceto, aut melle illini-
 to. Siccæ autē insperfusiones semper eis sunt conuenien-
 tes. Ultra hoc enim quod dentes commotos firmant,
 etiam ex humiditate hiantes gingiuas cōmittunt. Ita
 que spodium cyprium lotū, & exiccatum inspergens,
 os collui præcipe ex aqua myrti aut rubi, aut alicuius
 cōsimilis decocti. Postea rursus spodio insperfo, quie-
 scere iube. Aut etiā rubiginem ferri siccam tritam ad-
 moue, aut fori ustum. Aliud, ad laxatos dentes & gin-
 giuas humectas. Aluminis scifsilis in fictili usti ʒ. vii.
 myrrhæ ʒ. iiii. gallarum, florum rosarum, iridis, singulo-
 rum ʒ. ii. croci ʒ. i. utere. Aliud. Cornu cerui usti ʒ. viii.
 rhois culinarii ʒ. iiii. omphacii sicci ʒ. ii. balustiorum
 ʒ. iiii. corticis pinus, myrrhæ, croci, singulorū ʒ. i. Aliud.
 Alumen rotundum cū duplo salis pondere tritū, den-
 tibus ob humiditatē labantibus inspergito. Aliud. Myr-
 rhæ, aluminis scifsilis, amyli, pompholygis, æquales
 portiones, siccæ, tritæ, insperstæ, labātes dentes firmāt.
 Aliud remediū, quod laxatis ac dolētibus dētibus præ-
 sentem fert opē. Aluminis scifsilis sextantē, radicis stru-
 thii siccæ tritæ unc. i. cōtritis simul affectū dentem ad-
 sperge, teneatq; donec saliuā os impleatur: & tunc sa-
 ne ipsam expuat, & effundat, moxq; dolore liberabi-
 tur. Aliud, quod & dentes dealbat. Aluminis scifsilis
 trientem, mastiches unc. i. thuris drach. iiii. folii ʒ. iiii.
 Aliud, quod & firmat, & corroborat dentes. Ærugi-
 nis, aluminis scifsilis, aut magis quod appellatur pho-

S E R M O

rimon, miniū, singulorum æquales partes: utere sicco, aut cum passo. Aliud. Florum rosarum, balaustiorū, myrrhæ, mastiches, cuiusq; ʒ. i. chalcitidis assæ, thuris masculi, corticis pinus, cuiusq; ʒ. iiii. salis ammoniaci unc. i. Utere sicco. Aliud, quod & ad exulcerationes oris commodum est usurpare. Rubiginem ferri, aut ipsum ferrum multa rubigine oppletū, igni candefacito, & in aceto puro, aut cū aqua diluto, aut uino, in his quibus sensus facile læditur, extinguito, ac liquorem ipsum in quo extinctio facta est, ore continendū exhibeto. Dentes enim firmat, & ulcera curat, præclare etiā facit siccum, quod floridum appellatur. Aliud, Galeſni. Quo ego utor, inquit Galenus, polytrichi pælearū ustarum sextarium unum: continet autē sextarius halum unc. xxviii. aluminis scissilis quadrantem, aluminis rotundi quadrantem, spicæ nardi sextantem, foliū unc. i. piperis unc. i. pyrethri drac. v. contusa & cribrata gingiuis usque ad dentium radices adhibeto. Vtile etiā existit his, thus cum pipere manducatū: itemq; rubus cōmanducata ac ricini radix. Prodest etiā Eledræ antidotus sapa diluta ac ore retēta, eodemq; modo theriace Andromachi. Quinetiam in uesperam potu accepta theriace magnifice auxiliatur. Scribit Archigenes, ut uerum & naturali modo ad labantes dentes accommodatum. Dentem, inquit, canis mortui in nomine eius, qui ægre habet acceptum, super prunas pone, uaporemq; inde prodeuntem æger aperto ore admittat, & firmabuntur ei dentes. Similiter autem & exustum canis dentem cum aceto calido tritum, ore retinendum exhibe. In his uero qui facile ab aceti sensu offendentur præbe cum uino.

De dentibus lima atterendis. Cap. XXX.

Solent ferè dentes moti ac labantes reliquis esse prominentiores, maxime quum ex uerbere hanc affectionem incurrerint. Quare uisum est mihi eos lima atter

atterendos esse, inquantū scilicet præ aliis prominent,
 ne in loquendo uel etiam manducando, eos qui obii-
 ciuntur, offendant. Attestatur autem & experimētum
 ipsum, quantū sanè ego eius rei periculū feci. Ferreā
 namq; simulā ad hanc rem appraui, quo citius ac ef-
 ficacius res procederet. Nā multæ aggressiones con-
 cutiunt dentē, quiete opus habentem, si modo aliqua
 spes est, moti dentis firmandi. Sit autē caput ipsius ling-
 obtusum forma nuclei, & quā leuissimum. Itaq; ali-
 quando quidē inæquales quædam dētiū eminentiæ
 apparent, in quibus partes tantū aliquas lima atterere
 opus est. Aliquādo autem æquali planicie extremita-
 tes prominent, quare æquali etiam ac plana per limā
 attritione indigent. Oportet autem molle quoddā lin-
 teolū gingiuis ipsis usq; ad dentium radicē adhibere.
 Deinde leniter sinistrae manus digitis apprehendere,
 cauteq; ac citra offensionē limam adfricare: ne dū li-
 mā tolerat, dens ipse cōcutiatur. Quod si omnino do-
 lorem percipiat æger, dum lima adhibetur, aut ob id
 quod uehementius digitis dentes apprehendantur,
 quiescere statim conuenit, interimq; collutiones, do-
 lorem mitigantes, offerre: deinde rursus, ut dictum est,
 rē aggredi, & paulatim lima deterere. Atq; hoc non
 prima saltem die bis aut ter conari, uerum & secunda
 repetere: ita ut ægro imperes, ut neq; sermone nimiū
 utatur, neq; ullum aliq; duriorē cibum adsumat.
 Utatur autem tibus sorbilibus, aut pane madefacto.
 Quod si citra laxitatem, quibusdam dentes præter mo-
 rem auferant, eos similiter lima atterere oportet, ac
 collutiones eos cohibentes ac densantes offerre.

Cura dentium à siccitate dolore affecto

rum, ex Adamanto Sophista.

Cap. XXXI.

Quartus iam ex ordine subiiciendus est ægrotus,
 qui uidelicet à sicca intemperie afficitur. Eam autem

fff 5 efficiunt,

S E R M O

efficiunt, autumnalis tempeſtatis conſtitutio in primis, & uita erumnosa, tenui accedente diata. Præterea regio ſicca, & ambientis nos aeris ſtatus conſimilis. Ad hæc accedit id quod nunc a deſt corporis ipſius temperamentum ſiccum, & maxime ſi caput eiufmodi ſicca intemperie eſt affectum. Siſis autem inſidet ſemper, niſi addit frigiditas unâ cū ſiccitate. Minimū etiâ ſputi eiſi ciunt ſic adfecti. Et ob ſiccitatem dolor intolerabilis fe rē eos concomitatur: auſterorum & acerborū uſus maxime contrarius eis exiſtit. Quare conſeſſio ex moris ſæpe his uehementē dolorem induxit. Itaq; collutio nes minimū adſtringentes, & mediocriter humectates apparare oportet: aquâ calidâ per ſe, aut furfurū decoctum, aut radicis dulcis, aut ptiſanæ ſuccū, aut amy lum cū ſapa aqua calida diluta: lac per ſe, maxime aſſi ninum, maluæ decoctū, & alia quæcunq; his ſunt ſimilia. Cibus autē his conueniens eſt ſuccus ptiſanæ, micæ madefactæ, cucurbite, malug, oua ſorbilia, & quæcunq; his profunt qui humectatione indigent. Atq; hætenus quidē ſimpliciū intemperierum curâ oſtendimus. Maniſeſta uero & hinc ſit ea, quâ cōpoſitę requirunt: Niſi mirum ex dictorū mixtura cognobiles, & ex tēperatura oſtenſorum auxiliorū curam accipiētes. Verū propter eos qui ſe nuper ad hanc diſciplinam cōtulerunt & inexpertos adhuc, age paucis unius tantum cōpoſitæ intemperiei mentionem faciamus, quæ ut manifeſtum exemplum ad reliquas cognoscendas ſtatuatur.

Cura dentium ob caliditatem & humiditatem dolore affectorum. Cap. XXXII.

Sit ſanè regio calida & humida, tempus autem anni uernum, & aeris quoq; ſtatus calidus & humidus, qualis eſt auſtrinus. Contingat itaque æger, qui caput habet, quod facile eiufmodi humiditate impleatur, cuiusq; coma plurima ſit & ſubrufa, & totius corporis temperamentum calidum & humectum, & conſimili quoq;

quoq; utatur diæta. Quis aut, qui saltē probatus medi-
 cus haberi uelit, in hoc calidū & humidū esse mor-
 bum non imaginetur: Medeberis igitur ita affecto bi-
 fariam: Si enim excessus naturæ contigerit iuxta qua-
 litates tantū, scopus curationis dirigendus est ad alte-
 rationem solam: Si uero unā cum qualitatum excessu,
 & humorū multitudo adfuerit, palam est primū ope-
 tere corpus euacuare, deinde ad temperiem reducere:
 cuius rei in omni corporis intemperie memorem esse
 conducit. Eum uero qui à calido & humido morbo
 affectus est, de quo nunc dicere instituimus, per uenæ
 incisionem euacuare conueniens est, utpote à sangui-
 nis multitudine exagitatū. Calidus enim & humidus
 sanguis ipse existit. Incidere autem oportet uenā cubi-
 ti superiorē, quæ Græcis humeralis appellatur: quæ si
 non contingat, eam quæ media existit. Quod si quid
 prohibeat uenæ incisionē facere, modico & tenui ui-
 ctu superfluum & nō necessariū detrahitur humorem.
 Atq; hoc modo etiā circa reliquas cōpositas intempe-
 rias operaberis: ita ut eas quæ iuxta qualitatem tantū
 constiterint, alteres, & contrariis qualitibus permu-
 tes. Eas uero quæ cū substantia quadam consistunt, hu-
 more per cōuenientes purgationes detracto euacues:
 nisi quid & in his purgationem fieri præpediat. Reli-
 qua autē quæ adferre oportet auxilia, ueluti sunt colu-
 lationes, & uictus constitutio, facile ex prædictis inue-
 nire licet. Qui enim formam tractandi simplices mor-
 bos cognouerit, in promptu habebit & circa mixtos
 conueniētia remedia inuenire. Cognoscitur autem aff-
 ligens humor, quum ex reliquis circa corpus signis,
 tum ex consequenti dolore. Fluxus namq; bili dolor
 pungitiuus comes existit. Pituitam uero sequitur unā
 cū frigiditate distensio locorū: & fece quidē sanguinis
 siue atra bile affligente, sensus adest, uelut corpuscula
 quædam in profundo confringantur: ubi uero æqua-

liter

S E R M O

liter omnes augetur, multitudine eorum in corpore coaceruata, grauitas concomitatur. Verum enim uero & sapor ipse influentis humoris ægro specimē sui ostendit. Aut enim amaritudinem, aut falsedinem, aut acedinem sensu perceptat.

Curatio eroforum dentium, ex Galeno.

Cap. XXXIII.

Erosiones & cauernæ dentiū ex influxu acrium & erodentis maxime naturę humorū generātur, quem admodum etiam ulcera in cute, citra aliquam externā causam. Manifestum igitur hinc erit, quomodo sanādi sint erosi dentes: nimirum per exiccationem influētis uitiosi humoris, qui si paucus fuerit, localia remedia ex deficcantibus pharmacis conflata suffecerint: si uero multus fuerit influēs humor, totius capitis respectū habere conuenit: contingit autem aliquādo caput affici, ob reliquum corpus affectum, quare in his uiuere si corporis curā nos gerere oportet. Archigenes itaq; ad hos hæc remedia descripsit: Sori resina, terebinthina exceptum, denti circumlinito, atq; in cauernam indito. Præclare facit & hoc: Sulphur uiuum lycio exceptum cauernæ impone, & prius depurgatum dentem per orbem ex eo intege: aut gallam tritam lycio aut resina terebinthina exceptam ad cauum intrude, simili terq; depurgato denti appone. In maximis uero dentium doloribus summe prodest hoc: Senectā anguiū uisam ac tritam cum oleo in mellis crassitudinē redige, eodemq; modo, ut dictum est, utere. Aut senectam ipsam non uisā dentibus adfrica: inde enim excident: aut melāthium torrefactum ac tritum cum oleo simili ter adhibeto: aut melāthium torrefactum & acri aceto adfuso tritum cauo denti indito ac circumlinito. Si stetur enim erosio, neque quicquam addet ultra. Aliud. Melanthii partem unam, allii dimidiam, & salis parum quiddam, simul cōtrita circumponito: à dolore

lore enim liberat. Proderit autem & ad erosiones dentium uti ea quæ supra ad motos dentes descripta est collutione, ex succo uidelicet bryoniæ & corice mori. Aliud. Veratrum nigrum tritum & melle cocto exceptum in cauernam impone, & præmundatum similiter ex eo integito dentem. Aliud. Thuris partem unam, atramenti lutorii partes duas, contere cum passo, donec cerati crassitudo fiat: utere ut dictum est, & cito sedabis dolorem. Aliud. Galbani partes duas, thuris partem unam, contere cum passo ad cerati crassitudinem: utere ut dixi, & eo ipso die sedabitur dolor. Aliud. Alumen scissile in caua intrude, & à dolore liberabit. Aliud. Fel urfi indito, & ab erosione liberabis. Aliud. Rhododaphnes uirgultum exustum & tritum, insperge cauernis, & medeberis. Andromachi compositio, ad dentes molares, quæ eadem hora dolores sedat. Piperis, pyretri, succi tithymalli, galbani, singulorum æquales partes, galbano exceptas, cauernis impone. Aliud. Asclepiadæ. Eo, inquit, usus adseruauit caua dentium citra dolorem. Gingiber in aceto mulso decoctum & probe tritum, in caua imposito, similiterque extrinsecus ad dentem admoueto. Præclare etiam facit ex duobus piperis generibus composita antidotus, cuius indita: atque etiam oleo amygdalino aut nardino aut rosaceo diluta, & in uicinam affecto denti auriculam instillata. Aliud. Ego autem ad caua dentium cum dolore affecta, Esdræ Antidoto utor, quæ sapa dilutâ, & calefactam ore retinendam exhibeo. Mirum enim quàm dolores ea mitiget. uerum si ad manum non adfit, theriaca Andromachi eodem utor modo. Formentum etiam affecto denti adhibere conuenit huiusmodi. Origani sicci ramulos feruente oleo imbutos ægro denti apprime. Aut ricini uirgulto similiter utere: aut staphida syluestrem scalpello probe adaptatâ, ac affixam, itemque pyretrum adhibe similiter: aut ceram

super

S E R M O

super affectum dentem pone, eamq; cum specilli extremo ignito apprime. Id enim continue facere non ab re est. Est autem & hæc quædam fomenti species: primū optime præmundato dente, hyoscyami semen suffito: exurgentemq; hinc fumum æger admittat in fundibulo adhibito, ad affectū dentem: mirum in modum etiam erosiones dentium mitigat, canis mortui dens, quemadmodū & ante dixi, eodem modo suffitus & exustus in aceto tritus oreq; retentus. probe etiā auxiliantur uermes terreni suffiti, oleum quoq; in quo uermes terreni decocti sunt, in uicinam affecto denti aurem tepidū infusum, dolorē uehementer lenit. Idem præstat blattæ domesticæ capite detracto adeps, cum rosaceo liquefactus ac auri instillatus. Eodem modo & hederæ albæ acinos quinque cum rosaceo tritos & in punico cortice calfactos in aurē assidue instilla. Auxiliatur etiam radicis hastulæ regię succus, itemq; nasturtii similiter instillatus. Prodest quoque in uicinam affecto denti narem infundere anagallidis ceraleæ succum, aut radicis betæ succum aut atramentū futuriu cum lacte. Apollonii. Cumini quantum tribus digitis apprehendere potes, myrrhæ, magnitudinem fabbæ, interioris cucumeris syluestris, duplum cum lacte muliebri in collyria redige, eaq; in utranq; narem immitte: atque ubi tandiu hæserint, donec quinque stadia quis cursu conficere possit, extrahere iube, fortiterq; ipsum pharmacum emungere. Idem etiā ad aurium dolores eodem modo sumptum prodest.

Vt dens citra dolorem, & absq; ferro extrahatur. Cap. XXXIII.

Quod si dentem tollere animus sit citra dolorem, hocce pharmaco auferendus erit uehementer ad hanc rem congruente. Pyretrū acerrimo aceto in dies quadraginta conditum, deinde tritū, in usum adferua: qui ubi postulauerit, reliquos dentes cera præmunitos custodito:

stodito : ipsum uero qui dolet circumcirca purgatum
 hoc pharmaco integito, & post horæ interstitium di-
 gitis extrahito, aut scalpello exigito. Aliud. Sori acer
 rimo aceto, ad dies decem, in sole æstiuo contritum ac
 exiccatum, præmundato denti imponito, & excidet.
 Aliud. Sandaracham eodem modo apparatusam, im-
 ponito. Aliud. Sori & tithymalli succum galbano
 excepta, depurgato prius denti apponito. Aut cucu-
 meris syluestris radicem, ut pyretrum apparatusam, eo-
 dem adhibe modo. Aliud. Grana cnidia trita ac gal-
 bano excepta, circumponito, & excidet. Aliud. Præ-
 clare facit lappæ herbæ radix feruenti cinere calfa-
 cta, & denti assidue apposita pauca: enim mora den-
 tes tollit. Aliud. Cucurbitæ syluestris radicem cau-
 impone, & dentem eruet. Aut ipsam cucurbitam tu-
 sam & cribratam per aliquot dies in aceto macerato,
 donec ad mellis spissitudinem redigatur: deinde in eo
 ipso pharmaco scalpro imbuto frequenter dentem cir-
 cumradito, atque os claudere parumper iubeto: de-
 inde dentem digitis apprehensum trahe, & sequetur.
 Aliud. Vermes terrenos in testa exustos, in cineremq;
 redactos contere, & circumrafo prius denti ubertim
 adsperge, & per diem ac noctem excidet sua sponte.
 Itaque eo confidenter utere: ut mysterium enim ce-
 lebratum est iam sæpe. Poteris autem & citra scalpelli
 rationem inspergere, idemq; opus patrabit. Aliud.
 Corticem radicis mori teneriorem tritum, ad dentem
 quem erutum cupis, solum impone, & excidet.
 Aliud. Sori, gallam, staphida syluestrem, alumen sciss-
 sum, sulphur uiuum, piper longum in puluerem redi-
 ge, & adiecta cedria subige: deinde ceram modicam
 liquefactam adfunde, simulq; committe. Vbi uero uti
 uelis, ex hoc, quantum opus fuerit emollito, ac depur-
 gato prius denti circumponito. Aliud. Erucam è
 brassica natam frequentius ad ipsum dentem adhibe,
 cadetq;

S E R M O

eadetq; sua spōte. Eicit etiam dentem syluestris oleæ
lachryma cauo eius indita. Itemq; rhus qua coria in
ficiuntur, & lachryma & succus syluestris fici, itemq;
tichymalli. Cauernam autem superne galbano aut ce
ra obturato.

Smegmata uaria ad denigratos, liuentesq;
ac rarefactos dentes. Cap. XXXV.

Liuent aliquando dentes per uniuersam ipsorum
substantiam non dissimile quiddam inflammationi
patientes, ob influxum uidelicet uitiosorum humorū.
Quare consimili cum his qui erosionem passi sunt, in
digēt curatione: nimirū p̄ desiccātia pharmaca: suntq;
smegmata eis conuenientia. Apollonius itaq; ad deni
gratos dentes hæc præscribit: Sal fossile melle sub
actum in fictili uase torreto, ac tritum modica myrrha
misceto, eoq; dentes cōfricato. Aliud. Pulegii ac salis
æquales partes melle subige, ac aceto acerrimo adfus
so exure. Aliud, quod gingiuas adstringit. Polentam
aceto acerrimo subactam in olla exure, ac contere,
cumq; ea dentes confrica. Hoc enim & gingiuas ipsas
coercet. Aliud. Cōmuniter autem ad omnes, eiusmodi
dentifriciis utimur: radice aristolochiæ exusta, aut
osse ceruino usto & trito, utere: nam & dentium dolo
ribus medetur. Aliud. Cornū cerui ure, modicaq; mā
stiche admixta utere. Aliud. Talos ouillos exure, ac
contritis utere. Ad eadem pollent etiam buccina sale
expleta & usta, pumex affatus & uino extinctus, sepiæ
testa usta, conchæ ustæ, cochlea terrestris usta cum mel
le: his autem singulis odoris commendandi gratia pa
rū iridis illyricæ miscetur, aut floris iunci odorati, aut
calami Indici, aut spice nardi. Optime autem facit, in
quit Archigenes, tum ad dentes à dolore præseruan
dos, tum ad gingiuarum erosionem, atq; etiam deco
rem dentiū, pharmacū hoc: Lanæ succidas linteolo
illigatas ure, & salis torrefacti tertia earum parte ad
mixta

mixta contere, & pro dentifricio utere. Aliud. Mel & salem in cerati formam contrita, linteoloq; ligata exure, deinde parum iridis Illyricæ admisce, & dentes ex eo confrica. Aliud dentifricium. Sulphur uiuum tritum dentibus adfricato. Smegma Oribasii. Salis ammoniaci, cyperorum, iridis, singulorū æquales partes aliquandiu adfricato, postea uero gingiuas ex uino odorato colluito. Aliud smegma optimum. Pumicis trientem, testarum sepiæ quadrantem, mastiches, aluminis scissi, foliorum malabathri cuiusq; unc. i. Aliud Pumicis usti quadratē, testarum sepiæ quadrantem, cornu cerui usti sextantem, salis affati sextantem, spicæ nardi trientem, cyperorum unc. i. costi scrup. iiii. Smegma pulchrū. Marmoris drac. iiii. foliorum malabathri, unc. i. amomi unc. i. cornu cerui usti sextantem, balaustrorum unc. i. iridis sesquunciam, mastiches drach. iiii. myrrhæ drach. vi. costi drach. iii. Bouis etiam talus uetus optime dentes extergit, motos firmat, affectos à dolore liberat. Aliud dentifricium, quod oris odorem commendat, dentes dealbat, & ab erosione ac labefactione custodit. Nitri, testarum sepiæ, myrrhæ troglodyticæ, æquales partes committe, ac utere. Aliud optimum. Aluminis scissi sequunciam, mastiches unc. i. iridis unc. i. rosarum calyces siccos unc. i. contritis utere, & aqua calida inde os collue. Aliud dentifricium. Buccinorum ustorum, salis torrefacti, testarū sepiæ ustarū, scobis marmoris præconesii, singulorū ʒ. i. costi scrupulos octo, contusis utere. Aliud, Timocreatis, quod ad gingiuas humore prægnantes & cruentas: ad putredines, parulidas, hoc est, gingiuarum inflammationes, motos dentes, dolentesq; omnia item oris uitia prodest. Accipe perdicii herbæ foliorum teneriorum modium Italicum, salis albi & tenuis sextarium unum, mellis sextariū unum, contunde simul ac in massam molliorem redige, quam in ollam con-

A E T.

ggg iectam

S E R M O

iectam luto obtura: ita ut circa os operculi foramē re-
linquas, per quod cū uirga agitetur, tam diu autē super
prunas positam torreto, quousq; fumus inde proce-
des purus uideatur. tum sanē ab igne ablata frige fieri
sinito: atq; piperis lōgi 3.iiii. accipito, piperis albi 3.v.
piperis nigri 3.vi. pyretri 3.vi. aluminis scisilis usti &
cū uino austero extincti 3.ii. pumicis usti, myrrha, hyss
sopi, pulegii, seminis apii, singulorum 3.ii. mentæ sic-
cæ 3.iii. iridis 3.iii. hæc omnia in sole prius exiccata,
contundito ac cribrato, iisq; quæ in olla usta sunt ad-
misceto, ac utitor. In aliquibus uero, utpote in frigidis
dentium affectionibus, hæc magis conueniunt, siue ex
potu frigida, aut pomorum frigidorum comestione
sint abortæ. Conueniunt etiam his qui à frigido hu-
more afficiuntur, ubi prius per collutiones ac manda-
tationes pituita sufficienter fuerit detracta.

De ancyloglossis, & qui uix loqui possunt.

Cap.

XXXVI.

Ancyloglossi quidam fiunt ex natiuitate, quidam
uero ex aliqua affectione: Ex natiuitate fiunt, quum
membranæ inferiores, quibus lingua innititur, durio-
res & mutilæ à natura sunt productæ. Ex affectione au-
tem ancylosis & incuruatio linguæ contingit, præce-
dente ulcere, & cicatrice dura sub lingua relicta. Qui
hoc modo affecti sunt, difficulter loquuntur, quare etiã
Mogilali à Græcis sunt appellati. Qui uero ex natura
ancyloglossi existunt, principio quidem tarde in ser-
monē prorumpunt, ubi uero loqui cœperint, citra ob-
staculum & satis festinanter loquuntur. Impediuntur
tamen in prolatione nominum aut uerborum, quo-
rum alias difficilis pronuntiatio existit, ueluti in quibus
R, aut L, aut K, literæ, frequenter occurrunt: hos
sanē adhibita manu per solam chirurgiam curare
oportet. Ad eam itaq; perficiendam ægrum desiderare
oportet, eiusq; linguam sursum ad palatū attollere:

& fi

& si quidem membrana ipsa curuitatis causa existant, incuruo uncino eas apprehensas & extensas excindere, animaduersione habita ne simul subiacentes uenas disseceamus. Si uero cicatrix curuitatis causa fuerit, similiter uncino apprehensa extendatur, & quicquid durum adest, & quod cum naturali carne non consentit excindatur. Ab opere autem pertrato aqua frigida aut posca os colluant: postea inspergatur manna thuris, imponaturque linameta couulsa: sequentibus uero diebus curetur ulcus collutione aquae mulsae, aut illitione unguenti Aegyptii, linamētis couulsis simul impositis, ut per eorum interstitium cicatrix diducta, coalescat, neque rursus eadem cicatrix relinquatur.

Ad ranunculum sub lingua.

Cap. XXXVII.

Ad ranunculum sub lingua: (est autem tumor earum quae sub lingua sunt partium, praecipue uenarum) utendum sane iisdem remediis quae ad aphthas oris ulcera describemus, maxime tamen his quae sunt ex eis fortiora. Proprie autem eis profunt etiam haec: æruginis rasa, chalcitidis, gallae, æquales partes insperge. Cum passo potes etiam pro collutione usurpare. Aliud. Farinam erui cum melle praefridis locis, illine. Aut etiam gallam tritam cum melle, aut rosarum semen eodem modo. In corporibus autem molliori sensu praeditis, rhoem rubrum cum melle: aut rhois drachmas octo, florum rosarum drachmas quatuor, croci drach. ii. costi ʒ. ii. misyos, æruginis, æquales partes, commisce, & cum his locos sub lingua confrica. Decoctum uero foliorum oleae colluant assidue. Aliud. Nuces iuglandis ueteres integras, unam cum cortice exustas contere, deinde piperis grana. xii. adice, thuris grana meridioria. iii. haec cum melle sufficienti mixta illinito, & miraberis. Aliud. In inueteratis uero & perfectis ætatis eas, quae sub lingua sunt uenas dissecto.

ggg 2 Extrinsic

S E R M O

Extrinfecus uero mento adhibendum ex ouis phar-
macum. Magis autem conuenit id quod Græci uocant
Sphæriion. Aliud. Artemisiam maxime uiridem cum
sale tritam ad locos sub lingua adfricato.

Ad linguam inflammata[m], defquamata[m],
ac tumentem, & ad palatum ac gin-
giuas. Cap. XXXVIIII.

Glacium in cote cum aqua dilue, eod[em]q[ue] locos illi-
ne, & eodem die sedabitur. Aliud, ualens etiam ad lin-
guæ exulcerationem. Paliuri folia manducant & ex-
pulant. Vbi uero lingua infletur, doloreq[ue] afficiantur
eius partes uicinæ, similiter & mandibula, ita ut loque-
la prepediatur, folia oleæ tenera trita, & oleo perfusa,
illinito, egregie enim auxiliatur. Aut origanum passo
decoctum colluendum exhibeto: aut pruni folijs cū
melle tritis utere. Ad linguam uero cui superficies in-
star squamarū aut corticis decedit, optime facit, amur-
ca æreo uase, donec cogatur, decocta, & illita. Ad lin-
guam putrescentem, & fere demortuam. Succum fo-
liorum uitis albæ cum misy permixtum illinito: de-
purgat enim, & carne replet. Quidam etiam hic mel
adiiciunt. Vt uero ad cicatricem perducatur, radicem
uitis albæ, contritam & cribratam insperge. Melius
autem erit eam melle permiscere, ne dissipetur. Ad
linguæ abscessus. Quod si abscessus in lingua fiat, fur-
fures in aqua decoctos donec liquor lubricus fiat, per-
colato, & huic succo mel aduicito. Simulq[ue] calidū ore
detinendum exhibeto. Hoc autem sæpe facere oportet.
Aut enim abscessum discutiet, aut rumpet. A ru-
ptura uero florido sicco utendum est.

Ad aphthas, hoc est, oris ulcera, ex Galeno.

Cap. XXXIX.

Quæ in superficie oris sunt ulcerationes, Græci
aphthas appellant, habentes in se quiddam igneæ cali-
ditatis: fiunt autem ut plurimum infantibus, quum
uitiosum

uitiosum existit lac nutricis, aut alias puer non probe concoquit: facile autē medelā recipiunt, utpote quæ ex his quæ mediocriter adstringūt, ut plurimū contingit. Aliquando tamē diuturniores existunt, ob temporis uidelicet tractū, indissolubili quodā marcore emergente, aut etiam ea quæ appellatur Nome, malo nimirum semper ulterius serpente. Fiunt etiā aliquādo in his, qui ad perfectā ætatem peruenerunt, tum propter acridinem eorū quæ bibuntur ac comeduntur. Cognitio omnium facilis est, utpote uisui ac tactui subiecta. Ad tactum quidem, calidiores quàm conuenit loci sunt, tumoresq; excitantur. Visu uero cognoscuntur ob colorem. Quæ enim rubicundiores existunt, sanguinei humoris dominium indicant: flauiores, bilis amarulæ: albidiores, pituitæ. Liuentes uero & nigrescæ, bilis atræ. Etenim qui ista probe discreuerit, singulorūq; simplicium uirtutē cognouerit, facile constituet modū utendi tum simplicibus, tum compositis pharmacis: consideratione simul super corporū naturis habita, num'ne molles sint, & humectæ: an duræ, & siccæ. Siquidē fortioribus corporibus, fortiora etiam remedia sunt adhibenda: imbecillioribus autē molliora: infantibus itaq; conueniētia sunt, ea quæ in cibus eis offerunt mulieres, uelut est lens cum modico pane, & medulla ceruina, aut uitulina. Oportet autē miscere cibus aliquid ex malis acerbis, pirisq; ac mespilis: aliquando etiam lactucæ quiddā & intubi, ac portulacæ cibo admiscendum est, inflammata uidelicet ulceratione existente. Quod si infans ipse cibum capere non possit, nutricē eius huiusmodi uictu curare oportet: necnon ora infantium pharmacis conuenientibus illinire. Si quidem enim subrubræ infantium ulcerationes fuerint, à principio cum his quæ mediocriter adstringunt & refrigerant: consequenter uero his, quæ citra mordacitatem

ambrosius

ggg 3 discus

S E R M O

discutiunt. Si uero subflauæ ulcerationes fuerint, iisdē
 similiter est utendum, uerum magis frigidis. Si uero
 subalbæ & pituitosiores fuerint, extergētibus utendū
 est. Si autē nigra, his quæ generose discutiunt. Ad ma
 iores uero pueros, pharmacis eiusdem generis facul
 tate præditis utaris, uiribus tantum ipsorum auctis ac
 extēsis. Ad eos autem qui iam perfectæ ætatis existūt,
 durioraq; corpora habent, efficacioribus remediis uti
 mur. Moderata itaq; remedia ad oris ulcerationes re
 centes hæc sunt. Omphacium in uino dissolutum aut
 mulso, rhus culinaris eodem modo. Pro infantibus
 in principio sufficit flos rosarū, ipsaq; rosæ sicca cum
 mulso, aut melle rosaceo. Inueterato autē iam malo,
 in minoribus quidem pueris admirandam opem con
 tulit hoc, inquit Asclepiades. Remedium Asclepiadē.
 Gallas contusas aqua decoque, & cum decocto per
 colato parem mēsuram mellis permisce: rursusq; de
 coque, donec ad mellis crassioris spissitudinem redi
 gatur: eoq; ut maximo remedio utere, ita ut locis il
 litum satis diu digitis adfrices, aut tomento lanæ pur
 pureæ digito circumuoluto locis apprimas. In his ue
 ro qui perfectioris ætatis sunt, durioraq; corpora ha
 bent, in uniuersum satis mihi fuit crudo mify uti, cū ui
 no adstringente: quod sanē tum intendit, tum remittit
 uires suas, iuxta uini uim aut magis, aut minus adstri
 ctoria, atq; etiam secundū quod densior aut liquidior
 uini & mifyos mixtura apparatur. Si uero sordidum
 apparuerit ulcus, mify cum uino mulso tero. Aliis au
 tē & qui adhuc fortioribus indigent remediis, ærugo
 & cum uino & cū mulso utilis existit. Neq; uero ma
 lum pharmacum his chalcitis existit cruda cum oleo
 trita. Illiniūtur autē ex his pharmacis, solæ particula
 oris affecte. Quod si collutiones obtulerimus, siue me
 diocriter, siue intēse adstringētes, ea cautione utemur,
 ut fortioribus corporibus fortiores, mollioribus im
 becilliores

becillores exhibeamus. Porro si in putredinē aphtha uertatur, non conuenit amplius apthā, eā affectionē appellare. Neq; enim ea quæ apthas sanant pharmaca, his adhibemus, sed fortiora, qualia quēdā in capite De crustis oris, paulo post dicentur. Atqui si putrescere incipiant, maxime in infantibus, præclare facit præscripta ex decocto gallarū & melle illitio, & anthera stomatica cum melle illita, & id quod ex rosarum floribus constat: rhoe, croco, & costo quod ad columnellas inflāmatas describetur, siccū pharmacum: oportet autē id illinire cum melle. Nec minus egregie facit cētauræ minoris exustæ cinis illinitus cū melle, & sphæritis, hoc est, cupressus pilulas ferēs, exusta eodem modo. Proprie autem, inquit Archigenes, facit cornu ceruinū ustum, tritum, & adfrictū. Ad apthas autē quæ proserpunt summe efficax est, sceniculi radix usta, per se, & cum melle illita. Itemq; amurca in æreo uase, do nec in mellis crassitudinem cogatur decocta, ac illita. Aliud, quod & ad apthas & ad reliqua oris ulcera conducit. Aluminis scisilis sextantem, gallarum ʒ. i. conterito, ac oleo subigito, aut digito in oleo madefacto siccum excipito, eoq; exulceratos locos quā plurimum extergito. Detrahit enim cutem, asperitates tollit, ulceraq; ad cicatricem perducit.

De gurgulionis affectionibus, ex Galeno.

Cap.

X L.

Gurgulionem quidam etiam columnellam appellant, uuæ uero nomine accipienda est quædam in eo affectio, quum scilicet uuæ acino simile, summum gurgulionis apparet. Lorum uero uocant aliam quamdam eius affectionem, quum ex suffitu nimium ignis tus gracilescit, & loro similis propendet. Verum hæc affectiones raro circa gurgulionem accidunt: inflammatur autem frequentissime. Euenit etiam aliquando, ut citra inflammationem nimium humectus

ggg † laxior

S E R M O

laxior fiat: uelut in destillationibus continuis contingit: itaq; inflammatione incipiente repellentibus phar-
 macis opus erit, quæ adstringētis facultatis esse oportet. Et si quidē moderatus fuerit humorum influxus, ea quæ moderate adstringunt sunt adsumēda: ubi uero fortius inualuerit, acerba etiam sunt adiungenda. Collutiones igitur moderate sunt, ex palmis decoctis aliquando in sola aqua, aliquando etiam adiecto modo melle. Similiter autem & ex rosis, radice dulci, pāpinis uitis, rubis, iunco rotundo odorato, terebintho, rhamno, cypero, & siliquis. Itemq; ex radice mori, hypocistideq; & malis cotoneis, ac piris austeris. His autem fortiores existunt, myrti, & baccarum eius decoctum, & uirgultorum molliū ilicis, & uniuersi queru-
 cini generis, similiterq; & glandium: itemq; decoctū mespilorum & cornorum. Præclarissime autem omnium facit decoctum gallarum, rhois culinarii, eiusq; quo coriorum insectores utuntur, spinæ Ægyptiæ, myricæ, aut ericæ seminis siue fructus, utriusq; mali puni-
 ei floris & putaminis. Horū unumquodq; & singula-
 tim & cū aliis decoctum in aqua, gargarisandū exhibere oportet. Mirū uero quantū eorū mixturæ, simpli-
 ciū & immixtorum usum excedunt. Vtilis est etiā as-
 frictus cochlearii frigidissima aqua repleti, & postea frigida in balneo colluta. Conuenit quoq; arida trita gurgulioni admoouere: ita ut submissa & paulatim ad superiorē & extrinsecā regionē adferantur, & per cochleare aut specilli concauū supra linguā immitantur. Itaq; ex aridis moderata sunt, rosæ siccæ, & flos earū, & prædictarū plantarum germina exiccata, hypocistis, rheon ponticum, lapis coriariorum quo calciamenta ut resplendeāt ex poliunt, à Græcis ageratos, uelut nō senescēs appellatus: & is quoq; qui famius aster appellatur, & omphaciū siccū. His imbecilliora sunt minorisq; acrimoniæ, gūmi, tragacāthus, sarco-colla, & amy-
 lum

lum, quibus utendum erit, ubi gurgulio à nimium adstringentibus remediis fuerit compressus, aut à moro dentibus ac discussoriis irritatus. Fortiora prædictis sunt, lapis hematites, necnon phrygius ustus, miniũ si nopicũ, & terra lenia, quæ appellatur sphragis, diphryges, fructus Ægyptiæ spinæ, rhus culinaris. Adstringunt enim hæc euidenter, citra tamen exasperationẽ. Acerba aut sunt, balauſtia, & cytini, & malicoriũ, ac galia. Adstringunt etiam sufficienter omnia aluminis genera. Atq; hæc quidem simplicia sunt huic loco conueniẽtia. Ex quibus & composita fieri possunt, quũ ue hemẽti molle & lene quoddam adiungimus, aut discussorio quiddam adstringens admiscemus, iuxta temperaturam corporis cui medemur. Diurnæ autem adfectioni impossibile est per repellentia perfectum auxiliũ adferre, maxime ubi ægroti corpus plurimo humore repletum, aut affecta particula natura debilior extiterit. Itaq; sæpe in principio statim, aut paulo post omnino aliquid ex discutietibus ad adstringẽtia adiciere cogimur. Si uero uehemens adfuerit dolor, etiam ea quæ eum mitigat adnectemus, atq; quũ multa omnino sint quæ discussoriã uim obtinet, à mollioribus est incipiẽdum. Ab acris enim inflammati exacerbantur. Ob eam igitur rem composita in usum uenerunt, tum ad reliquorum membrorum inflammationes, tum ad eas quæ sunt in gurgulione, ueluti quũ alumen miscemus cũ iride Illyrica, aut thure, aut myrrha. Tu uero perspecta caloris in ipsa inflammatione magnitudine, considerataq; influxus ad eam multitudi-
dine, atq; amplius in toto corpore humorũ quãtitate ac copia perpenſa, uel eorũ quæ adstringunt, uel quæ discutunt, augebis mixturam. Optimum autem phar-
macum ad inflammatiõs gurguliones, tum in principio, tum in uigore adhibitum existit hoc: rhois culina-
rii drach. viii. florum rosarum ꝓ.iiii. croci ꝓ.ii. costi ꝓ. i.

ggg s contusa

contusa & cribrata in vitro repono. Vsu uero expetēs
 te dimidium cochleare in duobus aquæ mulsæ aquo
 fioris cyathis dissolutū ad gargarissandū adsumatur.
 Vtilis est etiā eis pastillus ex croco, qui iris à quibus
 dam appellatur. Complectitur autem myrrhæ ʒ. viii.
 aluminis liquidi ʒ. ii. croci drachmas octo, dissoluitur
 in uino. Quidam etiam aloen adiciunt, quàm nos res
 probamus. Hic itaq; pastillus fluidioribus, & magis
 humectis inflammationibus summe conuenit, dilutus
 in uino ac illitus. Miscetur etiā gargarismis. In corpo
 ribus durioribus prodest quoq; pastillus Musæ. Pro
 dest etiam efficacissime pastillus Andronis, facit & id
 quod Asclepias descripsit, lapidis agerati ʒ. iiiii. Ros
 ris lapidis asii ʒ. iiiii. terræ samia ʒ. iiiii. aluminis scissi
 drach. ii. croci torrefacti drac. ii. gallarum drac. ii. con
 tritis utere. Hoc etiam nos usi sumus, inquit Galenus,
 optimumq; sæpe sumus experti, præter quàm quod
 statim à principio, & quum rubicundus & calidus exi
 stit inflammationis tumor, minime adhibendum uide
 tur. Vbi uero diutinum adest malum, & corpus prius
 est euacuatum, semen tantum in usum assumptum, ma
 gnam statim ostendit utilitatem. Ad laxatam colum
 nellam. Gallarum drach. xxxii. diphrygis drach. xii.
 illini cum melle. Aliud philosophi. Apparatur
 temporis necessitate instante. Inueteratum enim uis
 res amittit. Nuces uirides accipe & exiccato, &
 palmarum ossa, atq; de ipsis ubi uelis sufficiēter exuri
 to, & amborum æquales partes misceto, ac ficcis tris
 tis uitior. Sufficiēter enim discussoria existunt. At
 uero quum in aliis adfectionibus, tum ad columnel
 las citra inflammationem laxatas, gallæ omphaci
 næ, salis ammoniaci, amborum æquales partes, per
 cochlearæ admotæ, præter opinionem auxiliantur.
 Præclare facit & in his, cyrenaicus succus tritus adhi
 bitus: qui si non adsit, ipsum laser. Aliud, ad colum
 nellas

nellas laxatas. Mellis libram.i.florum rofarum sex
 xuncem,aluminis liquidi bessem , succi hypocyttidos
 quadrantem. Alumen,& mel simul decoquito,deinde
 reliqua trita adiicito , ac rursus paululum decoquito,
 eoq; utere aliquando aqua calida dissoluto, aliquan
 do aqua mulla ad gargarissandum , aliquando quoq;
 eius illitu ipsam columnellam reprimes ac eleuabis.
 Bonum hoc remedium esse adstruit Galenus, eoq; uti
 iubet. Aliud, quod & columnellas iam excidendas sa
 nat: facit idem & ad ulcera gingiuas depascentia, om
 ne oris ulcus serpens . Fructus spinæ ægyptiæ, galla
 rum, fructus myricæ, balauftiorum, foliorum malaba
 tri, aluminis scissi, casisæ, singulorum æquales partes.
 Vtere sicco. Aliud, Aselepiadæ. Rosarum siccarum nõ
 madefactarum sextarium italicum unum, nardi celti
 cæ cum radicibus ac circumfita ipsis terra, fasciculum
 manipularem unum : fimi columbini agreftis sicci ex
 ipsis nidis detracti drachmas tres, myrrhæ 3.viii. galla
 rum omphacitidum numero. xlv. contusa & cribrata
 per arūdinem insufflato, & per specilli cauum adhibe
 to . Aliud, siccū ad ualde laxatas columnellas, itemq;
 tumentes . Piperis 3.i. myrrhæ drach.i. aluminis scissi
 drac.ii. gallarum dra.ii. contritis utere: euestigio enim
 eas firmant, ac resiccant. Aliud parabile, quod & ad la
 xatam & suffocantem columnellam ualet. Nitrum tri
 tum digito excipe, & adfrica, destillabit enim inde plu
 rime pituita, eaq; cruenta, & sanabitur . Aliud natu
 rale, Philumeni. Picem liquidam accipe, eaq; ex
 tremum pollicis tui infice, alteraq; manuincipitis ca
 pillos distende, ac picem illine. Recurret enim statim
 uua . Quod si quis omnino ab adfitione uux &
 tonsillarum securus esse uelit, quotidie per morbo
 rum interualla quum lauatur, & à calido lauacro egre
 ditur, modicam frigidam aquam sorbendo deglu
 tiat . Quod ipsum & ad tussim, & lateris dolorem,
 humidisq;

stuit

S E R M O

humidisq; stomachi uitiiis multis utile fuit. Per ea itaq; que quæ dicta sunt in naturam suam reducere gurgulionem oportet, omni conatu & molimine adhibito, neq; festinandum ad eius excisionem.

De ablatione columnellæ, ex Galeno. Cap. XLI.

Quod si continue adffigat columnella, periculûq; fit ne suffocatio aut tabes inde inferatur: aut quû graçilis & loro similis fit, propterea quod alimentum nõ sentit, quod sanè aliquando accidere solet: aut quum resolutionem patitur: fit enim & hoc in aliquibus: tûc sanè refert utrum excidatur, an non. Optima eius auferendæ opportunitas existit, quum suffocatio urget, ut tum imminente periculo, ægroto auxilium feramus: itaq; quo manum commodius adferas, æger in splendenti & claro loco collocetur: & tûc quidem os eius diducatur: mox uero immisso forcipe producat, ita ut uolsellam huic rei idoneam, iuxta mediû ipsius columnellæ, aut magis adhuc inferius adhibeamus: atq; ita producta obtorqueatur. Oborta enim uelut stupida efficitur, & uelut illaqueata curuatur ac liuescit, citra magnam sanguinis eruptionem. Quapropter immorari oportet aliquandiu, ac eam detinere quousq; æger tolerare possit: tuncq; auferre non supra forcipem incisione facta, sed ad eius fundum. Quum enim pelliculis referta sit ipsa columnella, & ob productionem cedat, proluxa sanè insipientibus apparet. Vnde multi inexperti medici, siue per errorem, seu per ignorantiam altius incidentes, eam funditus auferunt, maximiq; incommodi autores ægro existunt. Quare relinquere oportet fundum eius circa palatum. Ab excisione autem ægro offerenda est posca diluta, qua leniter os colluat. uehemens enim ipsius allabentis plaga, sanguinis eruptionem excitat. Quum autem hinc morsum perceptat, aquam frigidam colluat, atq; hæc uicissim fiant, donec sanguis sistatur. Sequentibus deinde

inde diebus ex radice dulcis & palmarum decocto gargarismus exhibeatur. Similiter & illitiones ad tonsillarum inflammationes descriptæ. Porro Galenus ait, ab excisione semper diphryge utor, donec cicatrix obducatur. Cicatricem enim tum huius membri, tum reliquorum omnium exulceratorum probe constringit ac committit.

De oris inflammationibus. Cap. XLII.

Quum uniuersum corpus multitudine humorum redundat, aut unius tantum alicuius noxi humoris multitudo in corpore augetur, conuenienter utimur incisione uenæ, aut purgatione, aut clysteri, & abstinentia ciborum. Quod si neutrum horum adfuerit, ad localem auxiliorum opem statim confugimus, in principio quidem reprimendo per ea quæ adstringunt & frigefaciunt: Ex adstringentiis sylvia est atramentum sutoriū, & similia. Verum adeo fortibus, & quæ simul uim uenensam complectuntur ac nociuam, minime conuenit uti ad oris adfectiones sanandas, nisi magna cogente necessitate. Plurimum enim nocuum inferit, si quid ex his ad stomachum ac uentriculum fuerit delapsum, aut ad asperam arteriam extremum & pulmonem. Inest autem huiusmodi remediis & circa gustum insuauitas quædam, quæ quidem usus tempore molestiam inferit, & permanet etiam totam diem. De foeminis quid attinet dicere; maxime opulentis, quæ ob delicias in totum pharmacorum ad os descriptorum adfrictum egre ferunt. Tam & uiros quosdam uideas, qui non ob delicias solum, sed ex natura fastidientem stomachum habent, atque huiusmodi pharmaca non ferunt. Itaque ea quæ ex stomachicis appellatis pharmacis, hoc est, quæ ori conueniunt, mitiora existunt, etiam complectuntur, & myrrham, & alumen. Cæterum confectio ex moris, & malis punicis, & similes quædam, cum solo melle medentur, habentque gustum amplius suauem. Quin & confectio

S E R M O

fectio ex succo nucum cū solo melle apparatus suauē
exhibet saporem . At uero succus mororū pro debi-
liore habendus est pharmaco. Fortius uero , & quod
nulli inferius existit, est succus corticis nucū. Inter hæc
medium tenet, quod ad uim adstringentiam attinet, suc-
cus mororum nascentium in rubo. His singulis admix-
scere potes, siquidem uehementius efficere uelis phar-
macum, succum uuæ acerbæ nondū maturę, pari pon-
dere: aut si id non uideatur, eius dimidium. Androma-
cus coniicit, croci, myrrhæ, succi uuæ acerbæ immatu-
ræ, aluminis scissi, singulorum drach. i.

Illitiones stomaticę ori commodæ. Cap. XLIII.

Confectio ex moris.

Confectio ex moris sic adparatur , quemadmodū
docet Eras : Succum mororum heminas. v. uini austeri
hemina. i. mellis hemina. i. Succum unā cum uino
decoquito, donec ad strigmentitiam crassitudinem re-
digatur: deinde adiecto melle rursus decoque, donec
probe cogatur : deinde in pila eis admisce croci ses-
quidrachmam , myrrhæ sesquidrachmam , ompha-
cii sicci sesquidrachmam . Optimum autem est om-
nibus oris illitionibus simul incoquere, radicis dulcis
ʒ. viii. ad eiusmodi sanè mēsuram, qualē prescripti. Est
enim radix dulcis natura mitis , & ob id asperitatem
ex adstringentibus illatam lenire potens. Facit, inquit
Eras , hæc confectio tum ad tonsillas, tum ad inflam-
mationes oris, illita, & gargarismi modo colluta. Pos-
teris autem succum mororum cum solo melle adpar-
ratum, in usum recondere , ob dulcedinem ori com-
mendandam . Confectio ex malis punicis, Galeni .
Accipe mala punica in uigore perfecta, matura, & res-
centia, ita ut ex triplici eorum differentia, dulcium, aci-
dorum, & austerorum, æquales partes unā cum corti-
cibus in mortarium coniectas, contundas, & ab eis suc-
cum exprimas : deinde confectionem adpares hoc
modo.

modo. Coniice succi heminas quinque, mellis hemis
nam. i. radice dulcis 3. viii. Primum uero succum cū
radice dulci decoquito, ac percolato, deinde adiecto
melle simul coagmentato, & uitior. Hæc confectio cō
modius exhibetur his qui oris inflammationem pa
tiuntur, habentq; simul stomachum fractum, & qui ciu
bum auersatur. Vtilis est etiam bibita ad alui adfectio
nes. Expedi autē ei, ueluti reliquis oris remediis adii
cere, in principio quidem ea quæ adstringunt, circa ui
gorem, ea quæ concoquunt, iuxta inclinationem, ea
quæ discutunt. Facit etiam ad oris ulcera, & quæ ad
pellantur Aphthæ. Confectio ex malis punicis, Ascle
piade. Pharmacum ad os prospere accommodatum,
quod etiam ad ulcera serpentina conducit: Succī mali
punicī Italicos sextarios. vi. mellis libram. i. croci 3.
iiii. myrrhæ 3. iiii. Succum per se satis diu decoquito:
deinde adiecto melle rursus donec probe coagmente
tur, decoquito: postea in mortario crocum & myrrhā
simul committito, atq; hoc, ut maximo remedio, uti
tor. Remedium oris ex musto, Andromachi: quo
inquit, ut pulcherrimo utor. Galla numero. xxx.
rhois quo coria inficiuntur chœnicem. i. musti opti
mi ex uua aminæa alba sextarios. vi. gallas contusas
unā cum rhoe per diem & noctem in musto macera
to: deinde ad quartas decoquito, & per linteolū per
colato: rursusq; succum donec mellis speciem acci
piat, decoquito: & adiecta croci 3. i. aluminis scissi. 3. i.
myrrhæ drach. i. probe misceto, & in usum recondito.
Facit enim & ad aurium & sedis quoque exulceratio
nes. Confectio ex succo uuæ acerbæ, ex ferula medica
mentario libro. Sorani. Illitio ad os adparata ex
succo uuæ acerbæ, incipientibus inflammationibus
accommodata. Valet etiam ad humore prægnantes
gingiuas, & ulcera pura tonsillarū. Succī uuæ acerbæ
ad coagmentationē decocti sextariū. i. florū rosarū
drac.

S E R M O

3. xii. croci. 3. iiii. mellis heminam. i. adpara ut prædis-
 tum est. Eodem modo etiam adparatur confectio ex
 succo malorum cotoneorum, & pirorū, pirastroūq;
 & mespilorum, ac mororum rubi, similiterq; ex alio-
 rum pomorum succo, atq; item cornorum: nisi quod
 plus mellis inicitur ad ea quæ magis adstringūt. Suc-
 cus enim pirorum & reliquorum pomorum ac fru-
 ctuum aliquando æqualem portionem mellis admit-
 tit. Eorum uero quæ plurimum adstringunt, ueluti est
 succus corni, aliquando duplū mellis suscipit. Confe-
 ctio ex nucibus, Galeni. Fit etiam ex succo uiridium
 nucum pharmacum ori commodum, hoc modo. Ex-
 trinsecum corticem nucis uiridem, quo tinctorum utū-
 tur, in pilam coniectū contunde, succumq; expressum
 per linteolum excola: eiusq; heminas. v. mellis hemi-
 nam. i. & radice dulcis 3. viii. hoc modo committe.
 Succum unā cū radice dulci usquequo cogatur deco-
 que, & percola: deinde adiecto melle simul decoque
 rursus, ac utere iuxta eam quam describemus metho-
 dum. Est itaq; pharmacum ex nucibus omnium effica-
 cissimum. Verum stomacho utilissimū existit id quod
 ex malis punicis est confectum.

Summaria doctrina de usu omnium illitionum
 ad os apparatarum. Cap. XLIII.
 In principio inflammationum, omnibus oris re-
 mediis utiliter quiddā ammiscetur ex his quæ restri-
 ctioræ facultatis existunt ac repellunt. Quapropter
 commodum est solum succum cum melle adparare,
 ac reponere: Sunt autem restringentia parabilia quæ
 in principio miscere conuenit: rosæ, flos earum, baccæ
 myrti, myrtus ipsa, lentiscus, rubus, omphacium. Post
 hæc cytini & balauſtia, mali punici cortices, galgæ, fru-
 ctus spinæ ægypticæ, omnia aluminis genera, rhus tum
 culinarius, tum quo coria inficiuntur: horum unum
 quodq; aqua decoquitur donec probe cogatur, atq;
 ita

ita percolatum decoctū illitionibus cōmiscetur. Opti-
 mus est etiam mali punici succus in principio ammi-
 stus. Frangenda autem sunt ipsa mala ac contundēda
 in mortario unā cū corticibus suis. Deinde exprimē-
 da ac percolanda decoquendāq; donec in totū cogan-
 tur, atq; sic in præsentēs illitiones ex eis ammiscēdum
 est. Quod si sumptuosius adparare uelis pharmacum,
 nempe diuitibus utendū, adiciēs corticem calsiæ, in-
 dicam nardum aut celticam, aut folium malabathri.
 Post principium autem ubi constiterit influxus, sufficit
 cōfectio ex moris, croco modico ac myrrha adiecto,
 ad inflāmationis concoctionem. Quum uero ad uigo-
 rem peruenerint inflāmationes, parum utendum est
 illitionibus oris. Verum collutionibus & gargarismis
 mitioribus inflāmationem concoquere oportet, uelut
 est ea quæ ex furfuribus fit, & radice dulci. Aliquando
 etiam remedium oris ipsum decoctum ex caricis con-
 stans gargarissandum exhibere conuenit aqua mulla
 permixtum, aut sapa calefacta, aut cum sola aqua cali-
 da, non præsentē melle aut sapa. Optimū cēsetur cir-
 ca inflāmationum uigorem oleum lentiscinum condu-
 plicato uasculo calefactū, & ore retentum: uerū cauē-
 dum ne sit inueteratum. Vbi uero iam concocta fuerit
 inflāmatio, & dolorum uehementia quieuerit: tum
 sanè & discussoria ad oris remedia admiscemus, cuius
 generis sunt, hyssopum, pulegium, thymus, calamin-
 tha, thymbra, menta, in sapa, aut aqua mulla decocta
 & percolata, ita ut ex decocto cuiuscunq; tandem isto-
 rum oris remedium permisceatur. Ex parabilibus di-
 scussoriis est decoctum caricarū ad mellis spissitudinē
 redactū. Nam singula prædicta efficaciora sunt, si diu-
 tius coquantur. Fortius autem prædictis existit spuma
 nitri, & nitrum ipsum maxime Bernicarium ustum, at-
 que nitro adhuc potentius est sulphur uiuum. Porrò
 ad diuturnas & obduratas inflāmationes adhibenda

A E T.

h h h sunt

S E R M O

sunt ea quæ præclarius discutere possunt: contusa uide licet ac cribrata, de quorū numero hæc sunt. Si diuites existât ægri, costus, & amomū, & quod appellatur ma cer, perquā calidū & adstringēs: & succus sanè cyrenai cus ad discussionem obduratarum inflammationum aptissimus, aut aliquis eorū qui ei successerunt, uelut est laser. Pauperibus autem pro sumptuosis illis phar macis adiicere cōuenit dictamnū, aut acorū, aut meō, aut pyretrum, aut parū cardamomi, aut sinapis. Sit autem pondus singulorum quæ adiiciuntur, iuxta eam quam in principio diximus apponderationem. Nimi rum ut ad libras quinq; succi, una mellis adiiciatur, & annexorum sint drachmæ quatuor uel quinque.

De tonsillarum inflammationibus, ex libris
Philumeni. Cap. XLV.

Tonsillæ frequentissime inflātionem incurrunt: calidi enim & humidi sunt earum loci. Verum hac adfectione magis arripiuntur hi qui plurimo sanguis ne abundant: & pueri, utpote mixturam habentes teneram, & multo cibo se explentes: & infantes adhuc lactentes ex haustu lactis id malum contrahentes. In fertur autem hæc adfectio plerunq; à nimia meri portione, & à multa ac auidiore deuoratione ciborū, maxime acrium & asperorū: acciditq; ita adfectis difficultas transglutiendi, & dolor aliquando etiam febris. Incipiēte itaq; inflātionem, cibum subtrahere oportet, & aquæ potum exhibere, præsertim febre simul irruēte. Exhibendi etiam gargarismi adstringentes & repellentes, uelut est lenticulæ decoctum cum rosis, myxis, & palmis: reliquaq; quæ in principio inflāmati gurgulionis adsumuntur. Cauendum autem ne mel in principio ad gargarismos cōiciamus, ne per acrimoniā malū iritemus. Verum quū uehementius adfectio ipsa inualefcit, & periculū suffocationis suspectū est, uena cubiti incidēda est, repetita sanguinis detractio
ne:

ne: maxime si iuuenis sit æger, & multo sanguine abũ
 det. cibi aut offerendi sunt sorbiles & uentri cõmodi:
 quod si ueter nõ probe egerat, iniiciendus est clyster:
 infantium uero uetres glandę immiffa, & sedis illicio
 nibus irritare oportet. Post euacuationẽ gargariffent
 decoctionem fursurũ calidã aut ptiffanę succũ, in quo
 decoctæ sunt uua; passæ, aut sapã tepesactã, aut deco
 ctũ radicis dulcis, aut passũ cũ decocto ficũ & hysso
 pi. Hæc omnia tepida exhibenda sunt: frigus enim nõ
 tolerant inflãmata, sicut neq; plurimũ calorẽ. multum
 aut proderit oleũ amygdalinũ auribus infusum. Ex
 trinfecus leniter fouere conuenit spongiis expressis,
 & cataplastmata quoq; imponẽda sunt ex farina ordeĩ
 aut femine lini, aut foenigręci, aut his simul mixtis. Re
 mittente aut iã inflammatione & decrefcente, mel in
 gargariffimos admiscere cõuenit: quod in principio &
 in augmento minime facere oportebat: quo tẽpore ẽt
 calidiores gargariffimi profunt. Extrinfecus autẽ lana
 mollis oleo tinctã collo circumponenda. Quod si ex
 usu acriorum collutionũ aut illitionũ inflãmatio ex
 asperetur, & mordacitas inde accidat, leniores garga
 riffimi colluendi sunt, quales sunt, succus ptiffanę, aut ha
 licæ, & micarum filiginearum cremores, qui tepidiffi
 mi offerantur: lac etiã tepidum gargariffandũ. Remit
 tente aut inflammatione & dolore prædicta oris reme
 dia sunt illinenda, immiffõ digito medio, ita ut cũ leni
 adhibita illitione partes tonsillarum, quę intumuerũt,
 comprimantur, quo contentam in se materiam exclu
 dant. Veruntamen non uiolenter cõprimere oportet,
 quemadmodũ quidam faciunt, qui autores ob id fiũt,
 quo inflãmatio amplius augeatur. Si tamen obtige
 rit aliquis ab eiusmodi curatione læsus, contenti erũt
 mus exhibitione gargariffinatũ lenientũ, nihil illinẽ
 tes. Permanente uero ac inmorante diutius inflãmã
 tione, atque ubi tonsillæ ipsæ subrubri coloris fuerint,
 h h h a neque

S E R M O

neq; melius à prædictorum remediorum admotione habuerint, permutationem in pus expectare oportet: cito enim tonsillæ abscedunt. Abscessu autem facto, inflammationis signa augetur, & exacerbationes ad uesperam sunt fortiores, cū horrore & inæqualitate: aliquâdo etiam cum febre. Quare ubi suppurationem futuram speramus, coadiuuare oportet ut quàm citissimè fiat. Sint autem gargarismi eis exhibendi calidiores, uelut aqua mulsa calida, & decoctum caricarum ac hyssopi. Verum ad molliendos & maturandos tonsillarum abscessus, maximopere auxiliatur unguentum quod appellatur egyptiacum, quod ex resina terebinthina, & melle & oleo dulcissimo adparatur: & extrinsecus cataplasma impositum ex ordeacea farina & foenogracæ cum decocto caricarum & altheæ ac melle. Quum autem pus perfectum fuerit, dolores minuuntur, & inflammationis tumor mollior redditus digito cedit: tunc sanè acriores collutiones exhibendæ sunt, atque prædictæ quoque oris illitiones. In cibo accipiunt frustra panis aqua macerata quàm maxima, & reliqua similiter quæ eis pro cibo offeruntur aceruatim ingerant. Vehementiore. n. ex his circa tonsillas obuoluntione facta, cõsimili modo tumores adficiuntur, ueluti sectionem sustinerent. A ruptura autem aqua mulsa gargarissanda per se, postea etiam admixta lenticula & rosæ, atq; his sanè immorandum est, donec penitus ad cicatricem perducatur. Neq; uetat sæpe adiciere quiddam ex prædictis oris remediis. Quod si ruptura eis serius contingat, ob soliditatè uidelicet corpusculorum incumbentium, inferatq; inflàmatio ipsa dolorem, diducere abscessum conuenit ad proliciendâ puris excretionem. Leonidæ. Itaq; si perfectæ ætatis sit eger, eum desidere facito, postea diducto ore linguam cum specillo lato, aut instrumento linguæ deprimentidæ apto, deprimito, ipsumq; abscessum cum scalpello

aut

aut acicula penetrante diducito. Si uero puer sit æget,
caput eius intra genua eius qui manū admolitur con-
tineatur. Deinde facta abscessus dissectione, caput eius
inclinetur ad humoris cōmodiorem exclusionem. Ab
opere autē patrato aquā lactei teporis frequenter colo-
uant. Post multam autē intercapedinem ab opere pa-
trato, & in sequentibus deinde diebus aquam mullam
gargarisēt: adhibeaturq; eis unguentū ad exulceratas
tonfillas conueniens: quale est quod ægyptiū croceum
adpellatur, & quæ ei similia existunt. Est autē ægyptium
hoc. Unguentū ægyptium croceum. Croci ʒ. iiii. melo-
lis sesquibram, olei rosacei sextantem, succi fœnigræ-
ci & feminis lini decocti quadrantem. Crocum in succo
to dissolue: deinde oleo adiecto, ea simul commisce,
& mel prius despumatum coniice, & permixtis utere.

De crustosis & pestilentibus tonsillarum
ulceribus. Cap. XLVI.

Crustosa & pestilentia tonsillarum ulcera ut pluri-
mum nullo præcedente tonsillarum fluxu incipiunt,
aliquando autem à consuetis fieri inflammationibus,
maxime efferatis perficiuntur. Fiunt autem frequen-
tissime pueris, atque etiam ætate iam perfectis, ma-
xime his qui uitiosis humoribus abundant, in his quæ
uere contingere solent pestilentibus constitutionibus.
In pueris uero oris ulcere, quod aphtham uocant,
præcedente omnino perficiuntur. Sunt autem partim
alba, maculis similia, partim cinereo colore, aut simi-
lia crustis, quæ ferro inuruntur. accidit autem ægris sic-
citas in transglutiendo, & suffocatio coaceruatim ino-
cidit, maxime quum rubor subeat mentum: aut ubi
hæc acrimonia præterierit. Nome quæ depascitur,
locos excipit, succeditq; unà putrefactio. Archigenis.
Festinatè itaq; auxilium adferre oportet, his qui sunt
ætatis perfecte, atque confidenter uenam brachii inci-
dere, siquidem nihil sit, quod id fieri prohibeat. Multæ

h h h 3 enim

S E R M O

enim uirgines circa uigoris ætatem mensum purgationem appetentes, hac affectione apprehenduntur, quæ præcipuæ uenæ incisione opus habent. Incidentæ autē sunt in eis tali uenæ, & tunica sanguinis detractione facta euacuandæ, non autem ad usq; animi dejectionē. Deinde glandulis & sedis illitionibus ac clysteribus utendum erit: iteq; cucurbitulis iuxta lūbos, ac colligationibus extremitatū, atq; omnibus modis conandū est, ut diuersio ab affectis partibus fiat. Postea etiā gargarismis uti conuenit: uelut est lēticulę decoctū, & myxarum ac palmarum cū melle & ptisanæ succo: deinde furfurum decoctū in decoquendo uisco sum factū, adiecto melle. Potest etiā remediū oris ex moris, & maxime id quod ex malis punicis cōstat, coluendū exhiberi, hydromelite permixtū. Philumeni. Infarcitur autē hydromeliti & costus & iris, ac aristolochia, & similia post principiu. Probe autem facit id quod ad colūnellas præscriptū est, siccū pharmacū ex rhoe, flore rosarū, crocoq; & costo. Foliorū etiā glauci siccorū decoctū optime facit, quanquā gustus uehementer amari existat. Ego autem & glauci succo, cuius ad collyria usus existit, in aqua mellis meraciore diluto, pro gargarismate utor, aut etiam cū iridis decocto. At uero fruticis ipsius sicci, glaucii inquā, cōtusi & cribrati optimus usus existit si insuffletur. Conādū autē est in uniuersam ne digitū quidē locis adiuuemus, aut leni saltem tactu manū admoliamur. Etenim inscii ad quos maxime in rebus dubiis homines cōfugiunt, uehementius illinunt, simulq; inflāmatū locū cōprimunt, simulq; crustā detrahunt: quod minime facere cōuenit prius quā eleuatā, & uix innitentē crustā cōspiciamus. Quod si. n. adhærentē adhuc crustā uelere aggrediamur, ulcerationes magis in pfundū procedunt, & inflāmationes cōsequuntur, augmenturq; dolores, & in ulcera serpentina proficiūt. Itaq; sicca quidē remedia

remedia insufflare conuenit: liquida uero cum pinnula illinire, ita ut quantum licuerit quam penitissime pinnullam immitamus. Utendum est etiam compositione ex semine rutæ syluestris ad anginam descripta, & ea quæ ex uitis hirundinibus constat, ita ut cum melle liquefactas illinamus, & cum hydromelite permixtas colluendas exhibeamus. Profuit etiam aliquibus aristolochia, & iris, & chalcitis adhibita cum melle. Aliquando etiam Andronis & Musæ pastilli. Mirabiliter autem crustas aufert caninum recrementum melle illitum, & ustarum hirundinum cinis, & centaureæ minoris uisæ cinis cum melle, & colearum terrestrium maxime nudarum ustarum cinis cum melle. His uero de quibus medici desperarunt, fel crocodili exiccatum & tritum ad crustam insperge, aut illine cum melle. Oportet autem post irritationes à phar macis eiusmodi factas, lenire cum radice dulcis decocto, & qui ex uino scybelite, mastiche chia, myrrha & croco constat gargarismo, deinde cum amylo & tragacantho. Chohibito autem iam ulcere pascete, lac gargarissandum, samia terra permixtum: & februm quoque curam habere conuenit: uehementes enim incidere solent: atque in repurgandis explanandisque ulceribus maxime sollicitum esse: conuulsionem enim infantes plurimi passi sunt in ulcerum repurgatione: aliqui uero uia transglutiendi exiccata, sunt strangulati. Sunt etiam quibus corroduuntur gurguliones, atque ubi diutius persistierint ulcerationes, & in profundum proserpserint, cicatrice iam inducta, adstrictiorem uocem edunt, reflexiturque ipsi potus in ipsas nares. Nam & ego puellam noui quæ post quadragesimum tandem diem consumpta est, quum se iam à morbo recolligeret. Verum ad septimum usque diem plurimi periclitantur, Vbi uero inflammationes & ulcera serpentina semper amplius extendantur, forinsecus fomentum adhibere oportet, & cataplasmatibus communibus uti,

S E R M O

cū cautione ne refrigeremus. Feliciter enim res procederet, si intrinsecus detentam materiam extra queant transferre. Contegantur itaque semper post cataplasmata, partes circa mentum, cū nardino & cyprino ceraso, cum circumpositione lanarū mollium. Vbi autem crustæ solutæ fuerint, & ulcera ipsa mundata, antheris, hoc est, floridis remediis utendū est. Sanant enim in totum ulcerationes ipsas, tum siccæ adhibitæ, tum illitæ cum melle. Sunt autem crustarū tum oris, tum tonsillarum, composita pharmaca huiuscemodi. Asclepiadæ illirio ad exulceratas inflammationes. Florū rosarum drach. viii. croci drach. iiii. balaustiorum drach. i. myrrhæ drach. i. nucum pinearum repurgatarum drach. iiii. Subactis melle ad illitionem utere. Asclepiadæ, ad oris putredines. Rhois culinari, drach. iiii. acaciæ drach. i. omphacii drach. i. medullæ ceruinæ, aut uitulinc ʒ. iiii. in uino dulci diluta, melle despumato excipe, & ad illitionem utere. Andromachi remedium oris odoratum ac tenerum, ad inflammationes ac crustas optimū. Nucum pinearum depuratarum drach. iii. amyli ʒ. ii. aluminis scissilis drach. i. florum rosarum drach. i. croci drach. i. mellis quantum suffecerit. Aliud, ad omnem tum oris tum tonsillarum adfectiones. Rhois culinarii drach. iiii. florum rosarum drach. i. croci drach. i. costi drach. i. illine cum melle, aut cum aqua mellis gargarissandum exhibe. Critonis ad crustas. Misy assatum aut crudum illine cū melle: statim enim eas tollit. Sint autem misyos drach. iiii. & libra una mellis, quo modo etiam uti poteris chalcitide. Archigenes autē inquit: Ad crustas optime conuenit stercus caninum cū melle: quod tum optimū erit, quum ossibus canes fuerint nutriti. Magnopere enim auxiliatur, neq; odii sui inducit in cibo oblatum. Licebit etiam uti plurimis eorū quæ ad anginam descripta sunt auxiliiorū. Aliud Archigenis, ad crustas in ore. Hirundinum ustarū & ster-

coris

oris humani æquale pondus cum melle illine . Accipiendum est stercus non quodcunq; obtigerit, uerum puerum biduo prenutrire oportet pane & lupinis , ac uino modico , atq; deinde tertia die stercus eius accipi pere & exiccare, atq; repositum seruare. Vsu uero exoptente contrito uti. Efficax enim & ad anginas existit. Experti etiam sumus, inquit Galenus, pharmaca à Sorano descripta præclare facere, quæ sanè ille iuxta distionum seriem descripsit. Remedium ad crustas oris conferens, & ad gingiuas humore prægnantes & graueolentes . Misys usti drach. viii. iridis illyricæ ʒ.iiii. croci drach. i. in puluerem redige, ac pyxide lignea reponere. Vtere autem per se uel cum melle. Florida compositio, ad prædicta similiter efficax . Iridis illyricæ drach. iiii. sandarachæ drach. iiii. cyperi drach. iiii. aluminis scissi drach. ii. myrrhæ drach. ii. crocomagmatis drach. ii. in puluerem redige ac utere . Quidam etiam flores rosarum, & gallas adiiciunt, singulorum drach. ii. Vtere autem ad putrefacta , & ad abscessus gingiuarum sicco: ad crustas uero cum melle. Philagrii, ad oris erosiones . Seminis lentisci nondum denigrati drach. iiii. gallarum ʒ.iiii. costi ʒ. i. folii ʒ. i. utere . Theodori, ad tonsillarum ulcera, gingiuarumq; & pudendorum, ad putrefacta & carbunculos . Aluminis scissilis, sandarachæ, myrrhæ troglodytice, singulorum æquale pondus accipe, ac utere sicco . Hermi, ad omnes oris adfectiones, ab ulcere quod aphtha adpellatur usq; ad crustas & carcinomata. Ericæ semen tritum, succo hyoscyami excipe, & utere cū melle. Aliud, ad ulcera quæ serpunt in ore, gingiuis, ac lingua . Misys cum succo foliorum uitis albæ, quam bryoniam adpellat, dilue, & coniecto simul melle tere, ac ad illitionem utere. Diuinitus extergit ac repurgat. Vbi uero repurgata fuerint & carne expleta, bryoniæ radicem contusam & in puluerem redactam adhibe . Ea enim ad cicatricem perducit.

h h h s Aliud

S E R M O

Aliud eiufdē, ad oris putrefactiones, ulcerationes, & ulcera quæ serpunt. Foliorum uitis albæ quadrantē, aluminis scissilis trientem, misyos crudi ʒ.iiii. atramenti sutorii ʒ.ii. conterere quousq; arida fiant, & in puluerē redactis utere siccis. R. epurgat, explet, reprimat illatū fluxum. Ego uero præcedens expertus sum. Collutio ne autem utēdum est ad omnia oris ulcera, & ea quæ serpunt, putrefactionesq; & gingiuas denigratas. Verbenacæ restæ decoctio ex uino, quod calidum ore retinendum exhibe. Aliud diuinum remedium. Oleę uiri dis folia aqua decocta colluenda exhibe.

De angina, & eius speciebus, ex Galeno.

Cap.

X L V I I.

Anginæ quatuor differentiæ existunt. Vna, quum fauces fuerint inflammata: fauces autē pharinga Græcis appellatā, uoco intra os locū, ubi tum stomachi, tum asperæ arteriæ extrema conueniunt. Altera, quum neq; circa oris regionē, neq; iuxta fauces, imò nec foris nec intra, quicquā apparet inflammatū: & tamen suffocationis sensus infestat ægrum iuxta asperæ arteriæ extremum. Tertia, quum exterior gutturis regio unā cū interna fuerit inflammatā iuxta mentum. Ad hæc autem & circa ceruicē quædam adfectio oboriri solet, ex luxatione & discessu cuiusdā in collo uerticuli in anteriorem regionē: unde cauus apparet locus, & quum extra attingitur, dolore adficitur: quod cōtingit ob diffracta intro uerticula, & consistentem circa musculos faucium, aut extremitatis arteriæ inflammationem. Hęc autē species propriæ cynâche à ueteribus est appellata. Lingua enim à luxato uerticulo, iuxta radicē suam impulsā, ex propriis locis excedit, & difficultas magis circa respirationem infestat, unde cogitur aperto ore semper hiare, atq; aerem adtrahere. Omnes autē prædictæ adfectiones communē habent difficultatē trāsglutiendi: ita tamen ut in alia plus, in alia minus hoc malū

manum augetcat. Accidit etiam eis potum adsumptū
 ad nares reflecti. Atq; hę sanē sunt adfectiones: cura
 tio autem earū in paucis uariat. Aretæus autē inquit,
 Anginæ causæ multę existunt, maxime autē frigiditas
 magis quā ardore, & plagæ, & ossa ex piscibus ad
 tonfillas impacta, & potus frigida, ebrietas, nimia sa
 tietas, & quę spiratione attrahūt mala. Archigenes
 aut ait: Oculatę anginæ causam esse in quibusdā, ner
 uos qui ad stomachum deferuntur, dum male adficiū
 tur, & post inferioribus membris, pulmoni inquā &
 cordi, respirandi principiū inflammant. Arteriis uero
 quę carotides adpellantur, itemq; aliis adiacentibus
 inde inflāmationē transmittunt. At uero quod hi qui
 sic adficiuntur non fiant attoniti, inde est quod huius
 adfectionis causa intemperies sola existit, non etiam
 coartatio locorum. Cōueniunt igitur, inquit Archige
 nes, eis ea quę uomitoriam uim obtinent, uelut est ela
 terium, & squama æris illita cū melle. Ego autem, in
 quit, ab occulta angina præhēfos ex sinapis gargaris
 mo releuo, moxq; in balneum induco, atq; ita multos
 à periculo liberaui, quibus adfecta particula obliuioni
 tradita fuit, per distributionem uidelicet in uniuersum
 corpus sanatos. Aretæus autem inquit: Cucurbita ac
 cipiatur, primumq; infra umbilicum adhibeatur, mox
 ad latera deorsumq; & scapulas, ita ut assidue à loco
 uno ad alterum transferatur, & in admotione ex sus
 pernīs locis deorsum trahatur. Quod si uehemen
 ter urgeat suffocatio, sinapi aqua tritum & uili pannu
 culo exceptum pectori impone. Ad delingendum
 uero conueniunt eis: sinapi, nitrum, hyssopum, scilla
 assa, sulphur uiuum: omnia paribus portionibus cum
 mellis cochleario permixta delingēda exhibe. Archi
 genes. In principio igitur compendiarium & præcept
 auxilium omnis angina requirit, quandoquidem au
 tem ferē iuuenibus accidit, euestigio cubiti uenam
 eis

S E R M O

eis incidere oportet, nisi quiddā maioris periculi im-
 pediat: auferre autem sanguinem parce, nō usquequo
 animi defectio sequatur: citius enim hi animo linquun-
 tur, & alias sanè ex refrigerationibus, & animi defe-
 ctione perfacile materia à faucibus ad pulmonē defer-
 tur, & ineuitabile periculum infert. Curandum etiam
 ut modica fiat diductio uenæ. Nam quum in aliis, tum
 in magnis uenæ diductionibus aceruatim animi defe-
 ctus irruit: neq; tamen angustiores facere uenæ inci-
 sionē conuenit, ne sanguis uelut percoletur, & crassior
 eius pars intus remaneat, quæ causa huius adfectionis
 existit. Vtilis est autem eis repetita detractio in sequen-
 ti die, nisi præpediat ægri timor, aut animi deliquium.
 Quod si quid uenę incisionem fieri prohibeat, per cly-
 sterem infundendum est centaureæ, absinthii, calamin-
 thæ, & aristolochiæ decoctū, admixto melle & pluri-
 mo nitro: postea etiā purgatiua danda, quæ magis pi-
 tuitam ducunt: conuenientissimum autem aliquando
 in angina esse uidetur, elaterium: uerum non oportet
 nisi cū sero lactis & cnico in sero cocto ipsum pro-
 pinare. Conuenirent etiā eis ex aloe & colocynthide
 catapotia, si modo queant ea deglutire. Si uero confi-
 dentior contingat medicus, bonum est & hierę Archi-
 genis ex colocynthide drach. tres, cum aliqua ex præ-
 stis decoctione per clysterem infundere, ubi prius ali-
 quo stercorum eductiuo euacuauerit. Post uniuersales
 autem euacuationes, cucurbitas adponere oportet, &
 siquidem tumor circa maxillas, aut sub mēto persistat,
 in ipsum tumorē, & cū scarificatione plurimū sangui-
 nem extrahere, saleq; respergere scissuras, & cōfricare.
 quod si nullus extrinsecus tumor adpareat, ueluti fieri
 solet in ea quæ occulta adpellatur cynanche, retro sub
 colli neruo infigēda erit cucurbita iuxta primum uer-
 ticulum, & constanti adtractione utendum, & frequen-
 tius cucurbita auellenda. Ea enim instantia factis uer-
 tebrarum

tebrarum discorsibus, ac luxationibus probe se opponit. Deinde ubi paulisper à reliquorum remediorum adhibitione quieveris, cataplasmatibus utendū, tum eadem die, tum etiam in sequēti. Maiorem uero spem in sequentibus diebus in illitionibus & gargarisimis reponeere cōuenit. Itaq; ubi initium sit cum multa inflāmatōne, ea quæ leniter adstringunt offerēda sunt primū: uelut est rosarū, lentium, palmarumq; decoctū, flos rosarum ex hydromelite, rhus cū hydromelite decoctus, & decoctum myxarum. Quod si excoriatio contingat corpusculorum, panis cremor exhibendus est calidus, aut fursurum decoctum colluant, aut etiam lac solum. Ego autem, inquit Archigenes, siccum pharmacum in promptu habeo. Ex rhois culinarii drach. viii. florum rosarum drach. iiii. costi autem & croci, cuiusque ʒ. ii. Ex quo sanè in aquam mussam inspergo, & in gargarisimate utor, atq; inflammationes & ulcerationes tonsillarum facillime sano, etiam si contingant quibus illa ad summum progressum minentur. Quin & illitiones mansuetiores inflammatis cōmodæ sunt, uelut est ea quæ ex moris constat, & rhois culinarii cremor in hydromeliti coctus donec cogatur. Oportet autē præmacerare sufficiēter rhoem ipsum, donec abūde aqua mussa ex eo colorem accipiat, & in sapore uim eius representet. Probe etiam facit mali punici integri unā cum corticibus fracti ac contusi succus melle permixtus: ita ut ad succi partes tres una mellis coniiciatur, & donec cogatur decoquatur, ac illinatur. Quod si ad nullum dictorum remediorum malum cedat, sed semper multitudo humorum augetur, uenæ sub lingua incidendæ sunt, aut quæ sunt in fronte, aut etiam circa magnos angulos oculorum: forinsecus autem assidue lanæ circū collū ponantur oleo calido madefactæ, aut ceratum ex oleo cyprino adparatum adhibeatur, aut si malis ex gleucino siue musteo, Quod si diutius moram

ram

S E R M O

ram traxerit, abscessum expectare oportet, & tū sanē
 conuenientius erit ficuum decoctum ad colluendum:
 multoq; magis si hysopum ei cōiiciatur. Neq; uero in
 cōmodis fuerit in his qui aliquo modo sunt exulce-
 rati, crocus cū aqua mulsa, & decoctū radicis dulcis.
 In uigore autem omnium utilissimus existit succus
 ptisanæ aut halicę ore collutus: nam & à multis minis
 liberat, & abscessus metum eximit cōfestim. Qui si nō
 adfit, surfures probè cocti ei succedere possunt. Atq;
 hæc quidē his conueniunt. At in angina siue inflāma-
 tione ac ulcere, ubi sola multitudine ægri obturati pe-
 riclitātur, in his quæ aciora sunt periculū est faciēdū.
 Sunt enim tunc etiā in principio conuenientiora: post
 uniuersales tamen euacuationes: itaq; hydromeli me-
 rarius profuerit, si cū eo hysopum aut organū deco-
 quatur. Si uero in superioribus partibus, aut iuxta fau-
 ces malū persistet, sinapi tritū cū aqua mulsa & perco-
 latum gargarissandum exhibebimus. Conuenit etiam
 calsiæ decoctum, & iridis, & radicis panacis, gentianę,
 centaureæ, aristolochiæ, agarici, & radicis cucumeris
 agrestis: unūquodq; autē cū hydromelite satis diu de-
 coquatur, donec succulētū reddatur. Vfus sum etiā in
 occulta angina ex sinapi gargarismo, & sæpe periculo
 ægros liberaui. Illitio autē his ualde conueniens, his in
 quā, qui citra exulcerationē anginā patiuntur, est ea quæ
 ex semine rutæ syluestris adparatur: & quæ ex uitis hī
 rundinibus constat: quarū apparatū paulo post unā cū
 aliis remediis describā. Iuuantur etiā fotu uaporis in-
 tra os accepto, hoc modo. Organū, hysopū, satureiā,
 foeniculi semen, cū aceto plurimo & nitro feruefaci-
 to, in olla diligenter operta, operculo foramen haben-
 te in medio, deinde arundine ori ægri & foramini ad-
 aptata, finas foueri. Si uero ex feruore arundinis os
 aduratur, ouū uacū paruum utrinq; perforatum ore
 contineant, & per ipsū arundo immittatur. Mollius
 autem

autē fomentū fuerit, si pro aceto poscā affuderis, aut aquā. Cæterum magis lancinātia offerre illis oportet, quo rursus insurgat caro, & transmutare queat eā quā in profundo pertulit coarctationē. In dubium. n. sæpe uenit & ferē desperationem præ feritate morbus, ut & odiosa exhibere quibusdā necessarium fuerit: siquī dē humano stercore quosdā usos esse constat pro illiō tione, & magnū sanē cōmodū repperūt. Alii autē recēti usi sūt, alii uero exiccato & trito, ita ut cū nardo uel myrrha id permiscētes foetorem celarent. Ab acrioribus autē & his quæ dilaniantem uim obtinēt, ad meo diocria est transeundū: uelut est Andronis pastillus, & similia. Vtilia etiā his sunt, ea quę uomitoriā uim obtinēt, maxime illis quibus grauitatis sensus circa uētrē hæret. Archigenis remediū, quo utor, inquit, ad ocultas anginas: mirabiliter etiā cōducit anhelosis. Elaterii oboli dimidiū, spumæ nitri obolos tres, sinapis 3. i. contere cū aqua & informa. Mouet autē uomitum elaterium cū oleo aut melle tritū & penitissime illitū. Multo autē efficacius id præstat, si squama æris ei cōmiscetur, aut ipsum es ustū: oleo cyprino tritum & illitū. Probe etiā facit fel tauri illitū, & nitrū cum aceto mulso potatū, & centaureæ succus cū melle, & aselli sub aquario stabulantes uase cū melle delincti. Quidā nasturtii semen tritū bibendū exhibuerunt quantū cochleari accipi potest cum aqua mulsa. Nec ita longe post pituitā uomuerunt illi crassissimā & tenacem, statimq; à plurimis molestiis sunt liberati. Aliud. Stercoris gallinacei albi, & colore cerusā referētis bonā copiam exiccata & repositā adserua. Vbi uero usus postulat, quantū cochleari, accipi potest, in aqua, aut aqua mulsa dilutū propina. Etenim desperatos etiā sanat, quod si bibere nequeant, tritū cū melle quā penitissime illini. Aliud, ad idem. Centaureæ 3. viii. nitri 3. viii. salis communis 3. viii. contere & repone siccum.

Vsu

S E R M O

Vfu uero exigente melle imbuere, & cum pinnula illine, aut quomodo uidebitur utere confidenter. Nam periculum eius factum est. Aliud. Absinthium contusum & cribratum, adiecto nitro trito, illine cum melle. Aliud. Elaterium cum felle taurino & melle contritum illine. Compositio ex femine rutæ syluestris ori comoda, Andromachi. Ad anginas & desperatos, inquit, hac utor. Summe etiam prodest stomachicis, & ad tormina intestinorum, fabæ magnitudine exhibita ex frigida: Seminis anisi, seminis apii: floris iunci odorati, ammii, aluminis scissi, iridis illyricæ, seminis rutæ syluestris, quod quidam harmala, alii besafa adpellant, cinnamomi, myrrha troglodyticæ, aristolochiæ longæ, singulorum unciam unam, calsiæ, crocomagmatis, rosarum siccarum, cuiusque 3. i. costi quadrantem, cineris hirundinum recens uistarum quadrantem, croci sesquiu unciam, spicæ nardi drach. iiii. amomi drach. iiii. gallas omphacitidas numero octo, contere & melle excipere ac utere. In principio quidem pharmacum hoc cum decoctione aliqua mediocriter adstringente, quales sepe diximus, dilue. Iuxta uigorem uero cum pitisanæ succo. Iuxta remissionem autem & declinationem melle, aut hydromelite, aut uino mulso. Inueterata autem & uelut indurata inflammatione, aceto mulso. Philagrius autem inquit, Aliquando post prædictas uniuersarum corporis euacuationes, & adhibitiones cucurbitularum, & incisionem uenarum sub lingua, miscemus etiam alia quedam ad præscriptum pharmacum, quæ partim quidem inuenientem fluxum restringunt, partim autem omnia quæ iam incident discutunt. Coniiciuntur autem ex rutæ compositione 3. viii. gallæ omphacitidis 3. viii. & stercoris canini albi, ac humani stercoris sicci, cuiusque 3. viii. Verum quemadmodum & ante dictum est, stercus caninum accipere oportet eorum, qui antea per biduum obsibus sunt nutriti: humanum uero ex puero biduo pane & lupinis

pinis nutrito. Vomitoriū Marciani, quod & ad oper-
tas & manifestas anginas prodest: præexige, inquit,
mercedem. Æris usti ʒ. xii. atramenti sutorii ʒ. xii. myr-
rhæ ʒ. i. elaterii. ʒ. i. spumæ nitri ʒ. i. fellis taurini ʒ. iiii.
excipe melle & cū pinnula quàm penitissime illine.
Archigenes autem inquit: Stercus humanum quale
prædiximus accipe & exicca, ac in uili panniculo liga-
tum exure, atque cum aqua mulsa dilutum propina.
Est enim remedium eorum qui iam suffocantur. An-
tonius uero Musa inquit: Stercus caninū quale prædi-
ximus accipe & exicca, contusoq; & cribrato utere ad
anginas cum melle, quàm penitissime illinēs, ut trans-
glutire possint. Eo enim nullum potentius pharma-
cum noui, inquit Galenus, neq; ex angina laboranti-
bus, neq; ad magnas tonsillarum, inflammationes, ne-
que ad glandularum tuberculorumq; gutturis suffo-
cationes iam periculum minantes, probe facit etiam
cū aceto mulso & pice liquida illitum caninū stercus.
Summe etiam auxiliatur ad anginas, cōfectio ex ustis
hirundinibus, cuius compositio hæc est. Cōpositio ex
hirundinibus ustis. Cineris hirundinum syluestrium
ustarum drac. viii. croci drac. ii. spicæ nardi drac. i. exci-
pe melle, & permisce hoc modo ubi iam incubuerint
adfectiones. Oportet autem exurere hirundines hoc
modo: Pullos hirundinum uiuos non deplumes, ad-
dito congruentis modi sale in fictile uas conuicimus,
idq; obturatum super prunas ponimus, donec puluis
& cinis fiat, quo contrito utimur. Aliud, ex hirundini-
bus, itidem ualens ad anginas. Hirundinum ustarum
numero undecim, succi myrti uiridis cyathos duode-
cim, myrrhæ obolos. iiii. mellis cyathos. ii. hirundinū
pultos exure & cōtere, deinde omnibus simul mixtis
utere. Aliud cuius experimentum constat. Folii
costi, gareophyli, piperis, cuiusq; unc. i. sandarachæ tri-
entem, excipe melle despumato, & illine. Aliud.

A E T,

iii Cochleas

Cochleas nudas citra testā in hortis repertas in ollula ac contere, cinereq; melle excepto utere. Est. n. eiusmodi remediū, quod præsentē opem affert. Simili modo etiā cancrorū ustorū cinere utendū est cū melle: & decoctū quoq; cancrorū ore collutum utile existit. Ego aut cancrū in aquæ hemina tritū percolo, ipsamq; aquā calefactā gargarissandā exhibeo: crassa. n. educit multa, & releuatur cōfestim eger. Aliud. Cētaurēā minorē siccata exure, cineremq; illine cū melle. Aliud. Maxillæ porcelli ustæ ꝑ. i. stercoreis canini albi ꝑ. iiii. malicorii ꝑ. i. gallarū ꝑ. i. costi ꝑ. iiii. piperis torrefacti scrupulos sex, misce cum melle ac utere. Valde autem magna sollicitudine ac contentione opus est etiā tum quū malū remittere uidetur: etenim ea quæ iam ex profundo corporū circa fauces adtracta sunt, ex improviso in pulmonem transferuntur, si negligantur, atq; ita repentina mors ægro infertur.

De glandulis.

Cap. XLVIII.

Omnibus hominibus carunculae quædam exiguæ naturales iuxta utraq; tonsillas extant, antiades Græcis, Latinis glandule appellatæ, quæ quū naturalē modum seruant, nihil molesti inferunt. Verum ubi iuxta affectionis proprietate magis augetur, & modi maioris quàm secundū naturā suā fiant, tunc sanè & trāsglutinationis & spirationis difficilis causæ existunt. Consistunt autem ferè in totum citra inflammationē, & paulatim etiā augetur. Aliquando autem & inflammationē patiuntur. Diducto itaq; ore manifeste adparent glandularum tumores maiores, citra quidem inflammationem tonsillarum corpusculis concolores. Inflammatæ uero rubicundæ & inferentes dolorem. Quare quum inflammatio affuerit, gargarismis & illitionibus ad tonsillas inflammatas descriptis est utendū. Quum uero citra inflammationem consistunt, conari oportet ut per commoda pharmaca paulatim deprimantur, &

per

per admoti digiti compressionem . Remedia autem ad glandulas absq̄ inflammatione auctas, talia conueniunt. Gallæ omphacitidis, salis ammoniaci: aluminis scisci, cuiusq̄ ꝑ .i. adhibe siccum. Aliud. Myrrhæ sextantem, gallarum ꝑ .viii. misyos ꝑ .ii. salis torrefacti ꝑ .ii. utere sicco. Aliud. Gallarum misyos, myrrhæ, aluminis liquidi, æquales partes accipe, & siccis utere, uel cum melle. Aliud, Aselepiadæ. Remedium ad glandulas accommodatum: gallarum omphacinarum ꝑ .iiii. diaphrygis drachm. i. myrrhæ drach. iii. croci ꝑ .iii. mellis quantum suffecerit. Hoc pharmacum citra ulcerationem glandulas reprimit. Aliud, Apolloniadæ. Diaphrygis drac. ii. chalcitidis assatæ ꝑ .ii. gallarū ꝑ .i. croci drach. i. myrrhæ drac. i. excipe melle & utere. Chirurgia. Verum si pharmaca uincantur, excindere glandulas oportet. Quod ut cōmodius fiat, æger in claro & splendido loco collocetur, & diducto ore unaqueque glandula uncino producat, & excindatur: excinditur autem ex ea id quod supereminet, iuxta modum diu eius, quod præter naturam excreuit. qui enim diu omnē quæ præter naturā accreuit carnē excidunt, et naturalē carnē ex fundo auferunt, periculosa sanguinis eruptionis autores fiunt. Post excisionē autē postea frigida colluenda detur, ad sanguinis uidelicet inhibitionē, & post eā frigidissima aqua. Postquā autē sanguinis eruptio confiterit, satis longa intercapedine temporis facta aqua mulla tepida exhibeatur. Sequentibus uero diebus etiā cum ea illitiones adferantur, quales sunt ad ulceratas tonsillas descriptæ. Raro autē, quando uidelicet ulcera eminentiora adparent, florido sicco ipsas tonsillas attingimus. Per hoc enim eminentiæ deprimuntur, & cicatricis inductio perficitur.

De suffocatorū reuocatione. Cap. XLIX.

Reuocantur aliquando suffocati ac strangulati, acetori infuso cum pipere, & semine urticæ. uerum diffuso

iii 2 culter

S E R M O

culter tractari possunt ut admittant: cogere itaq; oportet ac ori infundere, ad uomitionēq; irritare. Rubore autem circa collū dissoluto, statim respiciunt ac relaxantur: quare oleo multo calido & lana, aut cerato, collū assidue circū circa est amplectendū. Similiter etiā naufragos reuocare oportet, siquidē respiratio adhuc in eis seruetur, prius aut in caput ipsos suspendere cōuenit, ac cogere quo absorptā aquā euomant, siue pinnularum, seu digitorum irritatione: forinsecus uero manuum impositione iuuare oportet uentris firmitatem.

De deuoratis ac fixis in tonsillas spinis, atq;
his quæ in asperam arteriam delabuntur Cap. L.

Si in asperæ arteriæ extremum, atq; ipsam adeo asperam arteriam, aliquid eorum quæ deglutiuntur præterlapsum fuerit, tulsis prouocanda est, per acetosam aliquam qualitatem: & sternutatorium quoque naribus admouendum. Ex uehementi enim agitatione, & instantia, & spiritu simul cum uiolentia quadam expulsionem adiuuante, eiusmodi consueuerunt excerni. Si uero iuxta tonsillas, aut iuxta principium stomachi seu gulæ spinæ aut ossa fuerint infixæ, ita ut oculis subiaceant, atq; plurima sui parte extra tonsillas prominent, uossella apprehensa extrahere oportet. Quum uero in inferioribus gulæ locis quid adhæserit, hoc modo educatur: Spongiam paruam resina terbinthina madefactam, aut carunculam crudam recentem incisam, unā cum filo ualido ipsi alligato, deglutire coge, & mox comprehensam per alligatum filum rursus extrahe, hoc enim modo sæpe etiam id quod infixum fuit, simul extrahi consueuit. Conuenit etiam panis recentis interioris buccellas deglutiedas exhibere citra commanducationem: aut caricam aliquantisper circummanducatam, non tamen penitus dissolutam. Quum autem ad fundum usq; ipsorum corporum

corporū penetrarit, neq; extrahi potuerit, aqua mulsa
 gargarisāda exhibeatur, & cibi forbiles, uelut ptisana
 cū melle, aut halica similiter: aut micę aqua mulsa cali
 da macerata offerantur, forinsecus uero ceruici atq;
 uniuerso collo lanā oleo calido imbutam imponere
 oportet: similiterq; cataplasmate calido laxante ac de
 primente collū contegere conuenit: uelut est id quod
 ex semine lini cū aqua mulsa adparatur. Hoc enim du
 ctu tū locus ipse suppuratur, tū spina commota, simul
 cū his quę deglutiūtur, deducitur. Aliud. Ad eductio
 nē eorum quę in tonsillas deuorata sunt. Statim te ad
 ægrū desidentē cōuerte, ipsumq; tibi attē dere iube, ac
 dic, Egredere os, si tamen os, aut festuca, aut quicquid
 tandē existit: Quemadmodū Iesus Christus ex sepul
 chro Lazarū eduxit, & quemadmodum Ionam ex ce
 tō. Atq; adprehensō ægri gutture dic: Blasius martyr
 & seruus Christi dicit, Aut ascende aut descende.

De arteriarum pharmacis. Cap. LI.

Asperæ arterię extremum & subiacentem ipsi aspe
 ram arteriam, cū suis propriis musculis, pellicula quę
 dam fortiter complectitur & ambit. Quando igitur
 adfectio aliqua, siue iuxta eam ipsam pelliculam, aut
 circa extremi ipsius arteriæ musculos contingit: reme
 dia quę uim medendi eam obtinent, arteriaca cōmu
 niter adpellātur. Afficitur autem pellicula hæc aut ob
 nimiam humedationem, aut asperitatem, aut ulcera
 tionem. Vocis enim nocumenta, uidelicet eius inter
 ceptio, hoc est non posse loqui, & raucitas in loquen
 do, ad plures causas consequuntur: aliquando quidē
 propter diurnos ex capite defluxus, aliquādo uero
 propter suppuratōnem thoracis & tabem. Ex uocife
 ratione etiā magna & plurima raucedo uocis obori
 tur, & ob frigidi & insueti status inspirationem, & ob
 plurimam ac insuetam potionem uini meraciorem.
 Verum hæc affectiones magnitudine inuicem distant.

iii 3 Etenim

Etenim uehementis uocis instrumentis, uocis interceptio contingit: mediocrius autem rigatis, uox raucosa perficitur. Itaque qui ex uehementi clamore, amplius uoce uerantur, consumile quiddam patitur his, qui reliquis corporis particulis fatigatis & ex labore afflictis afficiuntur. Nam & pellicula que arterie extremum atque ipsam asperam arteriam ambit, per magnas uociferationes extra prolato spiritu percussa, inflammatur. Et iuxta arterie extremum, ultra hanc plagam, musculorum ipsum mouentium actio offensa, maiorem adfectionem operatur. Musculi enim illi uocem operantes, ob magnas uociferationes, non solum ab erumpente spiritu percussi laeduntur, uerum etiam superextensi uehementer, maximam sustinent lassitudinem. Curatio autem horum coincidit cum his, qui alias particulas corporis habent fatigatas. Balneum enim dulcium & bene temperatarum aquarum magnopere iuuat omnes phonascos Græcis appellatos, qui uocis exercitio magno utuntur: citharædos inquam, & præcones, & tragædos, quum contendendo obleserint uocem. Quæmodum autem oleum forinsecus illitum omne corpus à fatigatione refocillat: sic & cibi mordacitate carentes & depressantes, ac laxantes, tum affectam arterie pelliculam, tum ipsos musculos, & pharmaca arteriaca uim obstruendi meatus habentia, iuuant. Quum igitur afflictiones ac lassitudines uelut distendentes circa extremi ipsius arterie musculos, & ipsam pelliculam generantur: in principio quidem lenissima edulia conueniunt: pharmaca uero obstructoriam meatuum uim habentia. Sed data autem inflammatione aliquod ex modice repurgantibus est adhibendum: deinde rursum aliud, sed priore præstantius, ut paulatim ad medium repurgantium perueniatur: deinde ab hoc adhuc fortius discutientium adhibeatur, ut hoc modo semper ad uehementius progressus fiat, quando uidelicet diutius ueluti indurata adfectio

adfectio in uocalibus organis perstiterit . Primi itaq;
ordinis erit tragacanthus, & gummi , & aster samius,
amylumq; & ex halica ac trago probe decoctis sorbi
tio: lac etiã conueniens est, & dulciarii panes, oua sor
bilis, & nuce pineæ madefactæ, sesama , & sapa quæ
fireon quoq; & hepsema adpellatur. Hæc itaq; inflam
matis affectionibus circa arteriam arteriãq; extremū
conueniunt: quibus utendum donec moderatior inflā
matio fiat . A uini autem potu abstineant hoc tēpore
in totum. Postquã autem inflammatio moderatior
reddita est, passum theræum exhibendum est, & sapa:
butyrum quoq; conueniens est, & amygdalę unã cum
sorbitionibus decoctæ, lac item ac mel diutius cocta,
amylo ipsis iniecto, quod si non adsit, panis siligineus
siccus contusus & cribro excussus, lacti dum coquitur
infarciendus est. Manifestum itaq; est, quod per huius
modi uictum, tum pellicularum, tum musculorum cie
ca arteriæ extremum atq; ipsam arteriam, inflam ma
tio sedatur. Relinquitur autem humiditas multa, pro
pter quam impossibile est uocem esse claram, nisi rur
sus eduliis utãtur & pharmacis mordacitate carenti
bus & repurgãtib; uelut est, faba elixata, & ptisana,
& semen lini torrefactum . Hæc enim mediū obti
nent, inter ea quæ mediocri ui prædita sunt, & ea quæ
meatus obstruūt pharmaca. His autem amplius repur
gat resina terebinthina , & thus cū despumato melle,
amygdalæ amaræ, brassicãq; & probe decocti porri.
His uero adhuc fortiora sunt, farina erui , hormini ses
men, iridis radix & panacis . Omnibus autem prædi
ctis maxime mollibus, passum creticū, deinde therãũ
& scybelites conuenienter miscentur: sapa quoq; quã
fireon & hepsema uocant, ex multo ad tertiã partem
mensuræ decocto adparata, omnium maxime meatus
obstruit, citra etiã mordacitem meatus lenit . Quod
uero ex caricis adparatur decoctũ ad mellis spissitudi

S E R M O

nem, magis discit ac repurgat. Omnium itaq; simplicium pharmacorum uires nosse oportet, eum qui aliis quod compositum est facturus. Qui enim eas nouerit, etiam eis quæ ab aliis composita sunt recte utetur, maxime quum indefinite fuerint descripta. His igitur præ explicatis, arteriacas compositiones à ueteribus descriptas subnectemus. Arteriaca ad uocis asperitates, in principiis exhibita lenissima: gummi ℥.ii. tragacanthi ℥.i. sapa sextarium. i. Gummi & tragacanthum contusa & cribrata, cum sapa contere donec dissoluantur: deinde super prunas fumum nō emittentes decoque, donec non inquinent testæ instillata. Exhibe autem ex ea sub lingua tenendum. Alia arteriaca. Gummi quincuncem, pansi sextarium. i. mellis lib. i. Gummi modica aqua dilue, & ad reliqua coniectum super prunas non fumantes decoque, ut prædictum est. Ante somnum uero delingendum exhibe. Antonii Musæ, ad uocis interceptiones. Brassicæ uiridis cauliculos depurgatos manducandos exhibe, & quod instar palarum excrucum est expuere iubæ: succum autem ipsum deglutire. Aliud. Succu eryngii aqua decocti heminam. i. succi ficuum aqua decoctarum tantundem, gummi leuiflime triti ℥. viii. decoque simul diligenter, donec ad arteriacæ crassitudinem redigatur, & delingendum exhibe ex eo ante somnum usq; ad cyathi mensuram. Alia arteriaca, ad asperitates, raucitates, tussesq; & spiritum sanguinolentum. Amygdalarum amararum decorticatarum numero. xxv. feminis lini torrefacti ℥. iiii. tragacanthi ℥. ii. oui in fermento assati uitellum, tragacanthum in modica aqua maceratam, unâ cum reliquis omnibus passo excipe. Si uero sonus uocis sit fractus, mel pro passo ammisce, maxime si ex pedore aliquid educi oportet. Aliud. Brassicæ succum cum melle decoctum delingendum præbe, & confestim auxiliabitur.

Ad

Ad inueteratas affectiones uariæ arteriæ.

Cap.

LII.

Oribasii, ad asperitates & suppressam uocem.

Croci ʒ. vii. radices dulcis, spicæ nardi, cuiusq; ʒ. iiii. myrrhæ ʒ. iii. thuris dra. iii. seminis hyoscyami ʒ. i. mel lis despumati unc. vi. piperis albi grana. l. exhibe sub lingua tenendam magnitudine fabæ. Alia arteriæ sub lingua tenenda, ad suppressam uocem, raucosos & cruenta reiectantes. Tragacanthi drach. vi. gummi ʒ. vi. myrrhæ drach. ii. obolos. ii. thuris sesquidrachmam, piperis albi grana. xx. croci drach. i. succi radices dulcis drach. vi. carnis phœnicobalanorum numero. iii. passiflœ cretici quantum satis est. Gummi & tragacanthus confusa & cribrata passo macerantur cum radices dulcis succo: quod si non adsit succus, radicem tusam, & donec cogatur decoctam conuicimus quadruplici potest. Alia arteriæ, quæ etiam ad tussim prodest. Seminis lini confusi & cribrati, uuarum passiarum pinguium sine uinaceis, nucum pinearum tostatarum, nucum auellanarum mundatarum, æquales partes in farinam redactas melle cocto sufficienti excipe, & cochleare exhibe ante somnum. Eclegma, quo utimur. Vini scybelitæ sextarium. i. gummi sexuncem, mellis dodrantem. Gummi pauca aqua præmacera, deinde omnia simul contrita in diplomate decoque, ac utere. Aliud, Charixeni. Succu radices dulcis drach. vi. tragacanthi drach. vi. croci. drach. ii. myrrhæ, thuris, cuiusq; drach. i. spicæ nardi drach. i. passiflœ protropi, chœnices. iiii. decoque donec in mellis modum cogantur, siccis probe commixtis, ac utere. Eadem enim potestate ualet qua & sequens. Aliud, sub lingua tenendum ad suppressam uocem, ac reliquas circa arteriam affectiones. Tragacanthi drachm. xii. gummi drachm. xii. myrrhæ drach. iii. thuris drach. iii. carnis phœnicobalanorū numero. vi. radices dulcis drachm. vi. passiflœ protropi aut

sup

iii s ithære

S E R M O

tharei quantum excipiendis his satis est. Sit autē passum ipsum præcoctum ad mellis crassitudinem. Exhibe fabæ Ægyptiæ magnitudine sub lingua detinendū, & dissolutum deglutiedum. Alia arteriaca faciens ad uocem fractam, raucosam, & suppressam, inflammationes tonsillarum: utilis est phonascis & ante & post certamen exhibita iuuat refrigeratos: prodest ueteri & recenti tussi, spuētibus sanguinē, & sursum reiectantibus, & cœliacis: conducit etiā ad anhelitus foetore. Croci drac. iiii. myrrhæ ʒ. i. succi radicis dulcis ʒ. i. passii cretici sextarios. iiii. passum ad tertias decoque, & cum eo prædicta excipe ac utere. Aliud, ad ulceratā arteriā, Charixeni: conuenit etiam phonascis, hoc est, qui uocis exercitio utuntur, ante certamen & post exhibitae: facit & ad circūdolentes oculos, extra imposita lana ex eo madefacta, & ad interaneorum adfectiones delincta. Gummi drach. xii. tragacanthi drach. xii. thuris drac. iiii. myrrhæ ʒ. iiii. croci drach. ii. succi hypocistidis drac. ii. passii scybelitæ sextarium unū. Gummi & tragacanthū contundito & cribrato unūquodq; seorsim, & cum modico passo diluito, reliqua uero fracta & præmacerata similiter cū modico passo conterito. Crocū uero in raro laneo panno ligatum, in ollam appenditō, in qua reliqua coniecta, ac assidue agitata decoquuntur: deinde extracto croco, & probe contrito, reliqua omnia in pilam coniiciantur, & ut cocta sunt cum croco uniantur, & utitor. Alia arteriaca, ex cuius usu sæpe magnam laudem adsequutus sum. Nuces pineas sexaginta, amygdalas amaras delibratas quadraginta, carnem phœnicobalanorum sex, succi radicis dulcis scrupulos. xii. croci scrupulum. i. myrrhæ scrupul. i. tragacanthi scrupulos. vi. passii cretici quantum sufficit. Quibus uero eductione ex pectore opus fuerit, mel & sapam adde. Alia, Andromachi. Pinguedinis galinæ recentis quadrantem, mellis heminam. i. decoque

que simul, & cum rutæ ramulis agita donec cogatur, Exhibe eam ieiunis, & post cibum, & ad noctem. Sorbitio ad suppressum sonum maxime ab humore: conuenit etiam phonaſcis. Porros in aqua ad tertias decoque, atq; ipsos quidem abiice, aque uero halicæ succum ammiſce, & mel, & ouorum lutea. iiii. quæ ubi cōmiscueris ad tertias decoque, & excola: deinde aduſa faſæ optime sextario uno, rursus donec cogatur de coque, ac ramulis anethi circumagita. Da ex ea mane & uesperī cochleare unum. Arteriaca necessaria, phonaſcis commoda: expertus sum etiam eius ualorem ad rauescētes ob humiditatem plurimam. Costi, folii, spicæ nardi, amomi, piperis, calsiæ, mastiches, cuiusque drachmas quinque, opii ʒ. ii. mellis & succi mororū equaliter mixtorum quantū satis fuerit. Excipe pharomacum cum eis, quo uiscosa coactio reddatur, & utere. Exhibe sub lingua tenendum magnitudine nucis auellanæ: caueto ne nimis solidam facias, ut facilius sub lingua liqueſcat. Alia arteriaca, ad affectiones asperæ arteriæ, & pulmonis ad reiectantes sanguinem, & omnia uitia manifesta: maxime uero prodest crebrum & rectam anhelitum ducentibus. Scillæ depurgatæ costæ drachmas sex. seminis lini drachm. ii. seminis urticæ drachmas duas, succi uerbanacæ exiccati drachm. ii. thymi drachmam unam, farinæ erui drachmas duas, pulegii, iridis, betonicæ, anisi, nasturtii, apii, seminis foeniculi, seminis anethi, piperis, foeni græci, cuiusque drachm. i. excipe melle attico: exhibe mane & uesperī quantum cochleari accipi potest. Alia, ad arteriæ adfectiones, & pulmonis ulcera, reiectiones puris & sanguinis, destillationes ad pectus, & ad educationem eorum quæ in pulmone coaceruata sunt ualde efficaç. Resinæ terēbinthinæ, croci, thuris, myrrhæ troglodyticæ, terræ quæ Aster appellatur, cinnamomi, nucum pinearum purgatarū,

purgatarū, radicis dulcis, sing. ʒ.iiii. amomi, tragacanthi, carnis palmarum pinguium, cuiusq; drac. iiii. spicæ nardi drac. ii. cassiæ ʒ. ii. costi drachmam unam, galbani depurati obolos quatuor, mellis attici libras sex. Mel & terebinthinam in diplomate decoque, atq; ubi condensari cœperint, galbanum præmollitum ammiscet, ac donec non inquinarent amplius decoque, dein de agitando frigefacito, & cum reliquis contufis in pasta permisceto. Vfus eius est sub lingua detentæ. Alia, quæ similiter ad omnia prædicta efficax est. Spicæ nardi drach. iiii. croci drach. i. piperis grana triginta, radicis dulcis drac. i. nucum pinearum depurgatarum numero. c. styracis drach. ii. balauftiorum drach. iiii. tragacanthi drach. i. cinnamomi drach. i. amomi drac. i. thuris drach. i. mellis sesquilibram, aut passū cretici heminas. viii. passum in duplici uasculo siue diplomate coquitur ad mellis spissitudinē, & ad reliqua arida in pasta trita affunditur. Tragacanthus autem tunditur, cribratur, & diluitur unā cū styrace in uino modico dulci, atq; ita ammiscetur, exhibe ex eo cochleariū unū. Expertus. n. sum ambo hæc adscripta magna celeberrate probari cōpositio ex capitibus papaueris uaria. Capita papaueris cētum & uiginti in aquæ sextarios iiii. coniecta, ad dies quinque macerato, deinde ad tertias decoquito, & abiectis capitibus ad aquam mellis sextariū unū ammisceto, quibus simul ad spissitudinē mellis decoctis, ita ut non diffuāt, croci, myrrhæ, acacia, succi hypocistidis singu. ʒ. i. infarcito, & ante somnum delingendū exhibeto. Prodest reiectantibus sanguinem, cœliaciis ac dysentericis. Ego autē ad huiusmodi ex capitibus papaueris compositionem, quādo scilicet ad lib. i. aquæ, decē papaueris capita iniiciuntur, prædicta cōmiscet, & pro pharmaco fluxiones sistente ac repressino utor. Alia, ex libris Aselepiadæ, panacea Mitridatis, His qui uocis exercitio utuntur ante

ante & post certamen utilis, facit ad glandularum inflammationes, columnellam laxatam, & ad gingiuas humore turgentes, & ulcera serpentina oris, ad moros dentes, & destillationē, tussim ueterē & recentem sanguinem spuentes ac sursum reiectantes. Vtor ea alio quando citra admixtionem, aliquando autē passo aut scybelite uino, aut aqua calida diluta. Etenim ad tōsillarum inflammationes atq; consimiles adfectiones utēdum est pharmaco hoc diluto: ad eas uero quę in profundo hærent, immixto & puro. Verū compositio ipsa hoc modo habet. Radices filicis quàm crassissimæ diligenter lauantur, donec terrenæ sordes in totum discedant, deinde refrigerantur, in frustra digitali magnitudine dissectæ: ex quibus lib. iiii. accipimus, & capita papaueris agrestis mediocria centū & quinquaginta, radicis symphyti depuratæ, corticis radicis mandragore, rhei pontici, rosarū siccarū, iridis illyricæ, radicis dulcis, balaustiorū, singulorum quadrantem, cassię trientem, nardi celticæ sesquinciā, aquæ pluuiialis sextarios quindecim. Omnia prædicta crasso modo contunduntur, & per triduum madescunt, deinde sequēti die in diplomate ad tertias decoquantur, exprimuntur, & percolantur: in huius autem decocti parte subscripta per diem & noctē maceramus. Sunt autem gūmi puri lib. i. tragacanthi pellucidi lib. i. myrrhæ troglodyticæ sextās, succi radicis dulcis sextās, croci sextās, succi hypocistidis sextans, masticis ʒ. i. Sequēti deinde die diligēter & paulatim hæc trita diluimus, & quod superest ex ipso decocto ac expresso liquore, paulatim adiicimus. Et postea uinū scybelites, aut theraciū, aut aliud dulcissimū, sextar. xxiii. mēsurā in uas fistile diffusum decoquimus, donec ad mellis crassitudinē redigatur: deinde adiectis etiā tritis omnibus, rursus ad coactionem decoquimus, & ablatis utimur. Datur ex hac quantum cochleari excipi potest. Compositio

fitio

fitio ex capitibus papaueris, ad tusses humidias, dolore adfectam arteriam, & fauces, & ad destillationes à capite ad pectus: utilis est etiam ad uigilias: Capita papaueris Thebaici mediocria unà cum ipso semine decem, aque pluuiialis sextarium unū, radicis dulcis parū quiddā, per diem unum præmacerato, deinde donec flaccida tactu fiāt capita, decoquito, exprimito, & percolato, ac ad decoctum dimidiū eius mellis adiciito, & rursus super prunas ad mellis crassitudinem decoquito, ac utitor. Acturatio huius antidoti adparatus, atq; etiam partim usus prædictus est Sermone quinto de propriis agrorū potionibus, loco. Quod si magis adstringens alui profluuiorū facere uelis, & sanguinē spuentibus commodum, succi rhois rubri ʒ.ii. adice, & acaciæ ʒ.ii. hæc autem in passo diluta, tum demum quum ab igne ablaturus es pharmacum, in ollam connice, & parumper feruefieri sine, ac utere, cochleariū exhibens ante somnum.

De destillatione siue catarrho, & narium muco, ex Galeno. Cap. LIII.

Destillationis & mucī causa est cerebrum, quod quidem à frigore ad frigidam intemperiem deducitur, ab æstu uero calefit & repletur. Vinum quoq; ultra modum potatum caput replet, & balnea calidiora, & largior persusio capitis ex aqua calida, maxime si alias calidius caput exiitat: & cibus sanè qui in uentre incoctus perseverat, neq; infra excernitur, in caput impetum facit. Repletum itaq; caput rursus ad subiecta membra humores demittit: & siquidem ad nares hoc ipsum excrementum defluat, Coryzan siue mucum adpellare consueuerunt, & Latini amplius grauedinem: si uero ad gurgulionem, morbum Vuam adpellatum generat. Est autem affectio circa gurgulionem consistens, aut alias ipsum gurgulionem tumidum facit. Promptissima itaq; est ad nares & ad os defluxus

defluxus delatio, quamuis aliquibus etiam ad oculos,
 aliquando & ad aures deferatur. At qui delationem ad
 os etiam stomachus siue gula excipit, & aspera arteria,
 atque ipsum adeo arteriæ extremum. Quod sane extre-
 mum, ob ipsum ad se delatum à capite defluxum super
 humectatum: in principio raucosam uocem produ-
 cit, & progressu temporis etiam paruam. Quod si amplius
 augetur malum, uox ipsa in totum perditur. Nam ip-
 sa aspera arteria unà cum suo extremo permadescit.
 At si acrior fluxus ipse existat, non tantum uocis dam-
 num prædictæ particulæ patiuntur, sed grauissima etiam
 erosio accedit, talis naturæ, quales circa cutem accidere
 sæpe uidemus citra ullam externam causam, eoque mo-
 do etiam pulmo ipsis exulceratur, uocaturque hæc af-
 fectio tabes. Quod si ad gulam & in uentriculum fluxus
 deferatur, siquidem frigidus existat, in frigidam intemperiem
 corpora perducit, calidus uero in intemperiem calidam
 exulcerat etiam ea temporis progressu, in principio
 uero appetitioni nocet & concoctioni. Si itaque frigidus
 fuerit defluxus, tardas concoctiones & cruditates,
 ac rursus acidos efficit. Si uero calidus fuerit, in corru-
 ptionem adiget cibos, unde nidorosa, aut foetentes,
 aut acidæ eructationes producentur, aut etiam alterius
 cuiusdam quæ nominari non potest, aut etiam nomen ha-
 bentis qualitatis. Vbi uero altius penetrarit nocumen-
 tum, etiam intestinum ieiunum adficit, & ad colum usque
 pertingit, atque ad mesenterii uenarum uasa, per quæ
 ad hepar distributio atque digestio alimenti contingit.
 aliquibus itaque deiectio appetitus accidit, aliquibus ue-
 ro appetitiones præter naturam, quas adpellant canina-
 nas, aut etiam ustioforum ciborum concupiscentia, qua
 lis mulieribus prægnantibus pica morbo infestatis con-
 tingere consueuit. Manifestum autem est & gurgulio-
 ne & tonsillas adfici. Quin & parulides & glandulas,
 & dentium erosiones, ulcerationesque & putredines
 oris,

S E R M O

oris, ad serofas ex capite in ipsum os destillationes se-
 quuntur. Cæterum uulgus Medicorū aut gurgulio-
 nē refecat, aut pharmaca exhibet quæ per asperā arte-
 riā sputi eiectione in pulmonē dilapsa educat. Alii ue-
 ro uentris curam gerunt, quemadmodū alii dentium,
 & oris, aut etiam affectionū in naribus, aut oculis, aut
 auribus curam moliantur. Principiū inuentionis Gale-
 ni. Melius autē erat, mea quidē opinione, uelut fontē
 malorū excindere, sanato uidelicet capite, quod si im-
 possibile sit facere, ob uehementiam naturalis intem-
 periei, omnino tamen eius saluti cōsulere oportet, in-
 dicatione ex figura ipsius accepta quomodo ei subue-
 niri possit: non enim mox, ueluti aliqui Medici omni-
 bus capitibus semper ex thapsia & sinapi cataplasma-
 ta adhibēt, sic & te facere uolo. Etenim si à calida in-
 temperie caput uexatur, omnia calida pharmaca no-
 ciosa existunt. Oportet itaq; ipsos balneis multis cali-
 dis potabilium & dulciū aquarū consolari, simulq; ge-
 neratos in capite uapores calidos discutere, & tempe-
 raturā omnē in melius mutare. Nocuius autē est eis
 usus aquarum natura sua calidarum. Quæcunq; enim
 sulphurulentæ sunt, & bitumen olent ob caliditatem
 suā, contrariæ sunt capitibus natura calidis. Quæ uero
 aluminosæ, coarctatione sua caput offendunt: uerū ca-
 lidas dulces non adpellamus sua natura calidas: neq;
 enim inuenire est quæ suapte natura calidæ existāt, ac
 nō aliqua medicamentaria qualitate participant. Qui
 uero caput uehementē calidū & perustū habent, & ob
 id assidue à destillationibus uexātur, his melius est ho-
 ra æstiuā ex rosaceo ungi, ex solis rosis & omphacino
 oleo citra spissamentorum adiectionem adparato.
 Quædam autem capita propter calidiorem arteriarū
 temperaturam, tum uertigine, tum dolore appræ-
 henduntur: in quibus etiam arteriarum incisione uti-
 mur. Quare considerare oportet præcedentem destil-
 lationis

lationis causam, & præhabitam diætam, atq; ita remedia contraria afferre: in uniuersum autem pauco cibo & quiete utendum est, uitato etiam frigore & calore: si uero tibi incocti amplius in uentre innatent, ad uosmitum æger est inhortandus. Philumeni. Valde utile est his qui destillationem patiuntur, si eorum plantæ pedis cum pice in oleo plurimo dissoluta constanter fricentur, ex eademq; inguina & sedes perungatur, nares uero ex thure & myrrha cum uino & oleo contritis, ac ad mellis crassitudinem redactis illinatur, & unguentum irinum simul naribus instilletur. Melanthiū etiam torrefactum linteolo illigatum odorent, aut he dychroon manibus teneant & alsidue odorent, aut cyphi eodem modo. Conuenit etiam inflammationem arcentia emplastra fronti imponere, uelut est Icesia, & emplastrum oxerum adpellatum, itemq; barbarum cruentis uulneribus destinatum, & athena. Gargarissent autem alsidue passum scybelites, aut sapam calidam: forbitionibus uero utatur decocto hysopi, ficum & nucum pinearum, atq; tridis, item halica ex passo decocta. Si uero ab his nihil leniatur destillatio, neq; tamen amplius augetur, sed eodem modo ad plures dies persistat, præsentissimum auxilium capitis irritatione existit, maxime in ætate, & capitis temperatura calidior. Oportet autē in balneis ex alto frigida aqua delabente caput subdere, ut uiolentum inde sustineat insultum: euestigio enim desiratem dissoluit. *Ad istam* Animadersionem tamen habere oportet, an thorax inde facile offendi possit: consueuit enim propterea capite frigiditatem transumere ac fortissimas uexationes perferre. Porro diurnas destillationes fortis clyster sanat, aut uomitus a raphanis ieiunis factus, aut purgatio exuberantis humoris, & irrigatio capitis ex unguento irino, aut optimo nardino. His uero qui cōtinua & inueterata iā destillatione adficiuntur, caput radere oportet.

A E T.

k k k ter,

S E R M O

tet, & factis scarificationibus bituminosa emplastra im-
 ponere: pharmacis autē deglutitiis utendum huiusce
 modi. Eclegma ad destillationem. Mellis sextantem,
 butyri recentis unc. i. decoque, & in duas partes diuis-
 sum delingendum exhibe, his qui eductione opus ha-
 bent. Manducatio ad eandem. Semen hormini, semen
 papaueris nigri, semen lini torrefactum ꝑ quis portio-
 nibus contunde, & cribro excute, melleq; cocto exce-
 pta commanducandam mane exhibe. Probe etiam
 ad destillationes facit antidotus ex capitibus pa-
 paueris soporifera, ante somnum exhibita: etenim
 somnum dulcem infert, & reprimat influxum. Eius ad-
 paratus paulo ante inter arteriicas compositiones di-
 ctus est: & in quinto similiter Sermone, de propriis
 ægrorum potionibus loco. Catapotium ualde cele-
 bre ac dolorē leuans. Styracis drach. vi. myrrhæ drach.
 i. & dimidiam, terebinthinæ drach. ii. opopanacis dra-
 ch. ii. iridis drach. ii. piperis albi, spicæ nardi, nitri, seminis
 hyoscyami, opii, cuiusq; drach. i. arida contundito ac cri-
 brato, reliqua uero in pila citra liquoris admixtionē
 contusa simul committito, & grana in erui magnitudi-
 nem informata ante somnum deglutienda exhibeto,
 neq; quicquam ultra sorbitionis admittito. Dantur ad
 summum grana. iiii. medium. iii. minimum. ii. Aliud,
 quod etiam dolorem leuans, tum tussi, tum destillatio-
 ni opitulatur. Styracis, drach. iiii. myrrhæ drachman-
 unam, opii drach. i. galbani drachm. i. contunde in pi-
 la, & sapa affusa subige, & catapotia erui magnitudine
 informa, quorum similiter ad summum. iiii. exhibe,
 medium. iii. minimū. ii. absorbeant etiam insuper passii
 calidi diluti cyathos duos. Asclepiadæ remedium.
 Pyrethri, costi, utriusq; ʒ. ii. piperis albi ʒ. i. contusa &
 cribrata repone. Vsu uero expetente apprehensis nari-
 bus pharmacum adtrahere præcipe. Aliud. Piperis
 drach. ii. seminis urticæ drach. ii. croci, myrrhæ, costi, cuius-
 que

*distillatione
 elicia*

iulq; drach.i. Vtere ut dictum est. Caseus autem tener & recēs comestus utilis est, & cauliculi brasicæ crudi à ieiunis comesti, similiter & brasicæ delicatior cocta & comesta. Qui uero calidiori præditi sunt tempera- tura, lactucæ cauliculos parumper feruefactos come- dant, in posca uero ipsos intingant.

De tussi.

Cap. LIIII.

Tussis causæ uariæ sunt. Nam & humor à capite ad asperam arteriam destillans tussim efficit, & aspe- ritas sola pelliculæ asperam arteriã intrinsicè ambi- tis tussim irritat: qui præterlabuntur etiam cibi ac pos- tus tussim mouent, & lumbrici stomachum infestan- tes, tussiculas paruas excitant: & acris humor stoma- chum perturbans, ac irritatiuam aliquam qualitatem ad fauces demittens, imaginariam tussim producit, quemadmodum etiam in his qui stomachi morsum sentiunt, & saliuæ ad eum influxu uexantur, euenire solet, quum nihil molesti iuxta asperam arteriam ob- uersetur. Intemperies quoque frigida respirationis instrumentorum, tussis causa est: uerum hi mo- derate ac minime uiolenter tussunt, adeo ut non so- lum per spiritus compressionem, retinere queant & impedire tussim, sed sanare etiam sepius, per re- spirationis inhibitionem frige factas particulas calefa- ciendo. Signum autem ob solam intemperiem frigi- dam tussientium est, si per crebras inspirationes irritè tur, frigiditate uidelicet exinde intensiore facta & au- cta. Quando igitur hi leniter inspirant ac aerem ad- trahunt, & in calida domo uersantur, parum uel omni- no nihil tussunt. Quæ uero cum titillatione partium, ab utraq; palati parte contingunt tusses, palam offen- dunt defluxum à capite ad asperam arteriam defer- ri, itemq; ad pulmonem. quod si nihil expuant sic ad- facti, tenuem esse defluxum indicat, qui expulsionem spiritus dissectus, præ tenuitate sua rursus fluxum

k k k 2 reflectit,

S E R M O

reflektit, id uero ex humore per sputum reiecto mani-
 feste apparet: crassiores enim priore habet compa-
 gem, etiam si sit à spiritus impulsione reiectum. Mani-
 festum autem est, quod humor in pulmone & thora-
 ce detentus, in morbo laterali, inflammatione pulmo-
 nis, & tabe, maxima tussis causa existit. Medemur au-
 tem tulsì à tenui defluxu factæ, per antidotũ ex papa-
 ueris capitibus inspissantes, aut per alterius cuiusdam
 pharmaci dolorem leuantis usum, & per cibos boni
 succi. Si uero crassus aut uiscosus fuerit affligens hu-
 mor, per ea quæ extenuant & discindunt medebimur.
 Instrumentorum autè respirandi frigiditatem per cale-
 facientia emendamus. Quæ uero ab asperitate fit, per
 lenientia & mordacitatem arcetia sanatur, qualia sunt
 ex arteriacis cõpositionibus simpliciora. His itaq; præ-
 explicatis, ea quæ à ueteribus descripta sunt ad tussim
 remedia subnectemus. Nos uero ad præscriptam me-
 thodum animũ conuertentes, atq; uniuscuiusq; simpli-
 cium pharmacorum uires docti, facile ad quancunq;
 affectionem conuenientia remedia afferemus, etiam si
 à prisca indefinite sint descripta. Remedia autem hæc
 sunt. Styrax, nucis auellanæ magnitudine deuoratus,
 tusses sedat ac destillationes. Vtilis est etiam ad rauce-
 dinem. Aliud. Ficus siccas pingues in uino dulci me-
 raco madefactas, unà cum uino deuorandas exhibe,
 hoc tusses mitigat. Terebinthinam & mel coctum de-
 lingenda præbe, & uinum dulce dilutum insuper ab-
 sorbendum: hoc enim attenuat, & educit. Aliud. Fi-
 licem contusam & cribratam passo instar polentæ in-
 sperge, & absorbendam exhibe. Prodest etiam sangui-
 nem reiectantibus. Aliud, quod ad tusses noctu mole-
 stiam exhibentes conducit. Mentè ramulos tres tritos
 affuso aceti cochleari, ante somnum absorbendos præ-
 be. A diuina concoctionem, stomacho utile est, & cras-
 sitiem discindit. Aliud. Nucum pinearum torrefa-
 ctarum

*de decoctione
 dicta*

ſtarum, amyli, radicis dulcis, ſeminis urticæ, ſeminis li
 ni, cuiuſq; ſextantem, iridis, piperis, hyſſopi, ſeminis na
 ſturtii, amygdalarum amaranarum, ſingulorum unciam
 unam. Excipe melle probe deſpumato, & præbe ex eo
 cochlearium mediocre. Compoſitio ex marrubio ad
 tuſſim. Marrubii ſextantem, hyſſopi unciam. i. iridis
 ʒ.iiii. pulegii drachm.iiii. calaminthæ montanæ ʒ.iiii.
 bulborū ſcillæ ʒ.vi. nucem unā pineam bonam & in
 tegram, caricæ pingues v. aquæ ſextarium unum &
 dimidium, mellis heminam unā, utere. Eclegma tuſſi
 ſientibus aptum. Nucum pinearum repurgatarum ʒ.
 xii. palmarum pinguium drach. xviii. iridis drach. xii.
 ſeminis lini torrefacti drach. viii. tragacanthi drachm.
 xii. amygdalarum dulcium delibratarū drach. xvi. mel
 liſ deſpumati quantū ſufficit. Tragacanthum in uino
 dulci modico maceratam & dilutam, primū cum de
 ſpumato melle decoquito, atq; ubi ſemel ebullierit, re
 liquis in mortario probe cōtritit affundito, & utitor,
 cochlearium exhibens mane & ueſpere de digito de
 ſingendum. Mellis enim tantum adicere oportet, ut
 delingibile pharmacum fiat. Aliud eclegma ad tuſſi
 ſes recentes. Vini dulcis ueteris ſextarium unum,
 mellis atticæ libram unam, decoque, cum rutæ ramulis
 aſidue agitando, exhibe ex eo myſtri. i. meſura. Eſt
 etiam utile ſtomacho. Alia remedia ad tuſſim condu
 centia. Coptarium, hoc eſt placentula, tuſſi accom
 modata. Seminis lini contuſi & cribrati, uuæ paſſæ
 pinguis & exacinata, cuiuſq; ſextarium Italicum unū,
 nucum pinearum torrefactarum, nucum auellanarum
 repurgatarum, ſingulorum ſextarium dimidium, pipe
 riſ ſextantem, myrrhæ unciam unam, croci unciam
 unam, melli ſextarios quatuor. Semen lini contuſum
 cum melle decoquito, atq; ubi coactum fuerit & in
 ſpiſſatum, reliqua optime contrita ammiſceto, & ſi
 mul unito. Exhibe ex eo magnitudine nucis auellanæ.

S E R M O

Ad tussim inueteratam remedium optimum. Cumini, piperis, seminis urticae, cuiusque unciam unam, mellis despumati sextarium. i. contrita cum melle subigito, ac parumper feruefacito, reponito, ac utitor ex eo præbens cochlearium delingendum. Aliud admirabile. Piperis, pulegii, hyssopi, calaminthæ, cuiusque sextantem, pertoselini unc. i. mellis despumati sextarium. i. da cochlearium. Aliud simplicius bonum. Mellis quadrantem, butyri recentis quadrantem, cumini quàm tenuissime triti drac. iiii. Mellis prius despumato butyrum ammisce, & simul calefactis cuminum insperge, et paulatim delingendum cochlearium unum exhibe. Aliud, ad tusses pituitam repurgans. Hyssopi unc. i. pulegii sextantem, iridis, sinapis, seminis nasturtii, anisi, piperis, singulorum unc. i. tusa ac cribrata, melle despumato sufficienti excipe, & cochlearium exhibe. Hyemis autem tempore, & febre non infestante accepturum, piperis sextantem adijce, & pro aniso, fœniculum aut cuminum, & pro nasturtio sinapi, ut sit sinapis sextans siue uncia duæ. Aliud, ad diurnas tusses. Comæ hyssopi, pulegii, de superiore anno, ammii, piperis, erui rufi decorticati, iridis cuiusque sexuncem, spicæ nardi ʒ. iiii. terebinthinæ trientem, butyri recentis sextantem, mellis despumati sextarios. ii. Butyrum & terebinthinam cum melle liquefacito, ac reliquis unito: utere exhibitio cochleari paruo. Aliud, thoracis affectionibus commodum. Lomenti fabacei fricti ac tenuissime triti septuncem, seminis lini septuncem, iridis contritæ quadrantem, nucum pinearum torrefactarum ʒ. ii. pulegii triti drach. ii. seminis urticae ʒ. i. piperis drac. iiii. mellis despumati chœnicem. i. Mellis despumato lomentum insperge, ac pariter decoque: deinde reliquis in mortario ammixtis utere. Aliud, Acholii. Hyssopi, pulegii, ammii, piperis, erui rufi, iridis, cuiusque ʒ. vi. terebinthinæ ʒ. iiii. spicæ nardi ʒ. iii. butyri recentis sextantem, mel

lis

lis despumati sesquilibrium, utere. Aliud, ad tulsim ex styrace. Amomi sextantem, calsiæ sextantem, styracis sesquiunciam, spicæ nardi sesquiunciam, croci unc. i. pi peris unc. i. mellis despumati sextarium. i. exhibe coschlearium. Ad tulsim siccam. Siccam tulsim sanât etiã paulo ante præscripta pharmaca. Aliquando autem & aquæ feruefactæ sorbitio. Quæ enim ob pituitæ crassitudinem nihil educere possunt, ab humectantibus plus emolumentum sentiunt: maxime eo quod quodammodo simul extenuatoria participent facultate.

De pharmacis dolorum leuantibus & simul conferentibus tulsis. Cap. LV.

Hocce pharmacorum dolorem leuantium genus, hi qui ante ætatem nostram fuerunt, composuerunt, tulsientibus & sanguinem reiectantibus præcipue conducens, atque etiam his, qui ultra has affectiones tabescunt: itemque ad alios dolores & affectiones quæcunque circa pulmonem & pectus, ac asperam arteriam, reliquisque interiora membra consistunt, præterquam quæ proprie colicæ appellantur. Differunt enim hæc à colicis similiter anodynis, hoc est, dolorem leuantibus appellatis, tum aromatum & odoratorum seminum, tum eorum quæ urinam cient admixtione. Colicæ autem facultates ac compositiones his uehementiores sunt, excellentem uim stupefactoriam complexæ, ob multitudinem uidelicet eorum quæ refrigerantis naturæ existunt, uelut est hyoscyami semen, & cicutæ, papaueris succus, & mandragoræ cortex: quibus sane ad colicos necessario ob doloris magnitudinem utimur. Atqui in thoracis affectionibus aliqui styracem & crocum ammiscuerunt: aliqui autem calefacientia: alii etiam aromatica, & cum pauca ui adstrictoria exiccantia: quidam etiam nobis familiaria, uelut anisum, apium, fœniculum, daucum, & sceleri, quæ uehementium pharmacorum uires & iniucunditatem

kkk 4 ob:un

S E R M O

obtundunt, ampliusq; urinam expellunt: quidam etiã
 ea quæ asperitates leniunt addidere, uelut est tragacã
 thus & radix dulcis, ac uinum dulce. Quæcunq; autem
 ex eis de pharmacis stuporem inducentibus, minus
 participant: ea etiam tabidis exhibemus. Sunt autem &
 ueteribus composita doloris leuamẽta huiuscemodi.
 Catapotium. Pharmacum ad tussim accõmodatum,
 inueterata maxime existente affectione. Efficax est ad
 diurnam destillationem, dolorem capitis difficulter
 spirantes, & inflammationes pulmonis, ad uesicæ quo
 que ac uulvæ affectiones: inscribitur Panacea, ab aliis
 etiam Stichus. Myrrhæ, opii, piperis, styracis, castorei,
 galbani, æquales partes cum sapa dulci subige, & in
 catapotii figuram redige, ac ciceris magnitudine exhi
 be: absorbeat autem à sumptione aquæ mullæ cya
 thos duos. Harmonia. Aliud pharmacum uehement
 ter efficax quod harmoniæ adpellatione inscribitur:
 ualet ad destillationes, & inexuperabilem defluxum.
 Styracis, castorei, piperis, cardamomi, cuiusq; drac. iiii.
 opii, myrrhæ, seminis hyoscyami albi, cuiusq; ʒ. iiii. pas
 so probe cocto excipe, & catapotia ciceris magnitudi
 ne informa, & ante somnum præbe deuoranda. Alia
 confectio, ad tusses diurnas egregie & cõcinne ua
 lens: itemq; ad humentes & ob humoris crassitudinẽ
 diu durantes, quæ Symphonos adpellatur, & febrem
 optime sedat. Ea omnes ueteres celebres usi sunt. Piz
 peris, opii, cardamomi, cuiusq; ʒ. i. croci, sulphuris uis
 ui, myrrhæ, seminis hyoscyami albi, cuiusq; ʒ. iiii. melis
 costi cochlearia. iiii. Hoc enim modo nos appara
 mus: uerũ sunt qui gentianæ, & dauci, cuiusq; ʒ. ii. am
 miscent. Alia, ad tussim & tabem Ilostathimos appel
 lata. Folii, petroselini, hyssopi, rosarum siccarum, anisi,
 opii, croci, costi, seminis hyoscyami, myrrhæ troglody
 ticæ, spicæ nardi, iridis, æquales partes cum melle suf
 ficienti subige, datur fabæ magnitudine ad noctem.

Alia

Catapotia

Alia, istotheos adpellata, ad tussim, tabem, omnes mor-
 bos internos, & certo circuitu affligentes affectiones.
 Spice nardi 3.ii. myrrhæ 3.i. croci, costi, piperis albi, cu-
 iusque 3.i. galbani 3.i. fecis opobalsami, cinnamomi,
 mandragore, succi ficci, castorei, cuiusque 3.ii. seminis
 dauc sesquidrach. calsię sesquidrach mellis despumati
 quantum satis erit. Facit ad dolorem stomachi, ieco-
 ris, pulmonis, oculorum, sanguinis reiectionem, ab-
 scessus dysentericos, uoluum, renum ac coxendiciũ
 affectiones, difficulter spirantes, dolores laterum, unis-
 ce tamen iliorum ac præcordiorum, profuuium mu-
 liebre, & muliebres suffocationes. Prodest contra les-
 talia uenena ante & post cibum sumpta, & ad omnem
 sanguinis eruptionem cum frigida, ad uiperæ & phas-
 langii morsus in uini cyathis.iii. quartanariis ante fe-
 bris accessionem dantur ex ea oboli.ii. cum uini cy-
 this.ii. sed præloto tamen antea ægro. Sanat ægre spi-
 rantes, & qui nisi erecti spiritum]ducere non possunt,
 & anhelosos, etiam si iam ad multos annos affectio
 durauit. Sanat quoque antiquas à capite ad pectus
 defluxiones.

De suffitionibus.

Cap. LVI.

Quantquam antea sufficientissime de suffitionibus
 dictum sit, in Sermonè De clysteribus & euacuantis
 bus, ac aliis quæ ægris offeruntur, qui sanè tertius hu-
 ius operis fuit, dicetur tamen nunc quoque, sed pau-
 cis. Pastillus suffumigabilis tussientibus & ortho-
 pnoicis commodus. Abrotoni, sandarachæ, sinas-
 pis, cardamomi, equales partes contundito & cribra-
 to, & cum aqua in pastillos redigito ac suffito, ita ut
 æger ore, fumum suscipiat. Alius pastillus. Sanda-
 rachæ sextantem, terebinthinæ sextantem, costi scrup-
 ulos sex, folii serupulos.vi. mastiches scrupul.vi. las-
 ris scrupulos.iii. piperis grana.xl. redige in pastillos
 ac utere eodem modo. Alius. Castorei, sandara-
 chæ

k k k s chæ

S E R M O

chæ, galbani, sulphuris uiui, colophonie, propolis, terebinthinæ, mastiches, croci, chamæleuces æquales portiones, cū aqua in collyria redige, & ipsa per infundibulū suffito. Si uero non adit chamæleuce, his conyza parua aut capparidis corticē adice. Aliud bonum suffumigium, per experiētiā à nobis inuentum, quatuor speciebus cōstans. Styracis, terebinthinæ, sandarachæ, mastiches, æquales partes excipe, ac similiter utere. Creditur anhelosos & purulentos sanare: itēq; tussim & laterū adfectiones, quemadmodum etiā ea que paulo ante hic sunt præscripta, atq; ea quoq; quæ tradidimus in tertio Sermone. Epithema ad tussim optimum, ex sertula cāpana. Samplici, sertulæ campanæ, præsii, iridis, cuiusq; sextantem, myrrhæ ℥. i. thuris quadrantem, resinæ pinus lib. i. olei irini lib. i. utere.

De orthopnoicis, anhelosis, ac ægre spiritum ducentibus. Ex Galeno. Cap. LVII.

Qui frequenter respirant citra febrem, quemadmodum solent à uehementi cursu fatigati, eos astmaticos, hoc est, anhelosos, Medici uocare consueuerunt, ab accidente uidelicet, hoc est, anhelando: eosdem etiam ab altero accidente orthopnoicos adpellant: desident enim ac pectus erectum habere uidentur, ob timorem, ne suffocentur, & stratum quoq; iuxta superiores partes, ad quas pectus ipsum reclinatur, erectius sibi adparant, ne dormientes strangulentur. Inspiratio enim minor ipsis contingit, quàm respirationis frequentia ex postulat, quamuis pectus plurimum ipsis diducatur. Ex quo manifestum fit, coarctationem locorum præter naturā intrinsecus adesse, cuius etiam manifeste ægri sensum perceptant. Fit autem coarctatio locorum inspirationis, quum aut crassorum & tenacium humorum multitudo pulmonis bronchia obstruxit, aut tumor quispiam abscessui similis in ipso consistat. Similiter autem difficulter spirant, qui asperam

ram arteriam à multa destillatione habent repletam, aut quadam defluxione ex uicinis locis acruatim in ipsas arterias delabente. Distinguuntur autem inter se hæ affectiones: nempe quod destillatio etiam sanis ex manifesta causa repente accidit, in totum ferè citra febrem concomitantibus etiam propriis destillationis signis. Si uero tumor abscessui similis in pulmone fiat, necessario febris consequitur, neq; ita diu post, inflammatione in pus transmutata, pus reicitur cum tussi. Si autem crudum tuberculum gignatur, uelut Antipatro Medico contigit, iuxta leues pulmonis arterias, hi neque grauitatem magnam sentiunt, neq; ab orthopnoea intantum infestantur. Qui uero propriæ orthopnoici & difficulter spirantes adpellantur, in totum febrem non habent: grauitatis autem sensus eis cõtingit, neq; quipiam purulētum per sputum reieciant. Porro curatio prædictarum affectionum quiddam commune habet, quiddam etiam cuiq; proprium. Commune quidem ut superflua substantia humoris has affectiones generantis consumatur, & expendatur. Proprium uero, ut si à crasis & tenacibus humoribus fiant, per extenuantia & incisua pharmaca consumptio fiat: si uero à tum moribus abscessui similibus affectiones fiant, per extenuantia & desiccantia consumantur: quæ curatio omnibus in profundo corporis abscessibus communis existit. Vini autem potio ambabus conuenit, tenuis saltem temperaturæ, in uniuersum autem paucus potus conuenit, quibus abscessus alicubi adest, multus uero, quibus bronchia tenacibus & crasis humoribus sunt obstructa. Etenim repurgantia hos humores pharmaca necessario tusses commouēt, uerum non facile per sputum reicitur ob crassitudinem id quod repurgatum est: humectatione igitur multa indiget, quo facilius efferatur: & ob id sanè largior potus anhelosis est exhibendus. Pharmaca uero eis conueniunt

incidentia citra uehementem calefactionem. Crassi
 enim & tenaces humores à uehemèti calore uiscosio-
 res redduntur, glutinosiq; , & ut difficulter auelli possint:
 quapropter maxime prodest eis acetum scillinū,
 & ipsa quoq; scilla assa cum melle trita & delincta, &
 acetum mulsum ex ea adparatum. Maximum autē re-
 medium inquit Archigenes, purgatio frequentior exi-
 stit per pharmaca fortiora: & uomitus à radicibus, per
 interualla suscepti. Cataplasmata uero ex ficibus &
 ordeacea farina: magis uero ex loliacea habente resis-
 nam & mel ac ceram ammixa, infarciri potest etiā ei-
 iris & manna. Malagmata autem cōueniunt, quæ cum
 que exulcerant cutem & attrahūt saniē, quale est Cistis-
 sophontis, & quod constat ex baccis lauri, & quod ex
 semine rosmarini constat, & emplastrum ex herbis, &
 quod icesiū adpellatur, itēq; quod uocatur Thraseæ.
 Quod uero cyzicenum emplastrum dicitur, si irini ce-
 rati æqualem sibi portionem assumat, & uniuerso pes-
 stori imponatur, humiditates consumit, & habitum
 corroborat. Omnium autem conueniētissimum huic
 affectioni hocce est, inquit Archigenes. Emplastrū nis-
 grum Archigenis. Cere lib. i. resinæ pinus siccæ lib. i. iri-
 dis sesquilibram, bituminis lib. i. picis lib. i. æruginis ꝑ.
 i. myrrhæ sexuncem, thuris sexuncem, radicis cucume-
 ris syluestris, centauree, lapidis asii, styracis, cuiusq; sex-
 tantem, misyos crudi sesquiunciam, chalcitidis crudæ
 sesquiunciam, salis ammoniaci ꝑ. i. galbani, terre cimo-
 liæ, terræ ampelitis, cuiusq; ꝑ. i. olei lib. ii. aceti lib. i.
 aut ut ego soleo lib. iii. styracem cum modico oleo li-
 quefactum in mortarium probè contere, metallica ue-
 ro cum aceto dissolue, herbas autem contunde, & cri-
 bro excute, liquefactis uero quæ eliquari possunt, &
 percolatis, ac ab igne ablatis, contrita adice, atq; her-
 bas insperge, omnibus autē simul unitis & emollitis
 utere. Hoc sanè multos occultos abscessus discutit,
 & in

& in uaporem resoluit, alios autem aperit, quicumque
 autē iam rupti sunt, & fluidi tamen adhuc permanent,
 eos mirabiliter exiccat: eiusmodi enim pharmacis
 uix aliud præstantius reperiri possit. Conueniens est
 etiam prædictis affectionibus Amythaonis epithema,
 atq; eo adhuc magis Polyarchion, maxime tempore
 coarctationis locorum. Pectus uero cum urticis con-
 fricetur ac cædatur, ac scylla decorticata fricetur, de
 inde lauacro ac oleo calido loci rubefacti curentur:
 assidue autē lenioribus solutiuis aluū emollire oportet,
 quale est, cnici acetabula duo optime contusa, &
 cum sero lactis decocta, ita ut percolatum serū, & mo-
 dico melle permixtum bibatur, utendū est etiā ex thymo-
 la, laferē, & pipere salis confectiōibus, quibus addi-
 ta est scammonia, aut etiam his quæ fiunt ex rosmaria-
 no. Ego uero etiam herbæ sabinæ optimū usum expo-
 pertus sum, si per seipsam ʒ. pondere trita sumatur, &
 sequenti die duarum drachmarum pondere, tertia tri-
 um. In aliquibus autem & quarta die usq; ad quartam
 drachmam pondus auxi. Quod si bene procedat pur-
 gatio, simulq; cruenta educat, nō est quem non melius
 spirantem in posterum reddat. Porro interiectis duo-
 bus aut tribus diebus, absinthium potandum exhibui,
 maxime si stomacho æger langueat, quod si non con-
 tingat stomachum languescere, irim bibendam dedi,
 aut abrotonum, aut castorium ex aceto mulso. Mirū
 in modum autem efficax est, quod ex elaterio constat
 & octaobolon appellatur. Elaterii æreolos. ii. spumæ
 niri obolos. iii. sinapis drachm. i. hæc in aqua diluta
 in octo catapotia informo: maneq; duo, tantundemq;
 uesperis exhibeo. Purgat enim citra molestiam super-
 ne, aliquandiu quidē permanens & soluens. His uero
 qui robustiores sunt, post trium dierum spatium rur-
 sus exhibeo. Atqui quæ ex colocynthide cōstat hiera
 nostra, hoc est, Archigenis, assidue præbita mitiorem
 spirandi

S E R M O

spirandi difficultatem correxit sapissime, atq; id breui
 & perfecte. Verū si magis in profundo hæserit, auxi
 liatur cū aceto mulso scillitico potata. Aliud, ad diffi
 culter spirantes, qui etiā asthmatici adpellantur. Aristo
 lochia dematitidis, abrotoni, sulphuris uiui, feminis
 rutæ agrestis, cacuminum thymi, ammoniaci thymia
 matis, æquales partes cum aceto tritas in pastillos res
 dige, & ex eis obolos.iii. exhibe cum aceto mulso ad
 triduū. Alia remedia asthmaticis commoda, ex Ascle
 piade & Dioscoride. Aristolochia rotunda cum aqua
 bibita, anhelosis auxiliatur: item cetauræ maioris ra
 dix, & minoris succus: & stechas trita ac cum aqua po
 tata, & sphondylii semen, & calaminthæ montanæ co
 ma, & hyslopum, & iris, ac melanthium, & radícula, &
 uitis alba, item asellos, qui & millepedæ appellantur,
 sub aquario uase stabulantes, sextarii mensura in ficti
 le uas coniectos, ad carbones ignitos torrefacito, atq;
 ubi inaluerint, terito, ac melle exceptos costo, ante
 & post cibum duorū cochleariorū mensura delingen
 dos exhibeto. Aliud. Scillæ crudæ succum exprime, &
 cum eiusdem mensuræ melle permixtum ad prunas
 decoque, eiusq; cochlearia duo delingenda præbe an
 te & post cibum. Summe autē hoc prodest, euidentisq;
 eius rei periculum feci, inquit Archigenes. Aliud, Ar
 chigenis. Radicis centaureæ maioris drachm.vi. pet
 roselini drach.vi. ammoniaci thymiamatis drach.iii.
 sulphuris uiui, bituminis, cardamomi, radicis panacis,
 feminis, urticæ, iridis llyricæ, cuiusque drach.ii. thur
 ris, myrrhæ, castorei, nitri, sagapeni, abrotoni, po
 lii, chamæpityos, saluizæ, cuiusque drachm.i. piperis
 albi drachm.iii. Hæc omnia trita cum melle miscen
 tur despumato, dantur ex hoc oboli.iiii. Etenim as
 tridue potatum hoc, quibusdam perfecte medetur, cis
 tra molestiam autem efficax existit, dato hoc cum hy
 dromelitis calidi cyathis.iiii. Aliud, quo etiam ego
 utor

utor, ad multos usus commodum. Scillam fuluā ma-
 num magnitudine sua implentem, fermento obdu-
 ctam, in furnum conicio, ut quā optime assetur, de-
 inde ubi mollissima facta fuerit, superficie eius exusta
 reiecta, reliquum optime contero, atque ei quantum
 trimembri sectione facta, duæ assatæ scillæ partes pō-
 derant, tantum farinæ erui albi adicio: & ammoniacī
 thymiamatis ʒ.iiii. radicis panacis drach.iiii. iridis, &
 abrotoni, & acori, cuiusq; ʒ.ii. piperis grana.xx. hæc
 omnia simul trita & unita in orbiculos digero ponde-
 re sesquibolares: ex eis autem drachm.i. aut etiā am-
 obolos tres, aut duos, cum tribus cyathis lactis afinini
 recens multū, aut aquæ mulsæ exhibeo. Pueris uero
 tantum unum orbiculum præbeo. Aluum hæc mensu-
 ra mouet: quod si hac amplius quiddam exhibeas, &
 urinam ciet, & compactam ac instantem mali irrita-
 tionē dissolues: etenim & comitiales sanat, & uuluā
 strangulatam, & lumborum languidos dolores, & fe-
 bres debiles ac per circuitum repetentes. Cum aceto
 menses ducit per crassitudinem suppressos, ad quos
 consequuntur uertigines, interceptiones uocis, con-
 tractiones, dolores articulorum, pigrities, & spirandi
 difficultas. Euestigio enim sanguinem euellit, & ab
 omnibus molestiis liberat: quare tenuitatē huius phar-
 maci ne contemnas, sed abundantem uirium eius super-
 pellestilē, quasi per manus à maioribus traditam as-
 sumas. Alia potio ad suspiriosos. Polii, abrotoni, casto-
 rei, chamæpityos, ammoniaci thymiamatis æquales
 partes melle excipe, & fabæ magnitudine exhibe. Quā
 dā spumæ nitri albi cochleare, in aquæ mulsæ cyathis
 tribus exhibuerunt. Aut hoc modo. Spumæ nitri
 drach.ix. piperis drach.i. laferis drachmam unam, da
 cochleare cum aqua calida. Alia. Castorei drach.
 viii. ammoniaci thymiamatis drac.viii. piperis grana.
 xl. excipe passo, & fabæ magnitudine præbe in aqua
 mulla.

mulsa. Alia. Abrotoni drach. ii. radicis bryoniæ drach.
 viii. rutæ hortensis drachm. viii. castorei drachmas qua-
 tuor, artemisig drachmas quatuor, epithymi drach. iiiii.
 dantur ex ea scrupulus unus & dimidius cū aceti mul-
 si cyatho. i. Alia. Iridis drach. viii. ammoniaci thymias-
 matis drachmas quatuor, datur drach. i. cum hydrome-
 litis cyathis tribus. Alia. Herbæ sabinæ, his qui integra
 ætate consistunt, scrupulos. vi. aliis uero scrupulos. iii.
 butyri scrupulos xii. mellis sextantem. Præbe delin-
 gendam ad dies. iii. & intermissione per triduum fas-
 cta rursus præbe. Pastillus doloris leuamentum or-
 thopnoicis & ægre spirantibus præbens. Opii drac. i.
 sulphuris uiui, plantaginis, seminis hyoscyami, succi ra-
 dicis dulcis, styracis, myrrhæ, thuris, terebinthinæ, cu-
 iuscq; drac. ii. croci drach. i. cum uino maris experte co-
 tere, ac in pastillos trium scrupulorum digere, quos bi-
 bendos exhibe. Porrò si radicis dulcis succus non ad-
 sit, ipsam radicem fractam ac tusam satis diu decoqui-
 to, atque hoc totum cum decocto eius committito.
 Alius. Andromachi, ad idem. Scillæ assatæ, sulphuris
 uiui, bituminis, æquales partes, melanthii drach. ii. cas-
 storei drachm. ii. anisi obol. iiiii. cum aqua pastillos in-
 forma trium aut quatuor scrupulorum: exhibe ante
 somnum, cum aquæ calidæ cyathis duobus. Cata-
 potium, suspiriosis dolorem leuans. Rutæ uiridis
 sextantem, styracis sextantem, terebinthinæ sextantem,
 opii drachm. iiiii. ex his catapotia siliquæ pondere sin-
 gula informa, tritaq; ante somnum exhibe deuoran-
 da, à sumptione autem ebibant aquæ calidæ cyathos
 duos. Remedium pulchrum Philagrii, ad anhe-
 losos. Radicum symphyti in petris nascentis, radis-
 cis centaureæ maioris, iridis illyricæ, singulorum sex-
 tantem: aquæ sextarium unum, radices fractas per bis-
 duū in aqua macerato, deinde ad tertias decoquito,
 & percolato, & tantundem mellis decocto adiucito,
 rursusq;

rursumq; donec cogatur decoquito: deinde rhei poti
 ei contusi ac cribrati ꝑ. i. inspergito ac unito . Exhibe
 circa primam horam diei cochlearia duo. Quod si nõ
 adsit rheon, centaureæ maioris radicẽ contusam & cri
 bratam unciaẽ pondere iniice, aut eodem modo radi
 cem symphyti. Hocce pharmacum pulmoni & thora
 ci firmitatem & robur præbet, simulq; humores ad eũ
 delatos repurgat, desiccatur, & expellit. Aliud, ad ortho
 pnoicos. Boli armeniaẽ drac. i. cum uino diluto biben
 dam præbe. Ad tusses autem inde sequẽtes antidotũ,
 Isotheum appellatam, paulo ante inter tulsis reme
 dia descriptam, exhibe ante somnum nucis auel
 lanaẽ magnitudine cum aqua mulsa. Afsidius enim
 huius antidoti usus in totũ ab hac affectione liberat,
 etiam si fuerit inueterata: confidenter itaq; ea utaris.
 Quod si non adsit, pæoniaẽ antidotum præbe: quæ ip
 sa quoque si haberi non possit, eam quæ zopyrios ap
 pellatur, quarum descriptiones in sermone De colicis
 habentur. Suffitiones etiam ei sunt cõmodissimæ: de
 his in tertio Sermone plenissime dictum est, & paulo
 ante inter remedia tulsis. In earũ autem usu undiquaq;
 que stragulis contegantur, atq; ore sedulo hiantes su
 mũ fortiter admittant: mucus enim & lachrymæ mul
 te sputũq; ubertim ducuntur, & per uehementem tuls
 sim pituita uiscosa ex profundo effertur. Verũ quod
 latere te nolim, antequã ad eiusmodi rerum ac lãcina
 tionũ adhibitionem perueniatur uentrem subducere
 oportet, uel per clysterem, uel pharmacum solutiũ.
 Profunt etiam suspiriosis fricationes pectoris, ex pu
 mice cũ nitro, fece uini usta, cũ flore iunci odorati. Cu
 ius generis & hoc est, Auripigmenti, pumicis, spumæ
 nitri cuiusque unc. i. alcyonii sextantem. hæc contusa
 & cribrata cum unguento aliquo calorifico commi
 sceto, pectusq; & dorsum donec ignescant confricatio
 ne. ex frequenti enim huiusmodi perfrictionis adhibi

A E T.

III tione

S E R M O

tione spirandi difficultatem & tulsim : omnemq; pu-
 rulentam pectoris affectionem propulsabis . Cæterū
 inueterato malo , & medicina omni frustra adhibita,
 ad uisionem confugiendum erit: itaq; iuxta medium
 commissuræ clauicularum, utrinq; una crusta inuratur,
 cum cautione tamen admotis manibus, & distēta cu-
 te, ne aspera arteria oblædatur. Deinde aliæ duæ par-
 uæ iuxta carotidas colli arterias infingendæ paululum
 sub mento utrinque una, incumbētis cutis tātum per-
 uisione facta . Infingendæ autem adhuc aliæ duæ sub
 mammillas, inter tertiam ac quartam costā : rursūq;
 aliæ duæ retrorsum uersus inter quintam ac sextam
 costas. In medio etiam pectore unā inurere oportet:
 & iuxta principium osis pectoris (quod a capitis gla-
 dii similitudine Xiphoides Græcis appellatur) supra
 os ipsius uentris, unam simili modo . Et adhuc alias
 duas inter octauam & nonam costam : utrinq; unam.
 Tres etiam retro inurendæ sunt crustæ, una iuxta me-
 dium dorsi, reliquæ duæ ab utraq; uertebRARUM parte,
 paululum infra mediam crustam . Omnes autem infra
 collum inustas, mediocriter latas esse conuenit, neque
 ualde in superficie consistentes, neq; rursus nimiū pro-
 fundas. VlcerA autem crustarum satis multo tempore
 fluida permittere oportet.

De cordis tremoribus , ex Galeno. Cap. LVIII.

Cordis tremor siue palpiratio, multis tū adulescen-
 tibus, tum senibus inculpate sanis accidisse uisus est .
 Dolēt autem caput ita affecti, citra aliquam alterā ex-
 ternam causam: atq; omnes hi ex uenæ incisione opē
 fenserunt: aliqui etiam ex eis in totum ab hac accessio-
 ne sunt liberati per extenuatoriā diætā & pharma-
 ca consimilia, post uenæ incisionem adhibita . Noui
 autem & ego quendā, qui singulis annis, ueris tempo-
 re, tremoris accessione afficiebatur . Hunc ubi exper-
 tus essem per triennjū ex uenę sectione iuuari: in quar-
 to per

to per uenæ sectionē euasit, anteq̄ hoc malo apprehēderetur : atq; hoc modo pluribus deinceps is agebat annis, consentanea simul utēs diætā : ueruntamen & is quoq; ante senectutē fato functus est, quē admodū alii omnes. Aliqui quidem in febribus acutis comprehensim animo destituti, similiter mortui sunt : aliqui uero etiam citra animi deliquium, stuporis attoniti modo affecti, repente uitam cum morte commutarunt. Plures autem hac affectione laborantes ad ætatem peruenunt, minorem quidem annis quinquaginta, quæ dragesimum tamen ætatis annum exceſſerunt.

De sanguinis reiectione, ex Galeno.

Cap.

LIX.

Sanguis qui ex pectore & pulmone, aut aspera arteria educitur, omnino cū tussi reicitur. Si uero ex locis circa fauces, aut gurgulionem sanguis feratur, per excreationes excernitur. Si uero ex aliquo loco oris aut gingiuarum, simpliciter expuitur. Aliquando autem à capite aut partibus gurgulionis delatus sanguis, ad asperæ arteriæ extremū incidit, & tussim commouet, imaginationēq; facit uelut ex pectore educatur. Itaq; si quis pluribus ex ordine diebus sanguinē excreat & emungat, neq; capitis dolore, aut grauitate aliqua quæ etiam nū adſit, antegreſſis, neq; plaga isthic illata: conſiderare oportet diligenter omnem narium meatū, atq; etiam oris locū illū ubi nares ad palatum sunt perforata. Contingit enim aliquando hæc accessio, hirudine ad locū hunc affixa. Cæterum aliqui per uomitum citra tussim sanguinē ex uentre reieſtant, aut ex uenis adiacētibus in ipsum delatū, aut hirundine deuorata. Verū sanguis uenarum ex hepate aut splene in uētrē delatus grumofus est, nigerq; euomitur: q uero ex his rudinis præſentia procedit, tenuis est, & sanioſus, siue ex uentre, siue ex naribus, siue ex stomacho proferatur. Atqui & localis dolor qui concomitatur, affectam

III 2 particulā

S E R M O

particulam ostendet. Si enim ex stomacho eductio fiet, non magna sanguinis eruptio continget: graciles enim sunt stomachi uenæ. Sed & cum nausea ac uomitu sanguis effertur, & in deglutiendo mordacitas percipietur: maxime si adstringētia, aut acria deglutiatur: si uero ex uentre educatur, nauseæ plurimæ comitantur & uomitus, & si à cibo sumpto eductio contingat, sanguis cibus permixtus efferetur. aliquando etiam puita ac bilis simul euomentur. Si uero ex hepate & splene sanguis in uentrē deferatur, aderit tumor. Si uero ex pectore & pulmone, aut aspera arteria sanguis expuatur, impossibile est eum citra tussim per sputū reici. Fit autem sanguinis eductio ex pectore, aut ob uenæ rupturam, aut oris uenarum apertionem, aut ob corrosionem. Venarum itaq; pulmonis rupturæ cognoscuntur ex eo, quod post aliquam præcedentem causam manifestam, statim sanguinis eductio cōsequitur. Præcedentem autem causam dico, delapsionem ex alto, aut si grauius aliquod corpus pectori incidit. Aliquibus autem ob clamorem magnum quomodo docunq; editum uasis uenarum ruptura accidit: & citra manifestam externam causam copia sanguinis cū crudo ac fluato spiritu, distendens pulmonis uasam, rupturam efficit. Cæterum ob sanguinis multitudinē factæ rupturæ cognitionem exhibet sanguinis effusio repente & coaceruatim facta. Magna enim pulmonis uasam existunt, ac arteriarum speciem habentia: sanguis autem in eis tenuis & calidus est, perq; saltum spiritus ui ac impetu excernitur. De uenarum apertione. Venarū autem ora aperiuntur, siquidem dispositiones præcesserint calidæ: ueluti si calidis balneis plurimis usus sit homo, habitetq; in calida regione, consimili existente maxime anni tempore, cibus quoq; & potibus calidis utatur. Etenim multitudo sanguinis calida existēs, uenarū pulmonī incumbentiū ora aperit & dilatat,

dilatatur, atq; hoc modo coaceruata effusio contingit. De uenarum corrosione. Quibus uero ex corrosione uenarum pulmonis sanguinis euacuatio contingit, his per interualla modica sigillatim cum tussi expuitur. Ipsa autem uasorum corrosio ex acris contingit humoribus, siue à capite in pulmonem delabentibus, seu in ipso pulmone generatis. Possibile est etiã propter corrosionem, coaceruatam sanguinis educationem cum tussi fieri. Quum enim præcedenti tempore per modica interualla sigillatim, ut dictum est, & cum tussi sanguinem expuerit quispiam: & post sequentibus diebus neque casus, neq; alia quædam externa uiolenta causa acciderit, & tamen sanguinis eruptio multa prodierit, magnam corrosionem factam esse ostendit. Multi autem hoc modo affecti particulas pulmonis simul cum sanguine extulerunt, aut tectoria ulceribus obducta. Impossibile itaq; est latere educationem propter corrosionem uenarum factam. Quare diligentem animaduersionem habere conuenit, num'ne spumosus sit sanguis: nam & hoc firmissimum signum educationis ex pulmone existit: deinde num'ne bronchii particula quædam, aut tunicalæ arteriæ seu uenæ simul efferatur. Horum enim nihil apparet in his, qui ex succingente thoracem membrana sanguinem spuendo educunt. Maximum etiam signum elationis ex pulmone est, si omnino citra dolorem effertur. De educatione sanguinis ex aliis pectoris partibus. Sanguis autem qui ex aliis pectoris partibus educitur, nigrior est, & iam in grumos coactus, cum tussi etiam & dolore reicitur particula affecta, ac foetidum odorem de se præbet: aliquando & pure amixto effertur. Verum hoc signum commune est. Si uero iuxta asperam arteriam ulceratio fiat, paucissimus sanguis expuitur, paucissimo omnino pure permixtus, doloris autem sensum iuxta exulceratam arteriæ partem æger perceptat.

S E R M O

De sanguinis à capite eductione. Si uero à capite sanguis deferatur, siquidem plurimus sit, plurima adest capitis grauitas aut dolor: si paucus, pauca. aurium sonitus iuxta proportionem affectionis, rubor faciei: uenæ frontis emicant, & uertigines accedunt. causa autem ista præcedens manifesta est, nimirum plaga, aut frigiditas, aut calor, aut ebrietas. Vini enim potatio largacumulatim caput replet, & cumulatim etiam ex rupto uenæ uase effundit. In parua autem ebrietate, modicum cum adest sanguinis sputum, & consueta fieri per nares sanguinis excreatio cohibetur: aliquando etiã ad palatũ conuersa, imaginationẽ exhibet, ueluti ex pectore sanguis ipse educatur. Si itaq; à capite sanguis deferatur, titillatio palati accidit, & frequens excreatio, atque hoc modo expuunt: irritantur enim ad tussim, & tamen non ualde tussunt. Si autem à palato ad asperam arteriam destillat, tum tussunt, & quod delapsum est educunt: & ob id quidam decepti, ex pectore educationem fieri autumant. Desluit autem aliquando à capite per gulam seu stomachum in uentrem, uomituq; reiiicitur, atque ob id putatur à stomacho prodire. Habet autem & suam figuram sanguis à capite delapsus. Est enim nõ adeo crassus, colore nigro, leuis, æqualis, immixtus, altero uidelicet aliquo, pure uel pituita, & cū excreatione statim se in linguam infert rotundus, faciliq; reiiicitur per sputum. Si uero palatum consideraeris, densius atq; uelut exulceratum ipsum inuenies, & ut plurimũ sanguinolentum, propter destillantem ad ipsum à capite sanguinem. Curatio autem his qui sanguinem à capite educunt, sufficit simplicior & exigua. Adstringẽtia enim per collutiones palato adhibita frigidã sufficiunt: nam à calidis & rarefacientibus collutionibus plus sanguinis erumpit, quare signum id est adeo à capite prodeuntis educationis. Si itaque à capite feratur, multumq; sit quod defertur, euacuatione opus

opus erit. Quare citius per nares, aut per uenę alicuius incisionem euacuare oportet, ne per negligentiam consuetudo fiat sanguini in hos locos delabendi.

Curatio eorum qui ob destillationem sanguinis expuunt. Cap. LX

Qui ob destillationem sanguinem expuunt, his uenam incidere oportet statim in principio, acri simul clystere adhibito & euacuata aluo: deinde confrictis quam plurimum manibus, brachiisq; ac cruribus per pharmacum calefactoriū ac extenuatorium, extremarum eorum partes colligetur: postea uero capiti raso pharmacum ex stercore syluestrium columbarum impone, & post horarum trium interstitium in balneum deducito, citraq; capitis cum pinguedine contactum lauato: post uero capite mediocri pileo contesto, sorbitione multa ex solis austeris pomis connutrito: deinde dormire uolenti, theriacen Andromachi ex uiperis recēs adparatam exhibeto. Sequenti autem die omnibus corporis partibus, capite tantū excepto, confrictis in quiete adseruato, rursusq; in uesperam theriacen exhibeto. Quod si ex his destillatio sistatur, tertia die mane mel parum coctum præbeto, quiescereq; finito, ac totum corpus defricato. In cibo exhibe ptisanā succū, modicumq; panem madefactū. Quarta autem die mane post acceptum ex uiperis pharmacum, rursus plurimum mellis præbeto, capiti simul pharmaco ex stercore columbino imposito. Deinde lotis & mediocriter nutritis, quinta die ea quæ humores qui in pulmonem defluerunt, uehemēter repurgare queant exhibeto. Post uero per interualla ad caput cerato ex thapsia apparato utaris. Vniuersam autem curationem renoutriendo ac refocillando corpori destinata impendito.

De his qui ob frigiditatem organorum respis rationis sanguinem expuunt, ex Galieno, Cap. LXI.

111 * Qui

S E R M O

Qui uero ob frigiditatem membrorum respiratio-
nis, ruptis pulmonis uenis, sanguinem expuît, his eue-
stigio uenam secare conuenit, secundaria facta detra-
ctione eadē die, & postridie similiter, uidelicet ut pau-
latim euacuationem faciamus, & ut ad contrarium di-
uersio fiat, quā antispasim Græci appellant. Eius enim
gratia uenæ sectio adhibetur. Deinde fricatione extre-
marum partium, & ut dictum est, ligatione facta, in ues-
peram ex seminibus pastillum exhibeto. Sequenti ue-
ro die post repetitam sanguinis detractionē, uniuerso
pectori ceratum ex thapsia imposito: quod in uespe-
ram rursus ne ulterius quam conuenit calefaciat detra-
hito, atq; iterum pastillos ex seminibus dato. Tertia
autem die ex thapsia ceratū ad horas circiter tres rur-
sus imposito, hominemq; lauato. Cibum autem præ-
be primis diebus sorbitionē, tertia autem ad succum
pitifanæ, pisces qui facile concoquantur probeq; con-
diti sunt adde: ante somnum etiam rursus pastillum ex
seminibus exhibe. Nam & somnum conciliat, & dolo-
res leuat, & exiccat. Inflammatione autem ruptarum
uenarum sedata, & particulis ad bonā temperiem res-
dactis, ea quæ thoracem repurgant præbe, adhibito si-
mul usu theriaces ex uiperis apparatus. Deinde etiam
lactis potu, aliisq; cibis utaris. Hoc modo sanē eos
qui se mox eodem die medicandos exhibent, poteris
curare, nō tamen similiter qui post duos aut tres ob-
ueniunt dies. Aliqui enim eorum immedicabile ulcus
habent, maxime qui per uitiosos humores erosionem
sunt passi. Quorum aliquibus sputum ipsum salu-
gines aut muria saporem exhibere referunt.

Curatio eorum qui iuxta alium quemcunque
tandem modum ex pulmone sanguinem
reiectant. Cap. LXII.

Difficiliorem autem curam ulcera in pulmone con-
sistentia habēt: conari itaq; oportet, quemadmodum
nos

nos fecimus, ita ut ægro precipiamus, ne respiret uale
de, & ut fileat semper. Incidere autem statim uenam
oportet in cubito internam, ac sanguinis detractionē
reiterare, bis, aut etiam ter, paulatim, gratia diuertēdi.
Nō enim euacuatione indigent tales, nimirum ab af
fectione ipsa euacuati. Quapropter etiam fricationis
bus utantur, aut etiam totius corporis membrorum
cum latis linteolis constrictione. Posteaquam uero
hec exacta fuerint, primum quidem poscam dilutam
& tepidam bibendam exhibere cōuenit: ut si quis san
guinis grumus in uiscere hēreat, inde dissolutus eicia
tur, neque quicquam obstat, bis & ter in tribus horis
hanc potionem iterare. Post hæc autē pharmaca in
ductoria & obstruendi meatus uim habentia, simulq;
adstringentia exhibeantur, aut ex posca diluta in pri
ma sanē die, aut ex decocto malorum, aut baccarum
myrti, aut alterius cuiusdam adstringentis. In uesperā
uero rursus exhibendum est pharmacum: abstineatq;
æger ab omni cibo, si uirium robur adfit: sin minus, sa
tis erit forbitionem præbere. Optimum autem est &
secunda die rursus parum sanguinis detrudere ex ea
dem quæ prius incisa est cubiti uena, si modo uires ad
id tolerandum sufficiant. Cibis etiam & pharmacis si
militer utendum usq; ad diem quartum, pectore in or
bem madefacto, ætate quidem ex uino, oleoq; melio
no & rosaceo, hyeme uero ex unguento nardino. Si
uero emplastris uti uelis, optimum pharmacum nos
trum Barbarum appellatum habebis. Cōducunt etiā
reliqua ex bitumine, aceto & pice apparatus, & maxi
me quod ex salicibus, & quod ex loliis constat. Maxi
mū enim hoc est, cui diligenter attendere animū ope
tet, ac mox facta uasorū ruptura inde remedium of
ferre incipere, quo cruentum adhuc uulnus cōcrescat,
prius quā inflammatio apprehendat: etenim si inflam
matio præuenerit, parū spei est ad huiusmodi uulne

S E R M O

ris conglutinationem, quippe quæ se in multum tem-
pus extendit. Eluere enim oportet, tum pus, tum sero-
sum sanguinem ipsius ulceris postea quàm inflamma-
tio fuerit soluta: reliquam autem curam, quemadmo-
dum ad tabidos fieri solet, ordinare. Ex Archigene.
Porro si à stomacho aut uentre sanguinis reiectiones
cum uomitu procedant, uena incidenda est in cubito
superior, humeralis appellata, etiam si ex hepate in ip-
sum uentrem deferatur. Si uero à splene sanguis fera-
tur, quod ex tumore circa splenem confidente cogno-
sces, incisa uena quæ inter paruum & anularem digitum
in sinistra manu est, probe ac proprie auxiliaberis. Cæ-
terum & cibos & potus magis adstringentes dare cõue-
nit his, qui ex uentre per uomitum, citra tulsim sangui-
nem reiectant, non tamen uehementer & actu frigidis:
Ex uehementi enim frigiditate plagæ inferuntur: Quo-
re suffecerit, si non calidi existant, neq; nimiam hume-
ctationem inferant: fontana igitur aqua, non ualde frigi-
da, neq; multa, in potu exhibeatur: Et cibi pauci simili-
ter mediocriter frigidi, ac naturæ quoq; adstringentis.

Communes methodi exhibendorum auxiliorum,
in singulis reiectionis sanguinis specie-
bus post sanguinis inhibitionem.

Cap. LXIII.

Ex Galeno. Primum periculum in reiectione san-
guinis, est ne ultra modum eius euacuatio fiat. Curatio
autem post eius cohibitionem eiusmodi existit. Reie-
ctio quidem sanguinis quæ ob apertionem fit uenarum,
per obturationem occlusionemq; dilatati oris ipsius
uenæ curatur: quæ uero ob uenæ rupturam fit, per con-
glutinationem sanatur: quæ ob corrosionem, per renu-
tricationem, & ea quæ carne implent corrosa. Obtura-
tur quidem dilatatum & apertum os uenæ ab adstrin-
gentibus. Conglutinatur autem rupta uena ab iisdem,
& quæcunq; in compositione eis ammixta citra mor-
daciditatem

dicitatem deficcant, ac glutinosum quiddā in se com-
 plectuntur, uelut est lemnia terra, & quæ samius asper
 appellatur, & his similia. Renutritur autem corrosum
 à cibis boni succi, & pharmacis carne exulentibus, siue
 sarcoticis à græcis appellatis. Conueniunt igitur ad
 stringentia eis qui non tussunt, qui corpus boni succi
 habent, & qui ob apertionem oris uenarum, aut rupturam
 sanguinem reieciunt. Adstringit autē optime acetum,
 & portulaca comesta: succus autem eius bibitus
 efficacior existit: plantaginis succus cyathis tribus, aut
 sanguinariæ succus eodem modo: Succus uuæ acerbe
 in sole probe deficcatus drach. i. rhois aut gallæ deco-
 ctum cyathi mensura, cortex glandis maxime casta-
 neæ drach. i. radice rubi decoctum mensura cyathorū
 trium, mora rubi, & ros balaustrorū drach. i. acacia
 & hypocisthis eodem modo. Vinacea cochlearii
 mensura, similiter lapathi acuti semen. Efficacius au-
 tem operatur radice althææ decoctum, radice sym-
 phyti decoctum, atq; ipsa quoq; sicca trita potui insper-
 sa, centaureæ radice drachmæ duæ, quas febricitanti-
 bus cum aqua, febre carentibus cum uino exhibebis:
 lapidis hæmatitæ drach. i. cum mali punici succo, aut
 corallii lapidis eodē modo, radix equiseti. Mora ual-
 de cruda & immatura. Forinsecus autem pectori irri-
 gatio adhibenda ex uino adstringente cum oleo rosa-
 ceo aut myrteo. Si uero multa sanguinis eruptio fiat,
 maxime in ætate, & citra tussim eius reiectiones con-
 tingant, neq; debilis sit æger, sed robustus & carnosus:
 Acetum pro uino adhibendum est, non in sordidis am-
 plius lanis, sed spongiis exceptum, fasciaq; lata æger
 conuinciendus. Aliquando autem acaciam, aloen, aut
 omphacium aceto permiscere conuenit, & cutem ex
 oleo myrteo præillinare, ne mordacitas ex irrigatione
 succedat, aut etiam Emplastrū Barbarum, aut ex salici-
 bus, aut aliud simile impone. Quod si æger ferre ne-
 queat

S E R M O

queat ex irrigatione prouenientem iniucūditatem &
 molestiam, neq; toleret item emplastrorum incōmo-
 ditatem, huiusmodi cataplasma est admouendum: ex
 palmis uidelicet & acacia, alumine: malicorio in pul-
 uerem redactō, symphyto, polenta aut lentium farina
 apparatus. Si uero neq; cataplasmatum grauitatē fer-
 re queat, neq; calefieri sustineat, illitionibus utendum.
 Loti itaq; aut mespili corticem, & rhoem culinarium,
 paucaq; rhāni, aut sanguinarię folia in aceto decoqui-
 to: deinde in eo decoctō aloes succum, aut acacię, aut
 omphacii, paucumq; gummi diluito, & pectus ac dor-
 sum ex eo illinito: atq; ubi exiccatum fuerit rursus in-
 ungitō, quo crassitudinem accipiat illitio seu unguen-
 tum, & ne denudati frigore circumueniatur. Illa uero
 hora qua arefcit illitum, ab ægro multus aer est arcen-
 dus. Quod si inflammationes succedentes febres infe-
 rant, solent enim uehementer acutę irruere & pericu-
 losę, aliquādo etiam lenes, & obtusę, quum uidelicet
 in tabē sunt transitura: tū omnis ueluti in febribus est
 ordinanda dięta: non tamen aceruatim, sed quiete &
 paulatim: ut ne rursus rumpantur conglutinata, absti-
 nendum a uino & sorbitionibus, ammiscenda quę le-
 niter adstringūt, uelut sunt palmę, & similia. Cataplas-
 mate utendū pane calido, deinde semine lini. Vbi ue-
 ro perseueret malum, omnia ut ad tabidos faciendā.
 Exiccatoriā porrō citra mordacitatē uim obtinet succus
 ocymi, qui si aceto cōmiscetur, cōuenientior fiet,
 & est quoq; nobis in usu familiaris, citraq; formidinē
 eū porrexeris. Adstringit autē, & desiccatur simul, rheon
 ponticū. Assumere autē oportet hanc ipsam ponticā
 radicē ad recentes ac inueteratas sanguinis reiectio-
 nes, & ad pectoris fluxiones, in principio quidē ex po-
 sca decoctam. Si uero per circuitus redierit reiectio,
 omnino parū quiddam bibendum præbe cum aqua.
 Quum uero asperitas, & tulsis molestiam intulerint,
 passo

passo cretico decoctam, deinde contritam præbe. **Ma**
gis autem desiccatur arefacta in potum inspersa. **Exi**
cat etiam citra mordacitatem, samius aster, & minium
 sinopici: & terra lemnia bis in die data drachmę pon
 dere ex aqua. Citra mordacitatem etiam & præclare
 omnino desiccatur bolus armeniacus, ut nihil eo hac
 parte præstet: eius itaq; drachmam unã exhibere por
 tes cum aqua confidenter. Exiccatur etiam coagulum
 hædi, cerui uero magis inspissatur. Quod si stomachus
 æger sit, semel exhibe quod adstringit, & semel quod
 desiccatur. Aliquando autem mane adstrictorium datur,
 circa sextam autem horam desiccatorium: in uesperã
 uero quod inspissatur. Quãdo uero inspissantibus opus
 fuerit, amyli detur, & gummi, ac tragacanthus, quod li
 bet per se, atq; etiam inuicem permixta. Simplicia ad
 sanguinẽ reicientes pharmaca. Huius generis, inspissan
 tium uidelicet, est & gluten piscium, & symphitum
 manducatum ac deuoratum. Cibos etiam eiusdem cũ
 prædictis pharmacis facultatis exhibere oportet, tum
 his qui propter apertionem uenarũ, tum qui ex stoma
 cho sanguinem reiciunt: nimirũ adstringentes, uelut
 est halica ex posca, aut micæ panis eodem modo, aut
 oriza, oua mollia, rhoem culinarium tenuissime tritũ
 infarctum habentia, plantago costã, intubum, lens cũ
 prædictis condita, aut lapathum acutum: in quibus ue
 ro inspissante materia magis opus est: lac coctum re
 frigeratur, daturq; tum ob corrosionẽ, tum à stoma
 cho sanguinẽ educentibus. Hi enim adstringente ma
 teria, & carnis expletione opus habent: aliquando au
 tẽ lacti cocto amylium infarcitur, ac modicũ omnino
 coaguli. Cauere enim oportet immodicũ eius usum,
 neq; statim post eius admixtionem lac ipsum exhibe
 re, sed post aliquantulam dilationem: ualde enim in
 uentre concretum mortem inferre consueuit. Condu
 cit etiã palmas cum halica decoquere, aut cum simila
 gine.

S E R M O

gine. Inspissant autē simulq; adstringunt ova crassiora rhoe infarcta, maxime si sint assata, lens cum ptisana decocta, milium coctum. Fugiēda autem in omnibus uehementer adstringentia, & excellenter inspissantia. Eligēda uero simpliciora & minus molesta ex uniuerso genere eorum quæ sunt prædicta. De cōpositis ad sanguinem reiciētēs pharmacis, Galeni. Iuxta primā quidem rationem ex adstringentibus & desiccantibus ac inspissantibus pharmaca cōponuntur ad curationē reiectionis sanguinis conueniētia. Quum uero adstringentia, & tenacia ac desiccantia, uias præcludant, & difficulter per corpora digerantur, ut quaedam opus habent præparante ac aperiente eis uias ipsas: & ob hoc ipsum calida & tenuium partiū eiusmodi pharmacis miscentur, quæ iuxta omnem ipsorum considerationē contraria sunt sanguinis sistendæ reiectioni. Miscendū etiam eis stuporem inducentia, quo profundiorē somnum inducant: quæ sanè commodissima sunt his qui à tussē lancinantur omnibus, maxime tamen qui simul sanguinem reiectāt. Hi igitur scopi sunt compositionis pharmacorum ad sanguinis reiectionē conuenientium: quæ uero per experientiam cognita sunt à priscis medicis composita pharmaca, deinceps dicentur. Potio hæmoptoicis commoda. Lapidis corallii, terræ samix quæ aster appellatur, succini, mastiches, cuiusq; drachm. vi. amyli, thuris, gummis, cuiusq; drachm. quatuor. Exhibe cochlearium unum siccum cum posca, aut cum aliqua prædictarum decoctionum. Alia potio. Terræ samix, asteris, lapidis agerati, terræ lemnix, æquales omnium partes accipe, & ex eis cochlearium unum præbe cum cyathis duobus decoctionis plantaginis. Alia. Terræ lemnix drachmas xvi. terræ asteris drachm. viii. sarcocollæ drachm. quatuor, gummis drachm. ii. præbe cochlearium cum decocti palmarum cyathis duobus. Sit autem decoctum

Sum

Cum ipsum crassum . Alia Andromachi . Corallii
 torrefacti drach. i. thuris obol. iiii. acaciæ drac. i. balau
 stiorum obolos. v. gummis obol. ii. candidum ouorū
 duorum . Huius quartam partem cum aquæ cyatho
 uno & dimidio exhibe. Alia, Asclepiadæ. Radicis san
 guinariæ manipulum , radicis symphyti tantundem,
 rhois rubri acetabulum, aquæ sextarios tres: decoque
 ad tertias, & expressi ac percolati liquoris cyathum
 unum præbe, & ad singulas exhibitiones gummis tri
 ti drach. i. conice. Alia, ualde præstans , cui testimo
 nium præbeo. Thuris, terræ asteris, cuiusque drachm.
 octo, croci drach. i. amyli drach. i. succi plantaginis sic
 ci drachm. i. contusorum & cribratorum cochleare
 unum dato cum posca. Alia, per experientiam. Coral
 lii drachmas octo , thuris drachmas octo , dato co
 chlearium cum uino myrtitæ diluto. Eadem etiam ad
 fluxum muliebre efficax est. Pastillus ex electro .
 Præclare facit ad hæmoptoicos undecunque sanguis
 efferatur, ad tulsim ueterem & recentem, tabidos, cru
 enta reiectantes, suppurationem pectoris, tormina in
 testinorum , uesciæ fluxiones , & ad inflatos: est etiam
 aurium affectionibus commodus. Psyllii drachmas
 quadragintaquinque , ramentorum electri, iridis, ma
 stiches, croci , cuiusque drachmas quatuor , opii dra
 chmas quindecim . Psyllium in aquæ calidæ sexta
 rios tres coniectum , parumper macerato : atque ubi
 uiscosum ac lubricum factum fuerit , liquorem in
 de exprimito , eoq; præscripta diluito terito , ac pa
 stillos informato . Ex his obolos tres cubitum ituris
 exhibeto. Pastillus Dosithei, ualde celebrer. Virguli
 torum rubi sextantem , radicis symphyti , fructus spi
 næ ægyptiæ, succi hypocistidis, lycii, opii, thuris, rhei
 pontici, terræ asteris, singulorum sextantem, rhois cus
 linarii quadrantem , rosarum siccarum drachmas. iiii.
 baccarum myrti quincuncem, croci, terræ lemnix, cor
 ticis

S E R M O

ricis qui macer appellatur, cuiusq; drachmas duas. Ex
 cipe succo plantaginis, aut uino scybelite, & informa
 pastillos. Eos cum decocto symphyti aut sanguinariæ
 exhibeto. Alius pastillus, ex cuius usu magnam nomi
 nis famam sum adeptus. Terræ asteris quadrantē, amy
 li recentis quincuncem, tragacanthi sesquiunciam, gu
 mis quadrantem, glutinis piscium unciam unam, aceti
 quantum suffecerit. Gluten more eorum qui arcus fa
 ciunt dissoluito, per triduum in sufficienti aceto mace
 ratū, quarta deinde die exemptis ex eo pelliculis reo
 purgatum paulatim tolle, & in mortario cum pistillo
 contunde, & quam diligentissime dissolue, aut super
 calidum cinerem pone. Difficulus enim solubile exi
 stit. Vbi uero solutū fuerit, rursus in ære, aut ferro, aut
 ut dictum est, cinere calido cū aceto decoque, & suffi
 cienti tēpore assidue agita, ut quā crassissimū fiat, de
 inde in mortariū coniectum satis diu utere. Atq; unū
 quodq; prædictorū per se contusum ac cribratum in
 promptu habēs, maxime tamen tragacanthū, in mor
 tarium ad dissolutum gluten insperge, omniaq; dili
 genter unita uitreis lancibus solidis excipe, & exicca,
 pastillosq; informa mediocres. Durant aut aliquādiu
 donec formentur. Eos cum posca exhibe, & utere ual
 de confidenter. Pastillus ex Corallio, qui nūc celebris,
 & in usu apud omnes empiricos existit. Terræ asteris,
 balauftiorum, corallii, succi hypocistidis, acaciæ, myr
 rhæ, rhei pontici, dauci, omphacii, tragacanthi, cuiusq;
 unciam unā, thuris sextantem, opii ʒ.iiii. amyli scrup.
 vi. aluminis scissi scrup. xii. terræ lemnæ scrup. vi. rhois
 rubri quadrantem, radicis dulcis sexuncem, symphyti
 radicis trientem, gumis scrupul. xviii. croci scrupul. vi.
 fructus spinæ ægyptiæ drach. iiii. Digere in pastillos
 cum succo plantaginis, aut uino austero uetere, & ex
 hibe ante somnum obol. iiii. cum posca. Facit etiam
 ad tormina intestinorum. Pastillus ex Ægyptia spina,
 quo

quo plurimum utor. Pharmacum Clidion appellatum, quod prospere omnibus sanguinem reiicientibus conducit: itemq; coeliacis, intestinorum torminibus, & stomachi fluxionibus. Cytinorū, fructus spinæ ægyptiæ, balauftiorum, acaciæ, succi hypocistidis, singulorum drachmas sex, lycii, rhei pontici, opii, cuiusq; drachmas quatuor, myrrhæ drachmas tres. Contusa & cribra: a diligēter baccarum myrti, aut rosarum decocto excipito: aut uino myrtite, & in pastillos redigito, & iuxta cuiusq; uires cum rosarum, aut baccarum myrti, aut pampinorum uitis, aut palmarum decocto exhibeto, aut cum frigida aqua. Quod si lycio non abundes, hoc modo apparare potes. Rhus, qua coloriorum tinctorum utuntur in quadrupla aquæ portione ad triduum maceratur, uirga frequenter agitata: quarta autem die decoquitur usq; quo aqua ipsa thois comam exæquet. Et tunc quidem rhus expressa abicitur: aqua uero percolata, donec in mellis spissitudinem cogatur decoquitur, atque ita pharmacis adiicitur. Quum uero bibendum præbes hoc prædictum pharmacum, spōgias posca madefactas stomacho aut pectori impone: atq; ubi restiterit sanguis, pectus aut locos fluxione laborantes ex omphacio in aceto diluto & aliquantulum tepefacto inunge. Conuenit etiam sanguinem reiicientibus pastillus Philippi, qui in tractatu De intestinorum torminibus describetur. Potio ad sanguinē reiectantes. Succu saluix cyathos.ii. mellis unciam unam, exhibe ieiunis in potu, & euestigio sanguinem sistes. Quæ grumos sanguinis concretos dissoluant. Sanguinem in grumos concretum lixiuium ex cinere fici, & uitis, & quercinum dissoluit, similiter etiam thymus & satireia, cum aceto. Coagulum leporis aut hœdi, ciceris magnitudine ex aceto: Itaque mox ubi quis ex alto ceciderit, ac sanguinem

A E T.

m m m reie

S E R M O

reiecerit,lixuram per se bibendum exhibeto,aut cum modico aceto.

De asperæ arteriæ ulceribus .

Cap. LXIII.

Quæcunque in aspera arteria ulcera sunt,iuxta pelliculam eam intus ambientem , & maximè prope eius extremum , aut in ipsa adeò arteriæ extremitate , sanabilia omnino existunt:Et nos non paucos hoc morbo affectos curauimus . Reiciunt autem hi per spiritum purulenta pauca ac cruenta, aliquando etiam tetoriora quædam ulceri obducta, sensusq; doloris ab eis manifeste percipitur iuxta exulceratum locum . Hos itaque in quiete adseruare oportet supinos reclinatos, atque iis quæ capiti subiiciuntur sublimius instratis . Admonere etiam ut quantum possibile sit renitentur , & ne tussiant : Deinde forinsecus loco affecto desiccantia imponere . Veluti sunt Emplastra Barbarum . Ex salicibus , & ex loliis adpellata , ac eis similia . Pharmaca autem eis exhibenda sunt , quæ supra ad ulcera inter arteriaca , & ad pectore suppuratos sunt descripta : Quæ etiam sub lingua detinere conuenit, ut paulatim liquefacta in asperam arteriam delabantur : Tum uero maxime obniti , & non tussire . In potu autem exhibendum est lac quotidie recens multum ab adsistente adhuc animali : adiiciendum etiam mellis quiddam his qui lac difficulter concoquant, & quibus in casei modum in uentre cõcrescit.

De pectore suppuratis , Ex Archigene.

Cap.

LXV.

Empyrici, hoc est pectore suppurati uocantur, quibus abscessus in succingente costas intrinsecus membrana, aut in aliqua alia pectoris pellicula factus, aceruatim ruptus est, & in uacuum pectoris locum effusus, inter pulmonem & membranam costas succingentem.

cingentem . Qui si non quàm citissime per sputum
 reiciatur , Tabidi fiunt . febricitant autem pectore
 suppurati indefinenter hecicen , hoc est , habitualement
 febrem . Rumpuntur autem suppurationes , aliqua
 quidem sursum uersus , aliqua uero deorsum . Quæ
 deorsum rumpuntur , in aluum & intestina , ac uesicam
 transfunduntur , per uasa quædam transmissio ad
 ad ea membra facta . Quæcunque uero sursum rum
 puntur , in uacuum uidelicet thoracis locum , pericu
 losiores existunt . Cognosces autem suppuratos hoc
 modo . Quum lateris dolor præcesserit , deinde ue
 hementes febres quieuerint , & ex magna parte quos
 que dolor , grauitatis autem sensus remanserit intus
 in lateribus in profundo thoracis , simulq; transue
 re aliquid appareat , iuxta multiplices reclinacionis
 permutaciones , & maximè quum ab uno latere in al
 terum decumbunt : tunc sanè multitudo puris mani
 festatur , & fluctuationis cuiusdam sonitus sæpe sens
 sibiliter in reclinacionibus ipsorum auditur . Cogno
 scitur itaque suppuratio facta tum ex prædictis , tum
 quod nihil relatu dignum per sputum reiecerunt in
 eo qui præcessit uehementi lateris dolore . Noui
 mus autem quosdam citra febrem suppuratos , ex se
 roso aut pituitoso humore ex reliquo corpore in ua
 cuum thoracis delapso , isthicq; putrefacto . Itaque
 quibus ex gymnasiolorum exercitiis , aut ex casu aliquo
 sæpe sensibilis conuulsio facta est , quæ dolorem cir
 ca profundum thoracis intulit , Nitrum , acetum , &
 oleum cyprinum coniiciantur , his addatur Rosma
 rini semen , Canchry appellatum , large probeq; con
 tritum , aut pyrethrum eius loco , seu staphis sylvæ
 stris : hæc simul calefiant , deinde excolata ipsis locis
 ex lana succida repletis irrorentur , aut cum lana im
 ponantur . Vtilis enim hæc irrigatio existit , sæpeq;
 m m m 2 sola

S E R M O

Tota malum omne disculsit . In quibus autem inflam-
 matio præcessit , ultro uenam cubiti incidere oportet , si nihil prohibeat , & mediocriter euacuare , ut alleuatio tantum aliqua contingat . Nutrire uero ex ptisanæ succo & aqua mulsa , excretioni consulendo , & in quiete diligenter custodiendo . Ac primum quidam ex oleo pingui irrigationes lana conuoluta exceptæ ac impositæ conducunt . Quod si febris absit , passum etiam moderatum cum multo oleo commisceatur , lanaq; succida excipiat . Hæc enim irrigatio in his qui febre carent , usque ad tertiam sufficiet diem . Si uero febres simul adsint , & ruptura confesquatur ipsius puris : Rutaceo , aut anethino oleo , fœniculum aut flos cypri madefcant : Aut quod magis ad hanc rem conueniet , ipsi oleo incoquantur , cum radice maluæ . Conuenientius est autem oleum cyprium , cum spissamentis apparatus . Hæc autem calefacta & lana molli excepta imponantur . Post hæc autem cataplasmata adhibere conuenit ad febres quidam sedandas , ex pane in aqua mulsa decocto , uiridi apio , aut fœniculo , simul decoctioni iniecto , aut apii aut fœniculi semine insperso . Commodius autem ad hæc butyrum pro oleo adicitur . Deinde cataplasma quoque ex semine lini adhibeatur : quod si maius malum sit , etiam fœnum græcum addatur . Quod si frigiditas suppurationis causam præbuit , irionis etiam semen cataplasmatibus indatur . Tardantibus autem suppurationibus , ordeaceæ farina caricas costas addere oportet , & althææ radicem , terebinthinamq; resinam ac sterces columbinum . Fit etiam tardantes rupturas utile cataplasma ex solo stercore caprino , quod & collectionem maturat & discit . Optimum etiam discussoriū est ex loliis cataplasma , si bitumine permisceatur . Ablatis autem cataplasmatibus ,

tis, ceratis affectæ partes contegantur ex butyro appa-
 ratis, & habentibus quoque admixtam irin, parum
 de bacis lauri, & rutam. Etenim ad hoc quod à fri-
 gore tutantur, adiuuant etiam reiectionem. Tem-
 pore reiectionis congruit emplastrum ex succis con-
 stans, & mnaseæ, & simpliciora melina, postea ue-
 ro icesii & quod ex lolii apparatur. Si uero fluxus
 timor immineat, id quod Thraseæ appellatur, erit
 aptum. Ego uero assiduè eo quod ex syluestri cucu-
 mere constat utor, omnium enim efficacissimum exis-
 tit. præscriptum autem hoc est in anhelosorum tra-
 ctatu. Adiuuare igitur oportet puris excretionem
 quocunque reperi cognoscatur. Quod si ad aluum
 proreptet, magis emollientia sint ea quæ offeruntur:
 si uero ad uesicam serpat, ea quæ urinam magis cient
 adhibenda. Si uero per tulsim puris repurgatio fiat,
 nihil conuenientius, aut familiarius exhiberi potest
 quàm ptisana optimo melle permixta. Cæterum ea
 quæ urinam cient, cibus commode ammiscentur, uno
 decunque tandem puris excretio contingat. Com-
 moda est etiam faba cocta in omni suppuratorum
 differentia exhibita, si ei parum ex seminibus erui
 maceratis, & duplici ex aqua decoctione dulcoratis
 adiciatur. Alii comestio quoque utilis ad repurga-
 tionem existit. Inter potionum genera simplicissima
 est aqua mulsa cum iride & plurima radice dulci de-
 cocta, utilis est & radicis dulcis succus commanduca-
 tus, & cum ammixto sesamo temperatus. Conuenit
 etiam hyssopum aqua mulsa decoctum. Eclegma
 autem prodest hoc, Nucum pinearum, tum quæ pi-
 tyides, tum quæ strobili appellantur, amygdalarum
 amararum, seminis lini, amyli recentis, æquales par-
 tes, mellis quantum suffecerit. Optimum autem est
 & piperis parum ac seminis irionis addere. Quod
 m m m 3 si tulsis

S E R M O

fi tussis infestet, butyrum recens tepidum cum melle tepefactum delingendum præbe. Aliud eclegma, Internos abscessus repurgans, ut etiam pelliculas maximas educat. Cardamomi drachmas octo, sagapeni, drachmas quatuor, myrrhæ drachmas quatuor, opii drachmas duas, castorei drachmas duas, piperis drachmam unam, cum aqua in pastillos duorum obolorum pondere redige, & cum aqua calida pastillum unum, pro una uice exhibe. Thespiana ad internos abscessus. Seminis apii drachmas tres, opii drachmas tres, melanthii drachmas tres, castorei drachmas duas, seminis dauci, iridis, sinapis, cuiusque drachmas septem, excipe melle cocto, & præbe nucis auellanæ magnitudine ex aqua. Eclegma ex eruo, Suppuratis commodum. Erui madefacti & inde torrefacti, decorticatiq; & in farinam redacti, drachmas octo, nucum pinearum drachmas octo, amyli drachmas sex, piperis drachmas quinque, succi ruta drachmam unam, mellis cocti quantum suffecerit.

Eclegma magnum ex marrubio. Spicæ nardi, piperis, succi marrubii, cuiusque unciam unam, mellis libras tres, uini ueteris dulcis libras duas. Succum cum uino & melle decoque, atque ubi ea coacta fuerint, sicca contusa & cribrata insperge, ac simul unitis utere. Aliud. Amomi sextantem, castæ quadrantem, styracis calamitæ sesquiunciam, spicæ nardi sesquiunciam, croci unciam unam, piperis unciam unam, nasturtii, drachmas quatuor, thuris drachmas quatuor, mellis libras tres, utere ut optimo. Antidotus Panchrestus ab omnimoda utilitate appellata. Conducit tussi antiquæ, suppuratis, orthopnoicis, tabidis, præcordiorum distensionibus, & omnium inflationi. Mouet menses foeminarum, & quæ abortu aut partu relinquuntur, secundas etiam ac partus

tus

tus educit, Et uesice abolet affectiones. Terebinthi
 næ drachmas octo, styracis drachmas sex, myrrhæ
 drachmas quinque, croci., iridis, galbani, cuiusque
 drachmas quatuor, seminis hyoscyami, corticis man
 dragoræ, irionis torrefacti, opopanacis, cuiusque
 drachmas duas, piperis drachmam unam, spumæ ni
 tri drachmam unam, cum passo coge in pastillos, ex
 quibus obolos² duos, cum aquæ mulsæ cyathis tribus,
 præbe. Alia antidotus Aristarchi, Paulina appella
 ta. Vim habet admirandam. Prodest tussientibus,
 reiectantibus sanguinem, tabidis, suppuratis, pulmo
 nis abscessibus, conuulsionibus, & rupturis: ad sto
 machi subuersiones, bilis per uomitum ac secessum
 eruptionem, cœliacos, dysentericos, uesicæ affectio
 nes, uteri strangulationes, & ad febres per circuitum
 repentes, una hora ante exacerbationem exhibita.
 Facit & ad malum habitum corporis, & ad eos qui
 alimentum non sentiunt, ad exitialia pharmaca, &
 uenenatorum morsus. Habet autem hoc modo:
 Cinnamomi, costi, galbani, castorei, opii, piperis ni
 gri & longi, styracis, singulorum unciam unam, mellis
 sextarium unum. Sicca contundito ac cribrato: gal
 banum autem cum modico melle decoquito, ac ex
 colato: deinde omnia simul unita in uase uitreo re
 ponito, ac fabæ ægyptiæ magnitudine exhibeto cum
 aquæ mulsæ cyathis duobus, irrorato de pollice mo
 dico aceto. Vtere etiam his quæ ad tabidos descri
 bemus. Exhibe quoque confidenter antidotum Iso
 theum appellatam, ad tussientes suprâ præscriptam.
 Licebit & pæonia appellata antidoto uti, quæ in Ser
 mone tertio & decimo cum aliis multi usus antidotis
 describetur. Farinas quoque apparare conuenit ex
 eruis albis madefactis primum, deinde resiccatis, ac
 decorticatis, & mola tritis. Hæc enim farina & lacti
 m m m 4 dum

dum decoquitur adiicitur, ammixto etiam melle, & uehementer commoda redditur. Admiscetur etiam aliis sorbitionibus: & eclegmata ad difficulter purus lenta reiicientes apparatus, ex hac confiunt. Commოდum est autem & amygdalas amaras delibratas sorbitionibus infarcire. Facilem autem puris reiectionem facit porrum capitatum cum sorbitionibus decoctum, atque etiam per se aquae incoctum, & in cibo acceptum. In potu aqua offeratur probe cocta: si uero uino opus habeat, theracum detur, aut aliud dulce paucum. Ab aceto autem & omni alio uinoso genere, & ab aqua quoque frigida abstineant. Tempore uero quo cicatrix obducitur, uinum scyllinum utile est praepotatum, aut abfinthites, & oenanthinum in uomentibus & purgatis per uescicam: hyssopites uero & scyllinum his qui per tussim: pulegiatum, qui per aluum purgantur: maximè si nigricantia subeant unguiculae purulentis, aut grumosa quaedam coactiones. Quoniam autem per interualla colligi solent & rupti quoque suppurationes, curam adhibere conuenit ne post factam earum curationem recurrant: id fieri potest per lactis potationem, & hierae ex colocynthide constantis purgationem. post etiam dropaces locis adhibeantur, & smegmata seu extersoria acriora cutem rubefacere potentia, & epithemata eiusdem usus, uelut est id quod ex euphorbio fit: item quod ex baccis lauri. Assumendae etiam arenae ingestiones: & acrium ciborum comestio utilis eis existit per interstitia adhibita, maximè uero alliorum costorum. Multos autem suppuratos post cicatricis obductionem illaefos conseruauimus per salsamentorum comestionem. Assiduè etiam acetum mulsum praebendum est, fit autem ex scylla apparatus. pectus quoque assiduè ex abrotoni decocto repurgandum: item ex centaurea

rea

reæ & hyssopi aliisq; consimilibus decoctionibus frequenter potatis. Quòd si sæpe puris collectio contingat, securius est crustas per cauteria pectori in orbem inurere: quemadmodum in anhelosis est prædictum.

De peripneumonicis. Cap. LXVI.

Peripneumonia inflammatio est pulmonis, cum febre acuta. Cõsequitur autem affectos thoracis grauitas absq; dolore. Quòd si pelliculæ ipsius, quæ cum thorace secundum longitudinem ipsius sunt cõnexæ, sint inflammatae, etiam dolorem percipiunt, & spirandi difficultas simul irruit, & surrecti sedere uolunt. Pulmo enim cordi incumbens suffocationem infert. Rubicunda eis est facies, & maximè malæ, nasus in summo fit simus, uenæ temporum eleuantur, prostratus est appetitus, respiratio calida, linguæ siccitas, aquæ frigidæ, magis autem aëris frigidi concupiscentia, tussis sicca. Si uero quid efferatur, spumosum est ac biliosum, & aliquando cruentum & floridum uehementer, quod etiam pessimæ significationis existit. & si quidem mortale malum fuerit, uigiliæ amplius aderunt, aut somni breues stuporem ac delirium inducentes: & imaginatione mentem uicissim perturbante non sentiunt ualde præsentia mala: extremitates frigidæ, unges liuidi incuruantur, quarta aut summum septima die hi moriuntur. Verum si ad salutem permutetur morbus, sanguinis eruptio ex naribus abundanter sequitur, aut alui exturbatio multis exeuntibus biliosis & spumosis humoribus. Alio quando autem inflammatione in pus commutata, per uentrem aut urinam pus excernitur, statimq; ab omni molestia liberantur. Quòd si in pulmonem irruerit acruatim, aut suffocat, aut cum grauibus accessionibus in tabem permutatur. Itaq; si nihil obstiterit, statim

S E R M O

statim uena secanda est in cubito, & si sustinuerint uires, ex utroque brachio sanguis extrahendus. Primum quidem modicus & nō usq; ad animi defectionem, ut uidelicet adseruetur ad repetendam detractionem. Si uero quid prohibeat fieri uenæ incisionem, acri clystere subluere oportet ex decocto hyssopi, & colocynthide, & ruta melleq; ac oleo plurimo, iniecto etiam nitro ac sale. Eorum uero quibus uena incisa est, seorsim illinire oportet his quæ fiatus educunt, & fecesum irritant: ueluti est mel cum cymino & ruta, ac modico nitro. Post uniuersales autem euacuationes peripneumonicis aqua mulsa in potu exhibenda est, in qua decoctum sit hyssopum, aut iris sicca trita, mensura duorum cochlearium aquæ mulsæ inspergenda. Quod si suffocatio urgeat, etiam nitrum inspergere conuenit ad decoctionem hyssopi. Cibis sit extenuatioris, pitisana cum origano aut hyssopo decocta, aut modico pipere trito ad eius succum insperfo. Alio quando autem sal pro nitro coniciendus est, prout expedierit, & sustinuerint uires. Porrum etiam capitatum bis coctum præbeatur, & halica cocta ex aqua mulsa: quæ omnia inflationis sint expertia. Potus exitus sit quantitate: humiditas enim noxia pulmone existit. Sub lingua autem detinendum præbe mel in pastillos redactum, cui in decoquendo insperfa sint hyssopum & calamintha quàm tenuissimè trita. Vti quoque conueniet eclegmatis quæ in pleuriticis describentur: atque uniuersa diæta eorum qui à peripneumonia conualescunt, eadem sit quæ pleuriticorum & suppuratorum. Pectus uero lanis cooperiatur cum oleo & nitro. Conueniet etiam cerato contegere tum pectus, tum latera, ex oleo rutaceo, aut cyprino apparatus, quod habeat simul iridem siccam tritam inspersam, aut epithema ex cera, & terebinthina, mēdulla

dulla ceruina, æsypo liquido, butyro, & iride tenuissimè trita imponatur. Sint autem horū partes æquales.

De phthificis seu tabidis, Ex Galeno.

Cap.

LXVII.

Phthisis proprie est exulceratio pulmonis, ad sanguinis spuitiones consequens, quum uidelicet sanguinis eruptione suppressa, ulcus non fuerit conglutinatum, neque cicatrix indurata. Consequitur etiam phthisis in suppuratis & peripneumonicis, aliquando etiam in affectionibus pleuriticis: difficillime autem curantur ulcera pulmonis, propterea quod citra tussim non repurgantur: tussientibus autem mutuo ulcus dirumpitur, ipsisq; quasi per criculum reuoluuntur mala. Lancinatis namque à tussi inflammatis, altera rursus maturatione inflammatio opus habet, rursusq; periculose per tussim purgare necesse erit: quare ex omnibus difficilis curatio ipsis subornatur, quod neque pharmacorum uires ulcus pertingere ualeant, prius quàm in uentre permutentur: & quod iuxta respirationes pulmo semper mouetur, & tussiendo lancinatur. Progressu uero temporis cartilagine quoque asperæ in pulmone arteriæ aduruntur: quemadmodum in externis ulceribus ossa, quæ scalpturam ad squammularum discessum, ac detractionem non admittunt. Diuturna autem pulmonis ulcera etiam si aliquando curentur, callosas tamen & fistulosas reliquias post se in ipso pulmone relinquunt, quæ temporis progressu ex leui occasione facile resfricantur: unde contingit aliquando & testorium ulceri obductum, & modicas sanguinis guttas unâ cum aliis quæ inde per sputum reiciuntur, efferri: ut aliò planè principio opus sit ad ulceris curationem. Notæ autem

S E R M O

autem quæ ex spūto sumuntur, in tractatu de febris
 sunt præscriptæ, nimirum quinto huius operis ser
 mone: unde superfluum existimo hic de eis uerba fa
 cere. Medicari itaque pulmonis ulceribus oportet,
 eo apparatu, quo facile sursum efferantur humores,
 cura simul adhibita ne alii congregentur. Itaque ca
 taplasinata in principio assumenda sunt, ex feminis li
 ni & tenuissimo polline, cum decoctione foenigræci
 & althææ, oleoq; & melle ammisceri possunt, etiam
 ipsi althææ folia trita. Adhibeantur autem hæc om
 nia statim post exacerbationum remissionem. Post
 temporis deinde intercapedinem, ad cerata transeun
 dum ex butyro & oleo laurino ac cera apparatus. Res
 purgationis autem tempore, epithemate utendum est,
 ex terebinthina, & oleo cyprino, & butyro, & ex me
 dulla ceruina, ac adipe taurino, iridisq; farina, & celys
 po, hoc est, lanæ succidæ fordibus, æqualibus om
 nium partibus commistis. Post etiam emplastro Mna
 seæ, aut aliquo ex simplicioribus melinis utendum.
 Locis autem fluxione laborantibus, id quod ex salis
 cibis constat adhibendum, quod etiam excicationis
 tempore conueniens existit. Sicut & hoc quod ex syl
 uestri cucumere apparatus supra ad anhelosos descri
 ptum, & quod ex loliis fit eodem modo. Ne autem
 cutis ipsa distendatur, primum locum ipsum inungit
 o, atque ita glutinosa pharmaca imponito: sic enim
 facilius auelluntur. Optimum autem ad eos malagma
 tempore quo cicatrix obducitur, hoc est, Ceræ libram
 unam, picis libram unam, uiscilquercini unciam unam,
 ammoniaci thymiamatis trientem, gallæ hypocisthi
 dis, aluminis scissilis, acaciæ, malicorii, feminis apii,
 rhois culinarii, cuiusq; unciam unam, olei myrtini aut
 rosacei trientem. In hyeme autem paulò plus. Sicca
 cum succis in aceto contere, liquefactisq; quæ eliquari
 possunt,

possunt, & ab igne ablatis uiscum iniice: ad quod de
 inde liquefactum in cacabo etiam reliqua trita conie
 ce, ac simul unita in pilam transfunde, & emollitis ute
 re. Inter pharmaca uero potabilia simplicissimum est
 aqua malsa per se, & cum amylo, aut iride & radice
 dulci in ea decoctis. Omnium autem conuenientissi
 mum phthificis est lac asininum potatum: quod si non
 adsit, bubulum aut caprinum, & cancri crudi triti cum
 lacte potati, aut cocti in cibo sumpti, assidue iure eor
 rum insuper absorpto. Conuenit etiam eis adeps cer
 uinus recēs in sorbitionibus eliquatus. Quod si mole
 sta tussis incubuerit, thymus tritus & hysopum melle
 cocto excipiuntur, & sub lingua tenenda exhibentur.
 Congruit etiam butyrum recens cum mellis & tere
 binthinæ æqualibus partibus decoctis. In his qui to
 lerare possunt, plus butyri accipiat, si tamen recens
 existat: optime enim repurgat. De hac itaque mix
 tura cochlearium unum ieiunis detur. Bonum est &
 amygdalas amaras maxime cum pitana decoquere,
 & porrum capitatum cum pitana, aut altera sorbi
 tione decoctum, aut etiam per se bis coctum accipe
 re. Vinnm autem thereum & scybelites præbeatur,
 mediocri tamen ualde mensura. Eclegma uero phthi
 ficis congruum tale est. Mellis optimi libram unam,
 uuarum passarum pingium exacinarum sextantem,
 croci, iridis, seminis hyoscyami, tragacanthi, cuiusque
 drachmas quatuor. styracis flauæ unciam unam, nucum
 pinearum drachmas sex, amyli unciam unam. Exhibe
 ex eo cochlearium ieiunis. Tragacanthus in uino dul
 ci modico teritur: styrax uero in pila dissoluitur reli
 quis coniectis ac permixtis. Aliud. Fœniculi succum
 cum pari melle decoquito, & ad sextarii mensuram
 croci drach. i. rhei pontici drachm. ii. aliquando etiam
 hypocisthidis drachm. i. adicito. Quod si iuxta aspe
 ctu arteriæ

æ arteriæ

S E R M O

ræ arteriæ extremum asperitas adfit, coniiice & radicis
 dulcis tritæ drachmas duas, detur cochlearis mensura
 à cibo. Aliud. Scillam optime assato, eiusq; me-
 dium siue medullam terito, & ad unam scillæ sex mel-
 lis partes coniicito, & ieiunis inde cochleari exhibe-
 to. Aliud eclegma celebre. Marrubii, hystopi, iri-
 dis, radicis dulcis, pulegii, dictamni, saluæ, caricarum,
 palmularum passarū, singulorum unc. i. crassius con-
 tundito, ac in aquæ sextariis tribus ad triduum made-
 facito: deinde ad tertias decoquito ac percolato, mel-
 lisq; libra una adiecta, rursus donec cogatur decoqui-
 to, & post farinæ orobi scrupulos duodecim, terebin-
 thinæ unciam unam, amyli drachmas quatuor, masti-
 ches trite drachmas quatuor, tragacanthi unciam unā,
 adiiicito. Tragacanthum primum in modico decocti
 madefactum conterito: deinde adiectis ei reliquis sic-
 cis, etiam ea quæ decocta sunt affundito, simulq; co-
 actis utitor, exhibito ieiunis cochleari. Licebit & ante
 somnum exhibere. experimento eius utilitas cogni-
 ta est. Aliud, ad phthificos fluxioneq; thoracis labo-
 rantes. Seminis cucumeris satiui desquamati drach-
 mas octo, amygdalarum delibratarum drachmas qua-
 tuor, seminis lini drachmas duas, seminis papaueris
 albi drachmas duas. Cōtusa & cribrata cum tragacan-
 thi cremore cogito, & in pastillos digerito. Iuxta uir-
 rium autem tolerantiam aliis drachmam unam, aliis
 obolos duos, præbeto: eis qui febre carent, cum uino
 dulci & myrti cremore: febricitantibus uero, cum cre-
 more solo. Aliud, quod & ad phthificos & suppura-
 tos præclare facit. Farinam erui albi succo scillæ sub-
 actam exiccato: aut scillam assatam ac tritam, farinaq;
 erui subactam eodem modo exarefcere finito. Vsu
 autem expetente, pastillos ipsos exiccatos cōtundito,
 ac cribrato, melleq; permixtos cochlearis mensura
 ieiunis

S E R M O

ieiunis

ieiunis dato . Optime enim repurgat. Aliud, multo usu cognitum, circa molestiam repurgans. Farinæ erui unciam unam, hyssopi quadrantem, feminis urticæ quadrantem, iridis unciam unam, mellis quantum suffecerit. exhibe ieiunis cochleare, ac confidenter utere.

Aliud, experimento cognitum, quod ad phthificos & suppuratos facit: magis tamen frigidis temperaturis conducit. Iridis illyricæ sextantem, farinæ erui alibi sextantem, hyssopi, pulegii fumo non siccati, feminis urticæ, cuiusque drachmas octo, piperis drachmas duodecim. Excipe melle, ac præbe cochlearia duo: mane unum, alterum ad uesperam. Potes & catapotia inde formare, atque alternis diebus exhibere. Aliud, phthificis & tussi ueteri aptum. Cardamomi torrefacti drachmas sedecim, thuris, galbani, iridis, piperis, cuiusque drachmas quatuor, cassiæ, croci, myrrhæ, cuiusque drachmas tres, opii drachmam unam, contundito, ac cribrato: & cum aquæ cyathis tribus, ac passis duobus, cochleare unum, aliquando etiam duo præbeto. Licet etiam pastillos inde formare cum passo. Aliud coptarium, siue placenta, ad phthisin, ex eclegmatum materia apparata. Ex amygdalis uidelicet amaris decorticatis, nucibus pineis recentibus, propter oleaginosum in eis saporem aqua præmaceratis: semine lini, amylo recentis. Hoc modo. Nucum pinearum quæ pityides appellantur sextarium unum, feminis lini sextarii quartam partem, amyli quincuncem, piperis drachmam unam, mellis boni costi & despumati quantum satis erit. In his qui caput quod facile obæditur habent, pityidas uitare oportet: proque eis, semen urticæ conicere. Eclegma ex orobis apparatus Dionysii prætori. Erui albi torrefacti & desquamati ac tritunciam unam, costi trientem, croci sextantem, iridis unciam unam, nucum pinearum unciam unam, piperis
grana

S E R M O

grana quinquaginta, seminis lini, uuarum passarum à uinaceis depuratorum, terebinthinæ, singulorum unciam unam, butyri drachmas quatuor, mellis quantum his cogendis satis erit. Summe hoc phthificis auxiliatur. Antidotus ex orobo, ualde celebris, ad phthificos suppuratos, & inueteratam tulsim: optime repurgat, & cicatricem obducit. Amygdalarum amararum delibratarum sextantem, farinae erui trientem, hyssopi trientem, iridis trientem, amyli sextantem, piperis, panacis radices, croci, cuiusque scrupulos sex, succi omphacii exiccati drachmas quatuor, nucum pinearum torrefactarum sextantem, mellis despumati libram unam, aceti unciam unam. Farina erui in aceto per diem unum maceratur, postea simul coactis omnibus, ex eis cochleare unum ieiunis præbeatur. Alia antidotus ad phthificos, quæ etiam ad omnem tulsim inueteratam conducit. Amygdalarum amararum decorticatorum sextantem, seminis urticæ torrefacti ʒ.iiii. succi radices dulcis sicci, radices symphyti, cuiusque sextantem, terræ asteris, nucum pinearum torrefactarum, seminis lini torrefacti, sesami, uuarum passarum à uinaceis depuratorum, singulorum sesquiunciam, farinae erui albi sextantem, iridis unciam unam, terræ lemnis unciam unam, sapæ & mellis quantum suffecerit ad eorum coactionem. Exhibe ieiunis cochlearis mensura: aliquando etiam ante somnum. Vtere & uaria ex capitibus papaueris compositione, supra ad destillationes descripta, exhibens ex ea ante somnum. Vtere & his quæ ad suppuratos sunt descripta. item arteriacis remediis supra præscriptis conuenientissima etiam eis est confectio isotheos appellata, ad tulsim descripta: & antidotus pæonia, quæ in Sermonem XIII. cum aliis multæ utilitatis antidotis, est relata: ea confidenter utaris. Prodest & Mitridatis confectio, & quæ Est

dra

dræ inscribitur, miro modo: item ex uiperis theria-
ce Andromachi, per interualla exhibita: quæ omnes
in tertio & decimo Sermone sunt descriptæ. Ultra opi-
onem autem efficax est, bolus armeniacus drachmæ
pondere ex uino tenui albo. Catapotion phthisicis
ualde cōmodum & bonum, cui nullū comparari po-
test: faciens ad omnem tussim inueteratam, & purulen-
tas reiectationes: quod in tribus diebus utilitatē suam
demonstrat. Styracis flauī, piperis albi, myrrhæ troglō-
dytice, castorei, galbani puri, opii achaici, aut asiani,
omnium æquales partes, cum galbano, & styrace subi-
ge, ac catapotia informa erui magnitudine, quorum
tria aut quinque, ante somnum exhibe deutoranda: ca-
lida aqua insuper ad sorbendum data, & admirandū
uim uidebis. Porrò diutius perseverante malo,
ac iam inueterato, cauteria ad mouere oportet, pesto-
re in orbem inusto, quemadmodum in suspiriosorum
prædiximus curatione.

De pleurite, siue laterum morbo.

Cap.

LXVIII.

Pleuritis exquisita & propria, inflammatio est
membranæ intrinsecus latera succingentis, dolorem
pungitiuum uehementer inferens cum acutissima fe-
bre. Consequitur hac affectos spirandi difficultas, &
tussis aliquando quidem sicca, aliquando uero cum
reiectione, ac primum quidem truentorum: inflam-
matione uero matura facta, purulentorū: pulsus adest
durus, & secantis quippiam modo habens. Si itaque
dolor circa mammas innititur ac usque ad clauicu-
lam se extendit, citra dilationem confidenter uena se-
canda est. Si uero deorsum ad præcordia uergat do-
lor, corpus purgandum. Quod si mediocris infestet do-
lor, & non pungitiuus: neque adsit tussis, neque febris
acuta, non opus est magna remedia adhibere. Clyster

A E T.

nnn enim

S E R M O

enim efficacior eis primum infunditur, deinde euacuatione aliquod operæ precium faciente, adhibetur etiã irrigatio ac fomentatio lateris affecti: item sacculi ex furruribus & pulegio ac menta impleti: & digra extenuatoriam uim habens. Archigenes. In his uero qui acuto morbo, ut diximus, infestantur: siquidem circa mammas ac clauiculam hæreat dolor: uenam incidere oportet, ut dictum est, in brachio, non eo quod recta ab inflammato latere procedit, sed opposito. Sanguinis autem multitudo extrahatur, non usque ad animi deliquium, periculum enim ne in peripneumoniâ morbus permutetur: siquidem refrigerato ualde corpore, pulmo rarus & calidus existens lateriq; uicinus prompte & facillime morbum susceperat. Itaque modicum extrahere oportet, & post sufficientem temporis intercapedinem, rursus repetita incisione modicum auferre. Quod si animi defectionem timeamus, usque in sequentem diem eius repetita ablatio differenda erit. Deinde clyster aluo adhibeatur, si non ut conuenit, feratur. Clysteri autem confidenter uti oportet ex oleo rutaceo, eliquatis in eo terebinthina & butyro: deinde forinsecus latus ex oleo calido fouere, in quo ruta, anethum, flos cyperi decocta sunt. Latam item sulphuratam, aut ipsum sulphur inspersum habentem, adhibe calido oleo imbutam, ita ut insperso modico thymo trito imponatur, leniterq; ac prouide colligetur, atque hac sanè irrigatione utendum est ad tertiam usq; diem: quarta deinde cataplasma adhibeatur ex polline ac lini semine, melleq; ac oleo rutaceo: sitq; uehementer leue ipsum cataplasma. Quod si liquidior reiectio existat, farina etiam lolii, & seminis irionis ammiscenda, aut foenum grecum ac nitrum inspergendum. Si uero repurgamento liquido prodeunte adhuc perseveret dolor: suppuratum fieri hominem spes est. Quare sinapi etiam in cataplasmata

Moham

*Frank copiosus
pneumonia
uideri potest
in primario
in quo fuit
ad hunc morbum*

*clyster a
uene sac*

T

mata commiscendum, & nasturtii semen, ac rosmarini
 semen canchry appellatum, itemq; pyretrum: aut fari-
 nam lolii, ceræ, & bitumini cum oleo eliquatis permi-
 xtam impone. Cura etiam adhibenda est ut calida per-
 maneant cataplasmata: quod hoc modo fieri potest.
 Oleo calido uescam bubulam semiplenam redde,
 eamq; frequenter cataplasmati admoue. *Cucurbita*
 Post septi-
 mum autem diem, si eodem modo dolor persistat, cu-
 curbita lateri affigenda est, & cutis scarificanda. Manife-
 stissima enim in pleuriticis utilitas ex cucurbitulæ appo-
 sitione apparet: uulnuscule autem scarificati loci sa-
 le aut nitro inspergenda, siquidem sustinere queant: in
 aliis uero linteolum oleo madefactum ac sale con-
 spersum imponatur. *nota*
 Sequenti deinde à scarificatione
 die optimum est rursus cucurbitam affigere, quo san-
 guis saniosus ex impactis uulnusculis extrahatur.
 Hæc enim detractio priore commodior existit: non
 enim sanguis sed sanies in secunda detractioe aufer-
 tur. Tertia uero die post sanguinis detractioem, cera-
 tum cyprinum aut rutaceum tum pertulæ cuti, tum
 uniuerso lateri imponendum: neque unquam affectus
 locus nudus relinquendus: quod si permutati in pus
 humoris signa appareant, & nõ per exhalationem dis-
 scutiatur, cõadiuare permutationem oportet, althæa,
 & caricis in complexum cataplasmatum coniectis.
 Post uero etiam epithematis utëdum, reiectionis ma-
 xime tempore, huiusmodi mixtura apparatis. *nota*
 Butyri, terebinthinæ, celsypi, id est ex lanæ succidæ sordibus
 pharmaci, ceræ, medullæ ceruicæ, iridis, omnium æquo
 les partes conice, modico oleo cyprino aut rutaceo
 ammisso. Optimum est etiam sulphur tenuissime tris-
 tum cerato liquefacto inspergere. Admirabiliter quo-
 que eis auxiliatur brassicæ radix sicca, unã cum caulis
 culis exusta, cinere eius axungia ueteri suilla sufficiëte
 excepto, ita ut ne p̄suat in corpus, ipsumq; inquinet.

S E R M O

Præclare enim discutit, & mitigat dolores. Probe etiam auxiliantur brasicæ, itemq; cupressi folia tenebra trita, & cum axungia imposita, aut marrubium eodem modo, aut cinis sarmentorum, aut ficus pingues cum pari axungia commixtæ. Eundem usum præstat stercus caprinum cum axungia impositum. Aliud epithema, pleuriticis ualde commodum. Opopanacis unciam unam, foliorum rutæ sextantem, olei cyprini libram unam, ceræ sexuncem, terebinthinæ sexuncem, galbani sesquiunciam. Opopanax in oleo cyprino dissoluitur: galbanum autem cum rutæ foliis conteritur: quæ uero eliquari possunt, liquefunt, & refrigerata tritis ammiscentur. Aliud, experimento cognitum. Rutæ sextantem, sulphuris uiui unciam unam, nitri sesquiunciam, adipis suilli trientem, ceræ sexuncem, olei cyprini sexuncem, butyri, cæsiipi liquidi utriusque sextantem, terebinthinæ unciam unam. Aliud epithema ad pleuriticos, in quibus dolor diu perseverat. Ceræ, resinæ pini, picis, baccharum lauri decorticatarum, singulorum libram unam, ammoniaci thymiamatis sexuncem, galbani trientem, pyretri sextantem, æruginis unciam unam, nitri sextantem, euphorbii unciam unam, alii tantum dimidiam accipiunt: olei laurini aut communis antiqui trientem. Appara & utere. Rubefacit cutem, & grauitatem leuiorē facit. Epithema foetidum, pleuriticis commodum. Resinæ pini libram unam, ceræ sexuncem, rutæ uiridis trientem, olei cyprini sexuncem, sulphuris uiui, opopanacis, sagapeni, galbani, cuiusq; drachmas quatuor. De potionibus pleuriticorum. Potionibus iuuantur pleuritici in principio quidem aquæ mulsæ, in qua ruta est decocta, post etiam hyssopum, aut calaminthæ, aut origanum, aut radix aristolochiæ. Alia, euestigio auxiliatur. Radix phu fasciculum in tribus aquæ sextariis decoquito: & expresso liquore ad sextarium unum, melis

lis

his trientem conii cito, rursusq; decoquito, ac cyathos tres ante cibum exhibeto. Alia. Chamepithyos manipulum in tribus aquæ sextariis appara, & utere, ut distum est. Alia. Stæchadis tenuissime trita drachmam unam, exhibe ex aqua mulsa, aut simili modo chamædryn, aut chamepithyos modo apparatus præbe in potu. Prodest & dracunculi radix cocta in cibo sumpta, aut ari radix eodem modo. Sub lingua uero tessellas ex melle cocto eliquantes deuorent. Eclegma autem eis conueniens hoc est. Eclegma ad pleuriticos. Seminis urticae, feminis lini, nucum pinearum, amyli, singulorum cyathum unum, amygdala amara decorticata xxv. piperis grana quinquaginta. Nuces pineas ac lini semen parumper torreto, deinde alia trita ac cribrata simul cum his melle despumato sufficienti excipito, & ieiunis cochleare unum exhibeto. Aliud. Butyrum recens cum pari mellis mensura decoquito, ac inde cochleare præbeto. In pleuritide uero diuturna exhibe feminis balsami drachmam unam, ex aqua mulsa, aut etiam gentianæ drachmam unam, radicis centaureæ maioris drachmas duas, ex uino, aut radicis symphyti ex aqua mulsa. Quod si liquida & cruda reiectet, conuenit hoc: myrrhæ troglodyticæ drachmas duas, croci drachmam unam, piperis grana quindecim, mellis despumati libram unam, cogito simul, ac inde cochleare dimidium præbeto. Oribasii antidotus ad pleuriticos & omnes pectoris fluxiones. Seminis rosmarini, opopanacis, sagapeni, castorii, anisi, fœselis, cuiusq; drachmas octo, myrrhæ, opii, cuiusque drachmas quatuor, bituminis drachmas tres & dimidiam, piperis drachmas duas, thuris sesquidrachmam. Utere, araci magnitudine exhibens cum hydromelitis cyathis tribus. Antidotus alia pleuriticis ualde commoda. Baccarum lauri drachmas octo, feminis rutæ syluestris drachmas octo, aristolochiæ longæ drachmas sex, myrrhæ drach-

mas

S E R M O

mas quatuor, gentianæ drachmas quatuor, mellis des-
 spumati libram unam. Datur nucis ponticæ magnitudi-
 dine, aut fabæ, aut araci. Prodest suppuratis, conuulsis,
 itemq; ruptis. Cæterum & antidotus quæ ex quatuor
 rebus appellatur præclare facit, habet autem hoc mo-
 do: Gentianæ, myrrhæ, aristolochiæ, baccarum lauri,
 æquales partes melle cocto excipe, & fabæ magnitudi-
 dine præbe: his qui febre carent ex uini cyathis tribus:
 febricitantibus uero cum aqua mulsa. Efficax est ad
 conuulsiones, rupturas, orthopnœam, tormina intera-
 neorum, & morbum regium, & eos qui uenenum hau-
 serunt: resistit etiã serpentium uenenis potata: præ-
 stat idem & ad morsus locum imposita. Quidam
 eam mysterium appellant. Alia antidotus ad pleuriti-
 cos pharmacum accommodatum. Extrahit menses &
 partus, & quæ à partu relinquuntur secundas. Dictam-
 ni, sagapeni, opopanax, trislaginis, cuiusq; drachmas
 quatuor, myrrhæ, seminis rutæ syluestris, herbæ sabis-
 næ, comæ centaureæ minoris, piperis, cuiusque drach-
 mas octo, radicis gentianæ drachmas sex, baccarum
 lauri drachmas sedecim, aristolochiæ rotundæ drach-
 mas duas, mellis despumati quantum cogendis his sa-
 tis est. Datur nucis auellanæ magnitudine cum hydro-
 melitis cyatho uno, cibi porrò pleuriticis exhibendi
 sunt forbiles qui in principio uentrem subducant: ue-
 lut est ptisanæ succus cum melle, citra salem aut alte-
 rius rei admisionem. Post hæc etiã non colata inte-
 gra ptisana exhibenda: deinde micæ quoque ex aqua
 mulsa. quod si à melle abhorreat æger, oleum opti-
 mum in principio ptisanæ affundes, decoquesq; simul
 capitatum porrum, deinde modico sale cõdies, & ex-
 hibebis. Remittente uero ac declinante iam malo, in
 petrosis aquis degentes pisces exhibendi, & columbe,
 omnisq; diætã tenuis constituenda. Alius autem al-
 tidue subducatur, in maximis præsertim doloribus:

sed

sed tamen cauendum ne fortiora solutiua exhibean-
 tur. Mastichen itaque tenuissime conterito, eiusq; scri-
 pulos nouem cum aqua tepida, aut lactei teporis aqua
 præbeto. Solutur enim à calida aluus. Vbi uero hanc
 potionem obtuleris, amygdalas amaras decortica-
 tas uiginti in promptu habe: easq; tritas cum pauco
 melle delingendas præbe, aquam etiam calidam mo-
 dicam insuper bibendam. Profectu autem ex his con-
 sequente, etiam cum subscripta Asclepiadæ hiera pur-
 gabis, quo omnes morbi reliquæ extergantur: quæ
 enim relinquuntur à morbis recidiuas facere consue-
 uerunt, & non pura corpora quo plus nutries, eo amo-
 plius lædes. Hieria Asclepiadæ, quæ omnes abscessus
 in profunda corporis parte consistentes unà cum tu-
 niculis ipsorum educit, phthificis ac pleuriticis com-
 moda: facit & ad eos qui assidue reuomunt cibum.
 Colocynthidis medullæ drachmas trigintiduas, mar-
 rubii, stœchadis, triflaginis, cuiusque drachmas qua-
 tuordecim, myrrhæ, spicæ nardi, piperis longi, floris
 iunci odorati, calsiæ, cinnamomi, cuiusque drachmas
 tres, croci drachmas quatuor, radicis centaureæ maio-
 ris drachmas quatuor, galbani drachmas quatuor.
 Excipe melle cocto, & pleuriticis duarum nucum pon-
 ticarum magnitudine exhibe ex aquæ mulsæ cyatho
 uno, phthificis uero & suppuratis unius tantum nucis
 magnitudine itidem ex aqua mulsæ.

De ea quæ pleuritis esse putatur, quum tamen
 non sit. Cap. LXVIII.

Ex cruditatibus plurimis, & cibus humoris crassi ac
 pituitosi, ueluti sunt bulbi, ac fungi, & consimiles: cru-
 di humores viscosi; & tenaces in corpore generan-
 tur: qui aliquando repente se in uacuum thoracis lo-
 cum ingerunt, aut in ipsum etiam pulmonem. Multi-
 tudine itaque sua succingentem latera intrinsecus pel-
 liculam

nnn 4

S E R M O

liculam distendentes inferunt dolores: ut imaginatio factæ inflammationis inexpertis exhibeatur: quin etiam vias spiritus intercipientes uehementem spirandi difficultatem inducunt. Vnde quidam medici errore seducti, uena cubiti incisa, multoq; sanguine euacuate, mortis causam ægris præbuerunt. Quare interrogare oportet, num eo cuius mentionem feci, usi sint cibis, diligenterq; perdiscere formam ipsius respirationis, contingere etiam pulsus, & tactu explorare caloris qualitatem. Etenim in his non ob dolorem respiratio ut plurimum intercipitur, sed quod uia spiritus sunt obturata, & respirationis forma uelut laqueo collo circumdato contingit. Supini autem fere in totum decumbunt semper, præ impotentia etiam, neque probe loqui ualentes. Ut plurimum uero non febricitant hi: aliquando & frigidius solito corpus eorum inuenitur. Quod si febre afficiantur aliquando, debilissima ipsis febricula existit, minimeq; sunt siticulosi: & quod ad hæc uel maximum signum est, pulsus diffusiusculter mouetur, minimus & tardissimus præter solitum morem existens. Horum itaque curatione suscepta, calefacientia, incisua, & repurgantia intrinsecus & extrinsecus offeremus: & primum quidem à simplicioribus incipiemus. Clysteri ergo consueto aluum à stercoribus repurgabimus: deinde etiam efficaciori utemur ex decoctione calaminthæ, aliquando centauræ, melleq; plurimo ac nitro & oleo. Colocynthis autem in his quod ualde stomacho aduersetur deuitanda. Post alui euacuationem rutam & anethum in oleo decoquemus, & ex eis quàm plurimum fouebimus affectos locos: lanas etiam oleo madefactas imponemus. In potu dabimus aquam mulsam, in qua hyssopum, aut pulegium, iris, caricæ plurimæ sint decocta. Succum etiam, ptisanæ tenuissimum exhibebimus cum melle, quo inde uenter leniter subducatur.

Eclegma

*ergo e m
prograns*

S E R M O

eis non bene excernit, mastiche tenuissime trita scrupulorum nouem pondere cum aqua tepida, aut lactei teporis bibenda offeratur, deinde amygdalæ amaræ decorticatæ tritæ ex melle præbeantur delingendæ, & aqua calida post eorum sumptionem absorbenda. Feliciter autem procedente curatione, & columbarum pullos in cibo offeremus, cum porro capitato cocto, anethoq; & oleo, modico sale & pipere adiescto. Vinum bibant fuluum, uetus, mediocri mensura. Atqui eclegma prædictum ex semine uidelicet urtiæ quotidie ieiunis præbebimus. Ante somnum uero isotheum antidotum alternis aut singulis diebus, donec nec ab omnibus molestiis ægri liberentur. Ceratum autem quod pectori adhibetur, singulis diebus renouetur. Et si quidem uenter adstrictus sit, mastiche cum amygdalis & melle præbeatur. Eclegma Galeni, ad diuurnū pectoris dolorem citra febrem. Fœnumgræcum aqua macerato, deinde decoquito, & prima aqua diffusa, & palmarum pinguium carne adiecta rursus coquito, ac exprimito succum: quem deinde melle largius permixtum rursus ad prunas decoquito, donec ad mediocrem spissitudinem redigatur: & ex hoc multo ante reliquum cibum tempore delingendum exhibito.

OCTAUI SERMONIS
 AETII FINIS.